

ΚΟΝΙΤΣΑ

43 Μάρτης - Απρίλης 1992

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 43 ΔΡΧ. 200
Κ Ο Ν Ι Τ Σ Α

Ο Σμόλικας από το Ταμπούρι

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:

Σωτ. Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. (0655) 22.464 - 22.212

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Μαραθώνιος υγείας, Α. Ζακόπουλου	297
Ποιότητα ζωής στην Κόνιτσα, Γ. Λυμπερόπουλου ..	300
Ποιμενική ξυλογλυπτική, Σ. Τουφίδη	308
Γλώσσα κτιστών Δροσοπηγής, Θ. Ζιώγα	310
Στα χρόνια της Κατοχής, Ι. Ντίνη	313
Δοξασμένη Κοιλάδα, Η. Παπαζήση	315
Μορφές Ευεργετών, Ν. Τσίπα	318
Παρανομίες στα σύνορα, Σ. Τουφίδη	319
Εμπειρίες από Β. Ήπειρο, πρεσβ. Δ. Τάτση	321
Εκδηλώσεις στην Αυστραλία, Σ. Τουφίδη	326
Αναστάσιμα, Κ.Α. Φασούλη	327
Ιερά Μονή-Μολυβδοσκεπάστου, Α. Κολιού	328
Ποίηση, Τ. Κανάτση	329
Βιβλιοπαρουσίαση Ι.Τ.	330
Θυσίες γονέων, Λ. Εζνεπίδη	333
Το αγριόγιδρο, Δ. Στεφάνου	334
Αποκρία στη Δροσοπηγή, Κ. Κωτσίνα	334
Βράβευση Κονιτσιώτικης Ομοσπ. Γ. Παπαμιχάλη..	335
Οι καιροί αλλάζουν - Χορός Αγίας Βαρβάρας - Γ. Παπαμιχαήλ	336
Πένθη, Χ. Εξάρχου	337
Νεκρολογία	338
Ραδιοσταθμός - Δρυϊνούπολις, Α. Κολιού	339
Ειδήσεις - Κοινωνικά	340

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 1000
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

Ο ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Ζακόπουλος Κ. Αποστόλης

Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι η υγεία είναι το βασικό μέλημα του κάθε ανθρώπου και της πολιτείας γενικότερα.

Η υγεία, αυτό το τόσο πολύτιμο αγαθό, που δυστυχώς στην ακριτική επαρχία της Κόνιτσας ασθενεί μακρομερούς.

Το Νοσοκομείο, ένα ίδρυμα που πολλά θα μπορούσε να προσφέρει, αρκετά χρόνια έμεινε και συνεχίζει να μένει ανενεργό, αδυνατώντας να προσφέρει οποιαδήποτε φιλοξενία και ιατρική φροντίδα.

Το Κέντρο Υγείας προσπαθεί με γιατρούς και ελάχιστο νοσηλευτικό προσωπικό, χωρίς εξοπλισμό, χωρίς ασθενοφόρα να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του.

Θα μου πείτε, προβλήματα χιλιοειπωμένα, αλλά ποιός τα ακούει; Φαίνεται ότι η φωνή των κατοίκων, η απελπιστική φωνή των κατοίκων της επαρχίας Κόνιτσας, δεν φτάνει και δεν διαπερνά τις λουστραρισμένες πόρτες των αρμόδιων γραφείων.

Τελικά υπογράφεται η ίδρυση Γενικού Νομαρχιακού Νοσοκομείου Κ-Υγείας, Κόνιτσας.

Το Δ.Σ. απαρτίζεται από αξιολογότερους ανθρώπους. Τον κ. Μουτσόπουλο, καθηγητή γιατρό διεθνούς φήμης, τον κ. Γλάρο, τον κ. Παπαλουκά, τον κ. Κατσαράκη, καθώς και τοπικούς εκπροσώπους. Αναπτερώθηκαν οι ελπίδες, και όλοι επαναπαυτήκαμε με την ιδέα ότι όλα βαίνουν καλώς. Και πράγματι έτσι ήταν.

Σε ελάχιστο χρονικό διάστημα καταρτίστηκε προσχέδιο επάκτασης του ιδρύματος, για να ενταχθεί στα Π.Ε.Π.

Καταρτίστηκε ο Οργανισμός και εστάλη στην Αθήνα. Ένας οργανισμός που θα έκανε το ίδρυμα παράρτημα της Ιατρικής Σχολής του Παν/μίου Ιωαννίνων.

Κατατέθηκε ο προϋπολογισμός, το πρόγραμμα μηχανοργάνωσης, η τηλεϊατρική και η βιοϊατρική.

Όλα αυτά προχώρησαν με γοργούς ρυθμούς.

Όμως τα προβλήματα φάνηκαν στον ορίζοντα. Η επιτροπή παρακολούθησης των Π.Ε.Π. απορίπτει την χρηματοδότηση του ιδρύματος και εντάσσει άλλο των Ιωαννίνων.

Ότι τα εμπόδια σπκώνονται στον στίβο αναβάθμισης και σωστής λειτουργίας του Νοσοκομείου Κ-Υ, φάνηκε και από τις ερωτήσεις βουλευτών.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μία ερώτηση των κ. Ρήγα, Λεντάκη, Γαλανού, με ημερομηνία 18-3-92 προς το υπουργείο Υγείας και προς τον αρμόδιο Υπουργό, τον οποίον ερωτούν πότε πρόκειται να ρυθμίσει το ζήτημα του Οργανισμού του νέου Νοσοκομείου, πως εντάσσεται το υπάρχων προσωπικό και του Κ-Υ, και του Νοσοκομείου στο νέο Ίδρυμα.

Ο Δήμος δεν έμεινε και αυτός αδρανής.

Σε επιστολή του στις 26-6-92 προς τον Υπουργό Υγείας τον κ. Σούρλα μεταφέρει την ανησυχία του ακριτικού πληθυσμού και του Δήμου για την καθυστέρηση προώθησης του Οργανισμού και ζητά την παρέμβαση του, για να λυθεί οριστικά το μεγάλο αυτό ζήτημα της Επαρχίας.

Σε άλλο έγγραφό του προς τον Υπουργό και τους φορείς του νομού, αναφέρει ότι δεν προωθείται η πρόταση του νέου Δ.Σ. για λειτουργία ενός σύγχρονου Νοσοκομείου.

Επίσης ότι επικρατεί χάος από την μή ενοποίηση των δύο Ιδρυμάτων, δηλαδή του Νοσοκομείου που υπάγεται στον Ερυθρό Σταυρό και του Κέντρου Υγείας. Επίσης ότι δεν υπάρχουν γιατροί διαφόρων ειδικοτήτων. Εδώ ανα-

φέρεται και ένας επιπλέον λόγος που θα συνέβαλλε ουσιαστικά το Ίδρυμα και που είναι η βοήθεια προς την γειτονική χώρα την Αλβανία.

Χαρακτηριστικό είναι αυτό που τονίζεται στο έγγραφο, ότι μία τόσο μεγάλη πόλη και περιοχή δεν είναι δυνατόν χωρίς γιατρούς, χωρίς προσωπικό χωρίς ασθενοφόρα, να συνεχίσει την ύπαρξή της.

Παρ' όλα αυτά, παρ' όλη την καλή διάθεση και της τοπικής ηγεσίας του νομού Ιωαννίνων, παρ' όλες τις μεγάλες προσπάθειες του Δ.Σ., κάποιοι δεν θέλουν να αναβαθμιστεί το Νοσοκομείο Κ-Υ, κάποιοι δεν αφήνουν να προωθηθεί ο Οργανισμός.

Στις 2-3-92 φθάνει έγγραφο προς το Δ.Σ. από το Υπουργείο Υγείας που αναφέρει ότι ο ήδη προτεινόμενος οργανισμός δεν μπορεί να προχωρήσει γιατί έρχεται σε αντίθεση με την 87/15-10-91 απόφαση της συνεδρίασης της Ιατρικής Σχολής Ιωαννίνων και ζητά να καταρτιστεί νέος Οργανισμός.

Και ο κ. Μουτσόπουλος και το υπόλοιπο Δ.Σ. δεν είχαν καμία πρόθεση να αλλάξουν τον Οργανισμό και το σπουδαιότερο να αφαιρέσουν την φράση «Παράρτημα Ιατρικής Σχολής Παν/μίου Ιωαννίνων».

Ούτε και θα καθόταν όμως να διακινούν μία διαρκή αλληλογραφία, χωρίς ουσιαστικό αντίκρισμα από τους αρμόδιους.

Σε προσωπική συζήτηση που είχα με τον κ. Μουτσόπουλο μου ανέφερε ότι ουδέποτε θα μπορούσε να ανεχθεί να φθείρεται το όνομά του σε έγγραφα χωρίς αντίκρισμα.

Έτσι φτάνουμε στην απόφαση παραίτησης και του κ. Μουτσόπουλου και των κ. Γλάρου, Παπαλουκά και Κατσαράκη.

Παρ' όλες τις εκκλήσεις του Δημοτικού Συμβουλίου που συνεδρίασε έκτακτα στις 13-3-92 να μην παραιτη-

θούν τα μέλη του Δ.Σ. ήση η αντίστροφη μέτρηση είχε αρχίσει.

Παρ' όλα αυτά το Δ.Σ. πρίν υποβάλλει την παραίτησή του, συνεδριάζει και καταρτίζει νέον οργανισμό, στα μέτρα του Υπουργείου θα λέγαμε, και στην συνέχεια παραιτείται, με μικρές όμως αλλαγές του Οργανισμού. Στους τοπικούς φορείς της Επαρχίας αποδέεται η σκυτάλη του αγώνα για την υγεία πλέον.

Αυτό αποφασίζεται στις 8-4-92 σε συνεδρίαση του Δήμου και των Κοινοτήτων. Συνέχιση του αγώνα μέχρις ότου η υγεία βρεί την θέση που της ταιριάζει στην επαρχία.

Ο αγώνας συνεχίζεται με την σύσταση επιτροπής αγώνα, αποτελούμενη από τον Δήμαρχο κ. Χατζηγεφραιμίδη, τον Νομαρχιακό Σύμβουλο τον κ. Ριτσάνη και προέδρους Κοινοτήτων.

Η επιτροπή έρχεται σε επαφή με όλα τα κόμματα, τους Βουλευτές του Νομού, και με τον ίδιο τον Υπουργό στην Αθήνα, ο οποίος τους διαβεβαιώνει ότι θα σταλεί αρμόδιος του Υπουργείου να μελετήσει αν στέκει νομικά η ίδρυση Νοσοκομείου παράρτημα της Ιατρικής Σχολής, οπότε και θα προχωρήσουν οι διαδικασίες, αφού το πόρισμα εξετάσει αρμόδια επιτροπή. Οι τοπικοί παράγοντες που επισκέφθηκαν τον Υπουργό φαίνονται αισιόδοξοι.

Κάποιος όμως κάποτε είπε ότι όταν δεν θέλουνε να προχωρήσει κάτι φτιάχνουμε επιτροπές. Ας ελπίσουμε να μην είναι έτσι αυτή τη φορά, και πράγματι το Υπουργείο να προχωρήσει.

Όμως σκεφτήκαμε ποτέ, πόσα πράγματα θα είχαν αλλάξει αν προχώρουσε αυτό το Νοσοκομείο.

Καθηγητές Ιατρικής θα έρχονταν στην Κόνιτσα. Θα είχε πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια. Θα είχε κινητές ιατρικές μονάδες.

Ασθενείς και από την Μακεδονία ακόμα θα έρχονταν στην Κόνιτσα.

Και αυτό θα συνεπάγονταν ανάπτυξη σε όλους τους τομείς. Καινούργια ξενοδοχεία, εστιατόρια, κ.λ.π.

Και θα μπορούσε πλέον και ο κάτοικος του Δίστρατου να μεταφερθεί στο Νοσοκομείο με ασθενοφόρο και όχι στην καρότσα κάποιου αυτοκινήτου. Μια και ένα και μονάκριβο είναι το ασθενοφόρο στην Κόνιτσα.

Μιλάνε για αποσυμφόρηση των Νοσοκομείων των Ιωαννίνων. Τι κάνουνε γιαυτό; Μιλάνε για σωστή παροχή ιατρικής φροντίδας. Γιατί βάζουν εμπόδια στην αναβάθμισή της;

Μέχρι τότε οι κάτοικοι θα δεωρούν πολυτέλεια το να αρρωστήσουν;

Βέβαια οι ελπίδες όπως είπαμε δεν έχουν χαθεί.

Οι βουλευτές, η εκκλησία, τα κόμματα, όλοι προδυμοποιήθηκαν να βοηθήσουν με κάθε τρόπο να προχωρήσει αυτή η υπόθεση.

Μα και οι κάτοικοι της επαρχίας πρέπει να αγωνιστούν συσπειρωμένοι μέχρι τη δικαίωσή τους.

Πρέπει να το κατανοήσουμε και να το σκεφτούμε σοβαρά. Η επαρχία μας σβήνει. Ρωτήσατε ποτέ τους νέους να δείτε πόσοι θέλουν να μείνουν μόνιμα σε επαρχιακές πόλεις και σε μικρά χωριά;

Θα απογοητευτείτε. Αλλά και γιατί να μείνουν;

Εργασία δεν βρίσκουν. Ιατρική περίθαλψη δεν έχουν.

Ας μην επαναπαυόμαστε στην εθνική μας νάρκη. Αν δεν προχωρήσουν κάποιοι παράγοντες εξέλιξης και αναβάθμισης, θα συνεχίσουμε να επιπλέουμε σε ένα έλος χωρίς έξοδο. Όπου σιγά σιγά αλλά σταθερά, θα βουλιάζουμε. Και η υγεία είναι ένας βασικός παράγοντας εξέλιξης.

Πρέπει πλέον να πετάξουμε τις κομματικές ταμπέλες και με πνεύμα συνεργασίας και αλληλοβοήθειας, να αγωνιστούμε για να κατακτήσουμε αυτό το πολύτιμο αγαθό και όχι μόνο αυτό.

Όστε η πολυβασανισμένη Επαρχία της Κόνιτσας, που επιμένει να μένει όρδια παρ' όλα αυτά, να βρεί την αίγλη και την λάμψη που είχε, και που την δικαιούται.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ Οικόπεδο, γωνιακό 1.300 τετραγωνικών μέτρων με οικοδομή 380 τετρ. μέτρων, που στεγάζεται σήμερα το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσης, με μηνιαίο μίσθωμα 90.000 Δρχ.

Οικοδομούνται συνολικά 1040 τετραγωνικά μέτρα συν τα υπόγεια.

Πληροφορίες Τηλ. 01 - 7517136 και 7525301

**Μην ξεχνάτε να στείλετε τη συνδρομή σας.
Η έκδοση του περιοδικού μας στηρίζεται αποκλειστικά σ' αυτή.**

Δ. - ΤΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΑΖΑΡΙ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Γιάννη Λυμπερόπουλου

Με γέμισε κατάθλιψη αυτό που κάποιος φίλος μηχανικός μου είπε όταν τον συνάντησα στο Μπουραζάνι: «Έρχομαι τρείς χρονιές συνέχεια στο Μπουραζάνι και κάδουμαι από δέκα - δεκαπέντε μέρες, αλλά στην Κόνιτσα, μόνον όταν έχω κάποια σοβαρή ανάγκη πάω. Δε μου κάνει κέφι. Όταν την πρωτοείδα, μου φάνηκε σα τουρκοχώρι. Ένας τόπος χωρίς κανένα ενδιαφέρον. Θάλεγα κακόγουστος. Δεν αξίζει τον κόπο».

Ύστερα απ' αυτήν την κρυάδα που πήρα, και προσπαθώντας κι εγώ ο ίδιος ν' αποστασιοποιηθώ απτούς συναισθηματισμούς που με συνδέουν με τον τόπο που γεννήθηκα, βάλθηκα να κυτάζω το Παζάρι της Κόνιτσας, με αντικειμενικότητα. Με τα μάτια ενός ξένου. Και τότε κι εγώ τρόμαξα κι απαγοπεύτηκα.

Ξεκίνησα βλέποντας από το Φαρμακείο της Ουρ. Κυρίτση, τα μαγαζιά απέναντι, από το Κ. Ζήδρο μέχρι πέρα, στην άκρη της Πλατείας το μαγαζί του Δ. Γκάσιου.

Έπειτα πήγα στην απέναντι πλευρά και κύταξα τα μαγαζιά από το Φαρμακείο μέχρι το καφενείο του Ζακόπουλου. Κατέβηκα πιο κάτω κι έρριξα μια ματιά μέσα στο Παζάρι από Μακάριο μέχρι Λούδα, στο βάθος.

Κυριολεκτικά απελπίστηκα.

Όλες οι προσόψεις δεν έχουν τίποτα που να σε διαδέτουν ευνοϊκά. Τίποτα που να δείχνει ότι κάποτε κάποιος ενδιαφέρθηκε, να βάλει κάποια τάξη, κάποιο νοικοκυριό, κάποιο ρυθμό σ' αυτό το χώρο, που είναι και ο ΠΥΡΗΝΑΣ της ζωής της Κόνιτσας. Κοινωνικά, οικονομικά, πολιτιστικά. Όλες οι προσόψεις είναι εκεί κι ως έτυχε. Φίρδην μίγδην. Τεπέγκια πεσμένα. Λαμαρίνες - στέγαστρα έτοιμες να ξυλωθούν. Άλλα παραπάνω, άλλα παρακάτω, σχεδόν ρημαγμένα, απομεινάρια περιπετειών, παλιών πυρκαϊών, προχειροκατασκευών, κακοτεχνιών ... Απόρεσα μάλιστα

με τον εαυτό μου που μέχρι κείνη τη στιγμή δεν τάβλεπα. Η μάλλον τάβλεπα μάλλον φακό, ένα φακό που τα εξωραΐζε. Τα φταντάζονταν όπως ήταν αυτό το ιστορικό - μασαιωνικό - Παζάρι της Κόνιτσας, την εποχή που η Κόνιτσα ήταν ένα μεγάλο εμπορικό Κέντρο, πριν απ' την πυρκαγιά του 1940. Την εποχή που η Κόνιτσα είχε ένα «χαρακτήρα», μια φυσιογνωμία παραδοσιακού κεφαλοχωριού (εμπορικού κέντρου και τόπου με μεγάλη γεωργική παραγωγή).

Είναι πολύ κακό να συνηθίζεις σε μια άσχημη κατάσταση. Σιγά - σιγά χάνεις το γούστο σου. Βολεύεσαι μέσα στην εγκατάλειψη. Κι απορείς που ένας δημοσιογράφος κάθεται δυό βδομάδες στο Μπουραζάνι και γράφει δυό ανταποκρίσεις στην εφημερίδα του, όπου κάνει λόγο για όλα, το Μπουραζάνι, το Πάπιγκο, το Ζαγόρι, αλλά δεν αναφέρει πουθενά τη λέξη ΚΟΝΙΤΣΑ, ούτε καν ότι το Μπουραζάνι ανήκει στην επαρχία της.

Ο Ρίπα ντι Μεάνα είπε: Ανάπλαση εγκαταλειμμένων περιοχών και όχι επέχταση σε καινούριες. Διατήρηση της ταυτότητας της Πόλης.

Στις όμορφες πολιτείες της Ευρώπης, παλιά κι εγκαταλειμμένα χτίρια υπάρχουν αναμφισβήτητα, τίποτα δεν γκρεμίστηκε εκεί, όμως φρόντισαν οι άνθρωποι που είχαν τις ευθύνες στις πολιτείες αυτές ΝΑ ΑΝΑΠΛΑΣΣΟΥΝ τις προσόψεις των κτιρίων. Να δώσουν ένα χαρακτήρα ΕΝΙΑΙΟ, αισθητικά ΑΠΟΔΕΚΤΟ.

Με βάση τους συλλογισμούς αυτούς, νομίζω πως είναι καιρός ν' αναπλάσουμε και μεις το ΠΑΖΑΡΙ μας.

Χάλασμα και ξεναχτίσιμο απ' την αρχή ούτε είναι δυνατό να γίνει αλλά ούτε και σωστό δε δάτανε. Μας μένει η ΑΝΑΠΛΑΣΗ των προσόψεων των μαγαζιών.

Όταν λάβει κανένας υπ' όψη του πως στην Κόνιτσα οι βροχές είναι συ-

χνές. Πως τα πεζοδρόμια των μαγαζιών έχουν ανάγκη από στέγαστρα. Τότε βλέπει πως μόνο με το στέγαστρο αυτό, που θα πάρει μορφή Στοάς, και η Στοά που θα βγεί προς τα έξω θα πρέπει ν' αποκτήσει μετώπη, στο τύπο βόλτα (καμάρες) θα βρεθεί η επιθυμητή λύση του προβλήματος ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ της ΑΓΟΡΑΣ. Θα αποκτήσει όλο αυτό το σημερινό αλαλούμ ένα χαρακτήρα. Μιά αισθητική ενότητα, εξυπηρετική και για τα ίδια τα μαγαζιά.

Θα εξαφανιστεί κάθε είδους εσωτερικής κακοτεχνίας.

Βέβαια το καλύτερο δάταν αυτή η Στοά - πεζοδρόμιο να χτίζονταν με πέτρα, αλλά το μεγάλο κόστος αυτής της ανάπλασης δάταν αδύνατο να το αντέξει η Κόνιτσα, χωρίς βέβαια να υπολογίσουμε πως και λόγω πλάτους των δρόμων μια πέτρινη στοά δάκλεινε το δρόμο.

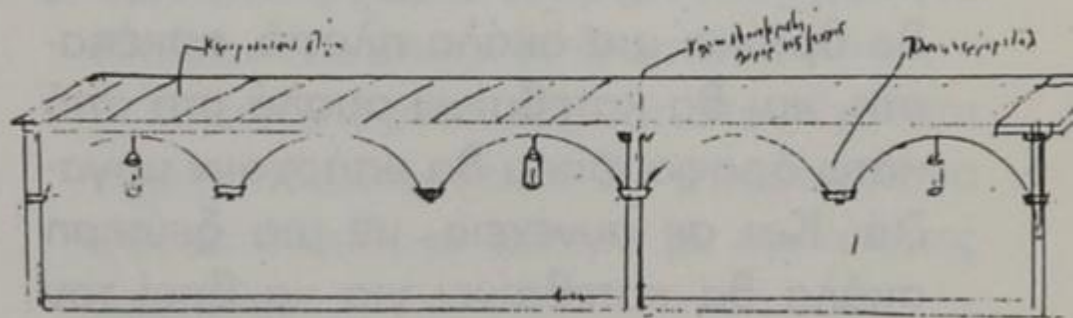
Γιαυτό θα πρέπει ν' αντιμετωπίσουμε το θέμα αυτό, με την πιο εφικτή λύση. Κι η λύση αυτή είναι, ένα στέγαστρο ελαφρύ, με κεραμίδια που μπροστά δάχει μετώπη, κρεμασμένη με διαδοχικές καμάρες, από ελαφρό υλικό. Το στέγαστρο αυτό θα ακουμπάει σε μεταλικές κολώνες που θα στηρίζονται στην άκρη του πεζοδρομίου (σε μεγάλες αποστάσεις) Και εσωτερικά θα κρατιέται από πυκνά μεταλλικά φουρούσια. Η μετώπη, που θα σχηματίζει τις καμάρες δάναί απο νερβομετάλλ σοβατισμένο, προκατασκευασμένο στο εργοστάσιο, έτοιμο να ρθει επί τόπου και να κρεμαστεί.

Η κατασκευή αυτή, δεν είναι άσχετη από την παράδοση της Κόνιτσας. Οι παλιοί θα θυμούνται πως όλη η πρόσοψη του ξενοδοχείου ΑΒΕΡΩΦ, ιδιοκτησίας Φλώρου, που κάλυπτε ολόκληρη την ανατολική πλευρά της σημερινής κεντρικής Πλατείας (λίγο πιο πάνω) ήταν από μια τέτοια κατασκευή, μόνο

που η μετώπη ήταν φτιαγμένη από τσατμά.

Στα προσόντα της παραπάνω προτεινόμενης κατασκευής (στέγαστρου με μετώπη από διαδοχικές καμάρες) θα πρέπει να προστεθεί και η δυνατότητα ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ της, που θα κατεβάσει αρκετά το κόστος.

Παρακάτω, για να δοθεί μια ιδέα της πρότασης παρατίθενται τα σχέδια μιας τέτοιας κατασκευής.

(Σημειώνουμε εδώ για να μη παρεξηγηθούμε, που επιμένουμε τόσο πολύ στις καμάρες, πως αυτό είναι στοιχείο της παράδοσης του Παζαριού της Κόνιτσας κι ο καθένας μπορεί να το βρεί σε κάθε παλό μαγαζί του Παζαριού, πίσω απ' τα σημερινά ρολά).

Ε' ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

Η Πλατεία του Νέου Δημαρχείου αρχίζει να διαμορφώνεται. Αλλά για να ολοκληρωθεί θα χρειαστεί να γίνουν ακόμα τρία πράγματα.

Να καλυφτεί μπροστά ο Λάκκος. Να γίνει αναπαλαίωση του παλιού κτιρίου του Δημαρχείου και να μπει στην εξυπηρέτηση της Κόνιτσας. Να καλυφτεί ο Λάκκος (Να αναπλαστεί μάλλον) που βρίσκεται πίσω απ' το Δημαρχείο και που φτάνει μέχρι το Περβόλι.

α. Ο λάκκος μπροστά στο Δημαρχείο είναι ο χώρος που δέχεται σήμερα μόνον σκουπίδια και πάρα πολλές φορές αναδύει μυρουδιές ανυπόφορες. Μια

λύση δάταν να φυτευτεί με δέντρα αφού καθαριστεί.

Μια δεύτερη λύση δάταν να γίνει εκεί ένα Εμπορικό Κέντρο με δυό εισόδους. Μια από την Πλατεία του Δημαρχείου και μια από κάτω. Θα έχει δυό ορόφους, αλλά προς τα κάτω. Ένα ισόγειο στο επίπεδο της Πλατείας του Δημαρχείου, (για να μην κλείσει τη δέα του Δημαρχείου) και έναν άλλο όροφο πιο κάτω.

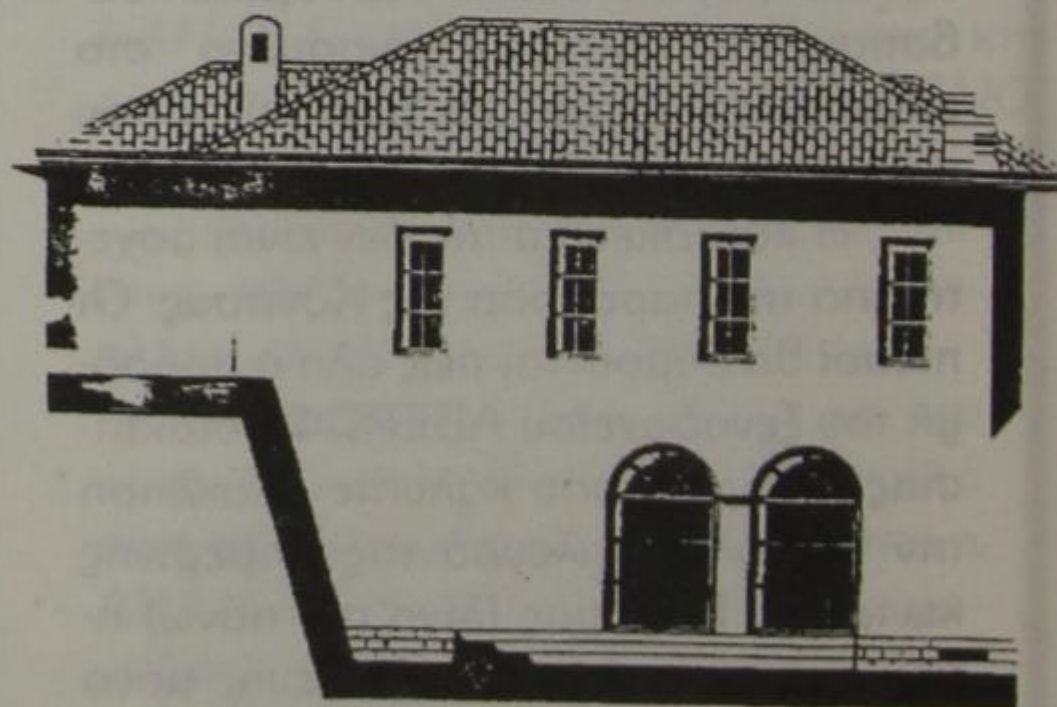
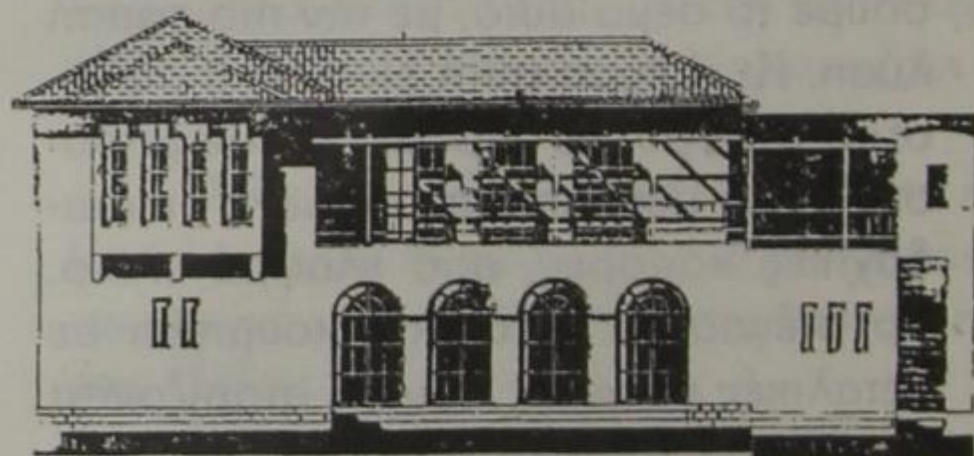
Η είσοδος από πάνω θα βρίσκεται ακριβώς απέναντι στην πόρτα του Δημαρχείου. Αμέσως μετά ο επισκέφτης θα βρίσκει μια σκάλα πλατιά, ασκέπαστη, και θα κατεβαίνει ομαλά στο από κάτω όροφο, όπου θα υπάρχουν μαγαζιά. Και σε συνέχεια, με μια δεύτερη σκάλα θα κατεβαίνει για να βρεί τον διάδρομο που αφίνεται δίπλα στο κτίριο του Κυνηγητικού Συλλόγου κι έτσι από κει προσεγγίζει τον Δρόμο του Παζαριού και τη μικρή Πλατεία που έγινε εσχάτως εκεί. Δίπλα στην είσοδο του Κέντρου αυτού, από την πλευρά της Πλατείας του Δημαρχείου, θα χτιστούν από δω κι από κει μαγαζιά, που δάχουν μπροστά πεζοδρόμιο με σκεπασμένη στοά..

β) Το κτίριο του παλιού Δημαρχείου είχε παλιότερα αποφασιστεί να χτιστεί από την κοινοπραξία του ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ Και του Δήμου ΚΟΝΙΤΣΑΣ. Για το λόγο αυτό εκπονήθηκαν σχέδια από τον αρχιτέκτονα Γιάννη Σακκούλη και βγήκε και άδεια αναπαλαίωσης του κτιρίου. Εάν είχε γίνει δυνατό να χτιστεί αυτό το κτίριο, δάταν ένα κόσμημα για το χώρο.

Δυστυχώς, παρότι υπήρχαν στα Ταμεία της Κοινοπραξίας κάποια κεφάλαια με τα οποία θα μπορούσε να ξεκινήσει η κατασκευή του κτιρίου αυτού, αφέθηκε πολύς χρόνος και πήγε χαμένος. Τελικά άλλαξαν οι απόψεις στο Δήμο Κόνιτσας ως προς το ρόλο που μπορεί να παίξει ένα χτίριο που θα χτιζόταν στο σημείο αυτό της Πόλης.

Ταυτόχρονα ο χρόνος που πέρασε διαμόρφωσε άλλες συνθήκες κόστους κατασκευής του κτιρίου. Κι έτσι το κεφάλαιο της Κοινοπραξίας δεν μπορεί να ανταποκριθεί στο σημερινό κόστος του χτισίματος ενός τέτοιου χτιρίου, που αν τελικά θα βρίσκονταν τρόπος να χτιστεί θα μπορούσε και ΩΔΕΙΟ της Κόνιτσας να γίνει, και ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ, και ΜΟΥΣΕΙΟ, και ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ και τελικά (όπως απ' την αρχή είχε υπολογιστεί) και ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ με ΜΠΑΡ – ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ, που θα εξυπηρετούσε την γύρω περιοχή, όπως τώρα διαμορφώνεται, με το Νοσοκομείο (που κατά τις τελευταίες εξελίξεις ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΕΤΑΙ σε Πανεπιστημιακό Ερευνητικό Κέντρο - Νοσοκομείο) το Δημαρχείο, τον ΟΤΕ κλπ.

Για να πάρετε μια ιδέα του προτεινόμενου κτιρίου εκεί, δημοσιεύουμε τις δύο προσόψεις του αμέσως παρακάτω.

γ) Ο Λάκκος πίσω από το Δημαρχείο βρίσκεται σήμερα σ' άγρια κατάσταση. Κι όμως είναι ένας χώρος που ακόμα και με προσωπική δουλειά, με την πρωτοβουλία κάποιου ή κάποιων φορέων θα μπορούσε να μετατραπεί σε στολίδι της Κόνιτσας. Αρκεί ο Δήμος της Κόνιτσας να κάνει τη βασική υποδομή, δηλ. να βάλει στην κοίτη του δυο σωλήνες τσιμεντένιες τη μιά δίπλα στην άλλη, του ενός μέτρου ανοίγματος και καθ' όλο το μήκος του Λάκκου, ώστε να μπορεί να μπαζωθεί έπειτα όλο το άνοιγμα, και τα νερά της βροχής να φεύγουν από κάτω.

Με σχέδια κάποιου ειδικού, ο Λάκκος αυτός θα μπορούσε να φυτευτεί στο σύνολό του και μάλιστα με ταχυαυξή δέντρα. Στο φύτευμα αυτό να συμπεριληφτεί και όλη η πλαγιά κάτω από το Πρώτο Δημοτικό Σχολείο. Και η άλλη πλαγιά κάτω απ' το Περβόλι.

Αν η Κόνιτσα στο μέλλον θα μπορούσε ν' αποχτήσει περισσότερα νερά, έτσι ώστε να μας περσεύουν. Τότε θα μπορούσε ο Λάκκος αυτός, σ' όλο το μήκος του, να γίνει ένα θέαμα μοναδικό, με δυαδοχικούς καταρράχτες και φυσικούς πήδακες νερού, που μ' ελάχιστα έξοδα θα μπορούσαν να κατασκευαστούν. Π.χ. μικρές λίμνες πιο πάνω θα τροφοδοτούν μέσω στενού σωλήνα τους πήδακες που θα βρίσκονται παρακάτω.

Ανέξοδα θα δουλεύει αυτό το θέαμα χειμώνα - καλοκαίρι. Που φωτιζόμενο με κάποιους προβολείς θα γινότανε μοναδικό. Σ' αυτή την περιοχή και σε κάποιο διαλεγμένο σημείο θα στήναμε κι ένα ΜΥΛΟ παίρνοντας τις μυλόπετρες από τους εγκαταλειφθέντες μύλους της περιοχής μας. Έτσι για να θυμίζει στους νεώτερους με ποιόν τρόπο ζούσαν οι παλιότερες γενιές. Τι ήταν ένας μυλωνάς, και πως ζούσε η «Ωραία Μυλωνού» του παραμυθιού.

Μια και μιλάμε για το Λάκκο αυτό, είναι ευκαιρία να τονίσουμε και κάποιες σκέψεις, για το τμήμα του Λάκ-

κου, που συνεχίζεται κάτω απ' το Παζάρι και περνάει μπροστά απ' το Γυμνάσιο - Λύκειο της Κόνιτσας.

Κατ' αρχήν στο κομμάτι που βρίσκεται πάνω απ' το Γυμνάσιο, με ανάλογη διαρρύθμιση (κλείσιμο γύρω - γύρω με συρματοπλέγμα, κατασκευή φωλεών, επιπέδων, βρύσης και ποτίστρες) θα μπορούσε να γίνει ζωολογικός κήπος.

Στο κομμάτι ανάμεσα από Γυμνάσιο και καινούργιο Ξενοδοχείο, είχαν προβλεφτεί από τη μελέτη του περιβάλλοντος χώρου του ξενοδοχείου για πισίνα «ολυμπιακών διαστάσεων».

Στο επόμενο κομμάτι, που έχει και σχετική διαμόρφωση θα μπορούσε να χτιστεί υπαίθριο θέατρο με ημικύκλιες κερκίδες....

στ) Οι δρόμοι της Κόνιτσας Το πέραν της Αγοράς κομμάτι της Κόνιτσας, τα σπίτια της, τα Σχολεία της, οι δρόμοι της κλπ, τα παλιά χρόνια, είχαν ένα χαρακτήρα. Της έδιναν μια ιδιαίτερη φυσιογνωμία, που μαρτυρούσε πολιτισμό, ιστορία, ανδρώπινη προσπάθεια και γούστο.

Στην ουσία η Κόνιτσα ήταν (και είναι) μια ΚΗΠΟΥΠΟΛΗ. Είχε μεγάλα πέτρινα σπίτια σκεπασμένα με κεραμίδια (γιατί η Κόνιτσα διέθετε πίσω απ' την Παλιογορίτσα κεραμοποιείο). Τα σπίτια ήταν χτισμένα μέσα σε κήπους και περιβάλλονταν (σπίτι και κήπος) από μαντρότοιχο πέτρινο υηλό, έχοντας σα μόνο άνοιγμα την κεραμοσκεπασμένη εξώπορτα.

Η εξώπορτα, πούταν και το μέρος του σπιτιού που βλέπονταν κατά κύριο λόγο απόξω, φρόντιζαν οι παλιοί Κονιτσιώτες να είναι καλαίσθητα διακοσμημένα απόξω, με γερά ξύλα, για να αντέχει στις ληστρικές επιθέσεις. Με χοντροκέφαλα γυφτόκαρφα, ωραία ρόπτρα και πεζούλια από δω κι απο κει, που είχαν σαν σκοπό, από τη μιά μεριά να διευκολύνουν το ανέβασμα στο άλογο ή το μουλάρι, κι από την άλλη να

κάθεται η οικογένεια κι οι γείτονες τ' απόγευμα για κουβέντα, επικοινωνία και μιά ανάσα.

Οι πόρτες των αρχοντόσπιτων ήταν με καμάρα από καλοπελεκημένη πέτρα. Αυτού του είδους πόρτες σήμερα λίγες εναπομένουν, κι αυτές έτοιμες να σωριαστούν (Βλ. Σοφίας Κούσιου, Ζεϊνέλ μπέν, Αγίου Νικολάου που μεταφέρθηκε από απέναντι κλπ.).

Οι άλλες πόρτες, φτωχών ή πλούσιων ήταν χωρίς τόξο (καμάρα), αλλά ήταν κι αυτές κεραμοσκεπασμένες, ξύλινες, με διακοσμήσεις και τα δυό πεζούλια. Οι μαντρότοιχοι ήταν σκεπασμένοι από κισσό και λουλούδια και οι περισσότεροι δρόμοι είχαν καλντερίμια.

Είναι φανερό πως αυτά τα σπίτια, αυτές οι πόρτες αυτοί οι δρόμοι έδιναν πολιτισμό. Ήταν στοιχεία που από μόνα τους μιλούσαν. Που από μόνα τους έδιναν μια σιγουριά διαχρονική στον οικισμό. Κι αυτό νοιώθουν και σήμερα όσοι επισκέφονται το Ζαγόρι, που διατήρησε αυτά τα εξωτερικά μορφολογικά στοιχεία, τα οποία μείς στην Κόνιτσα χαλάσαμε ασυλλόγιστα, για να τα αντικαταστήσουμε με τις γυμνές (χωρίς σκέπαστρο και πεζούλι) λαμαρινένιες πόρτες, με τους τσιμεντένιους δρόμους, με τα σοβατισμένα σπίτια. Στοιχεία ουδέτερα, συνηθισμένα, αχρωμάτιστα, που τα βρίσκει ο καθένας παντού, όπου γης. Χωρίς ιδιαιτερότητα. Που δεν εκφράζουν τίποτα. Που δείχνουν μόνο κακό γούστο και ολοκληρωτική έλλειψη μερακιού.

Κι όμως, ο Επίτροπος για το περιβάλλον στην Κοινή Αγορά, Ρίπα ντι Μεάνα φωνάζει: «Διατηρείστε την ταυτότητα της πόλης και την ιστορία της». Κι αυτό είναι κάτι που θα μας κάνει νάμαστε περήφανοι για τον τόπο μας. Θα δώσουμε στα παιδιά μας να καταλάβουν πως δεν είναι χωρίς ρίζες. Πως πίσω μας υπάρχει ένας πολιτισμός, μια ιστορία.

Απ' όλα αυτά που εκθέσαμε παραπάνω, βγαίνει αβίαστα πως «ανάπλα-

ση» του εσωτερικού της Κόνιτσας σημαίνει αποκατάσταση όλων αυτών των στοιχείων του οικισμού, που χάθηκαν ή τουλάχιστον όλων αυτών που μπορούν να γίνουν σήμερα για να ανασυγκροτηθεί η Ταυτότητα της Πολιτείας μας. Να επέμβουμε προς τη σωστή κατεύθυνση όσο είναι καιρός να κρατήσουμε τη σύνδεσή μας με την ιστορία της και τον πανάρχαιο, στέρεο και γηγενή ανθρωπινο πολιτισμό της.

Προς την κατεύθυνση αυτή, **σκεφτήκαμε ν' αναπλάσουμε** (δίνοντας ένα παράδειγμα προς μίμηση) **ένα δρόμο της Κόνιτσας**. Να ζητήσουμε από τους κατοίκους της γειτονιάς να ξαναβάλουν στέγαστρα στις πόρτες τους. Να ξαναχτίσουν πεζούλια. Να διαμορφώσουμε σε καρδιστικά δεντροφυτευμένα κάθε λεύτερο, δίπλα στο δρόμο, κομμάτι γης. Ν' αλλάξουμε φωτισμό στα σοκκάκια, αντικαθιστώντας τις άχαρες κολόνες τις ΔΕΗ, με φανάρια παραδοσιακά από χυτοσίδηρο. Να ξαναστήσουμε τις παραδοσιακές υπαίθριες βρύσες (τα λεγόμενα Χαϊράτια) όπου μπορεί να γίνουν. Και να φυτέψουμε δέντρα παντού.

Και ελπίζουμε, πως το παράδειγμα αυτό θα βρεί μιμητές ανάμεσα στους Κονιτσιώτες, που αγαπούν τον τόπο. Μιμητές που ίσως προχωρήσουν και πιο πέρα φτιάχνοντας τις πόρτες από ξύλο και γιομίζοντας τους τοίχους με κισσό και λουλούδια, πούναι και η απώτερη αισθητική αξίωσή μας.

Κι ίσως αργότερα βρεθεί ένας τρόπος ν' αντικαταστήσουμε το τσιμέντο των δρόμων, πούναι τόσο άχαρο, μ' ένα σύγχρονο καλτερίμι από μικρά τετράγωνα κομμάτια πάλι από μιά ανάμιξη τσιμέντου, αλλά πούναι στέρεα, δε γλιστρούν και μοιάζουν με καλντερίμι (Παβέ), χρησιμοποιείται δε σ' όλες τις μεγάλες πόλεις της Ευρώπης από τον περασμένο αιώνα. Εάν δε μπορέσουμε ναβάλουμε τέτοιο παβέ στην άλλη Κόνιτσα, στο Παζάρι (από Μακάριο μέχρι ξενοδοχείο Πίνδος) οπωσδήποτε πρέπει να μπει.

ζ) Διάφορα άλλα σημεία ανάπλασης.

Γενικό περίγραμμα

α) Η επέμβασή μας στην πόλη της Κόνιτσας, έχει σαν σκοπό να της δώσει την αληθινή ιστορικά ποιότητά της. Να γίνει η Κόνιτσα μια όμορφη πόλη με σύγχρονη λειτουργικότητα. Να τονιστούν (ή καλύτερα, να βγούν στην επιφάνεια όπου αυτά κρύφτηκαν) εκείνα τα παραδοσιακά στοιχεία (λειτουργικά και αισθητικά) που στις σημερινές ανάγκες και τη σημερινή πραγματικότητα μπορούν να συνυπάρξουν με αναγκαίες από την εξέλιξη αλλαγές. Αποβλέπουμε σ' αυτά τα στοιχεία τη παράδοσης που με τη ζεστασιά τους δημιουργούν συναισθηματικούς δεσμούς ανάμεσα στους ανθρώπους και τον τόπο τους.

Πέραν όμως απ' αυτή την πλευρά της ανάπλασης υπάρχει και μιά άλλη, την οποία πρέπει ιδιαίτερα να προσέξουμε. Κι η πλευρά αυτή είναι η σύνδεση του οικισμού της Κόνιτσας με τον μοναδικό σε ομορφιά περίγυρο.

Για μας, το σημείο αναφοράς της Κόνιτσας είναι η Τύμφη, της οποίας, ο οικισμός της Κόνιτσας, πρέπει να είναι η συνέχειά της. Ένας κήπος που θα δένει με την απaráμιλλη Τύμφη. Μια προέκτασή της, που θα κατεβαίνει ομαλά προς τον κάμπο και το ποτάμι. Ένα κάμπο καλλιεργημένο για τις ανάγκες του ανθρώπου. Πράσινο και ζωντανό, με προϊόντα στο μέγιστο δυνατό αξιοποιήσιμα στο σύγχρονο κόσμο. (Εδώ θα μπορούσε να προστεθεί ότι οι σύγχρονες ανάγκες απαιτούν ο κάμπος να παράγει κατά το δυνατόν ομοιογενή προϊόντα, που να μπορούν να αξιοποιούνται εξαγόμενα, είτε συσκευασμένα, είτε ύστερα από μεταποίηση σε ήπιες όχλησης βιομηχανίες... τομάτες, ροδάκινα, βερούκοκα, σπαράγγια, ακτινίδια, πεπόνια κλπ.).

Ένα ποτάμι, πλήρως τιθασσευμένο, στο μέγιστο βαθμό αξιοποιημένο με την εκμετάλλευση των νερών του

στο απονεκρωθέν από χρόνια τεράστιο τμήμα του (ποταμιά). Μια ποταμιά αναβαθμισμένη με διαδοχικές ΛΙΜΝΕΣ — ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ ΝΕΡΟΥ, που θα βοηθάνε τον κάμπο μας στις εποχές της μεγάλης ξηρασίας. Που θα αναβαθμίσουν το μικροκλίμα της περιοχής. Που θα γίνουν ιχθυοτροφεία (σήμερα τα ιχθυοτροφεία δεωρούνται χρυσοφόρες πηγές του μέλλοντος). Θα γίνουν τουριστικοί πόλοι. Με αθλητικές εγκαταστάσεις. Εγκαταστάσεις για γάρεμα κλπ. Μιά ποταμιά που θα γεμίσει δέντρα, μετατρέποντας το σημερινό σεληνιακό τοπίο σε παράδεισο.

Στο κάτω - κάτω της γραφής αυτούς τους ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ ΝΕΡΟΥ, στον κάμπο μας, θα πρέπει να τους διεκδικήσουμε απ' τη Δ.Ε.Η., που μας τους χρεωστάει, αφού μας πήρε τα νερά του Αώου, με την αυθαιρεσία της, εκτρέποντάς τα προς τον Άραχθο.

Δεν είναι μόνο ο άνθρωπος που τραυματίζει βάνουσα τη φύση με τις τραγικές επεμβάσεις του με χτίσματα αλαλούμ, με δρόμους τσιμεντένιους, κλπ. καμιά φορά είναι και η ίδια η φύση που αυτοκαταστρέφεται ανοίγοντας λάκκους, νεκρώνοντας ακροποταμιές, απογιλώνοντας ολόκληρα δάση με πυργκαγές από αστροπελέκια, κλπ.

Είτε έτσι είτε αλλιώς οι υποχρεώσεις οι δικές μας επεκτείνονται μεταξύ πόλης και φύσης, μέσα στην πόλη ή έξω απ' αυτήν, στον περίγυρό της.

Επεκτείνονται ακόμα και σε κάθε μορφή σύνδεσης του ανθρώπου με τη φύση.

Έτσι όταν παραπάνω μιλήσαμε για την τακτοποίηση και αναδάσωση του λάκκου πίσω από το Δημαρχείο, θα θέλαμε να αναφερθούμε σε κάθε λάκκο της Κόνιτσας και σε κάθε άλλο σημείο ή χώρο, που σήμερα είναι τόπος απόρριψης σκουπιδιών, και φυτώριο με βούζια και βατσινιές.

Τον παλιότερο καιρό οι Κονιτσιώτες τράβαγαν προς τα πάνω, ο περίπα-

τός τους, η γυχαγωγία τους ήταν προς τα Πλατάνια, την Παναγία, το Κουρί, το Κάστρο, το Στόμιο, την Αγία Βαρβάρα κλπ. Σήμερα με τ' αυτοκίνητα όλοι κατεβαίνουμε στο Παζάρι, που (όπως με έντονα κάπως χρώματα περιγράψαμε παραπάνω), άρχισε νάχει καυσαέριο, φασαρία, συνθήκες όχι και τόσο «φυσικές». Ανάγκη λοιπόν να ξαναβρούμε το δρόμο της σωστής επαφής μας με τη φύση. Να ξαναγυρίσουμε στους τόπους που εγκαταλείψαμε. Και να το κάνουμε αυτό εφικτό. Ένα ευχάριστο περίπατο για μικρούς και μεγάλους. Ντόπιους και ξένους. Να το κάνουμε αυτό μιά σπεσιαλιτέ της Κόνιτσας. **Περίπατο μ' άλογο ή μουλάρι** μέσα στη Χαράδρα του Στομίου, ή μέσα στη χαράδρα του Βοϊδομάτη απ' τη γέφυρα της Κλειδωνιάς μέχρι της Πηγές του Βοϊδομάτη. Απ' τις Παιδικές Κατασκηνώσεις εγκάρσια μέσα στην Τύμφη, ή προς τη Σουσνίτσα κι από κει κορυφογραμμή, προς τη Μόλιστα, την Πουρνιά, το Σμόλικα. Να σκεφτούμε πεζόδρομους που ο διάλογος του ανθρώπου με τη φύση (μια φύση μοναδική στις ποικιλίες της και τον πλούτο της) θα εξαντλήσει τις απειρράριθμες δυνατότητές του. Δεν θάναί πηγή πλούτου αν κάθε αγροτικό σπίτι συντηρούσε λίγα ζώα (άλογα ή μουλάρια) και τα παραχωρούσε επί ενοικίω, στους ξένους για να κάνουν έναν τέτοιο περίπατο; Το ξενοδοχείο MONTANA στο Καρπενήσι, ανάμεσα σ' όλες τις άλλες γυχαγωγίες που προσφέρει στους πελάτες του (πισίνες, γήπεδα τένις, μπάσκετ κλπ) προσφέρει κι άλογα για ιππασία, που τα συντηρούν οι ντόπιοι.

Κάναμε λόγο για πεζόδρομους περιπάτου παραπάνω, και είναι μάλλον σκόπιμο στο σημείο, αυτό, να συμπληρώσουμε το όλο θέμα με κάποιες από-

γεις για την ανάπλαση του δρόμου προς την Αγία Βαρβάρα, που ΠΡΕΠΕΙ οπωσδήποτε να παραμείνει πεζόδρομος, αλλά με σωστότερη πρόσβαση, αλλά και διαμόρφωση.

Δεν χρειάζεται πολλές σκέυεις για να δει κανένας πως ένας δρόμος χωρίς ανεβοκατεβάσματα, για την Αγία Βαρβάρα, θάπρεπε να ξεκινάει από την Ανατολική πλευρά του Ταπητουργείου, θα περνάει το λάκκο της Μπούσιος, την απάνω πλευρά του κήπου Πανταζή και θα φτάνει στο ίδιο επίπεδο στην άκρη του λάκκου Καμάνα. Από κει, με κάποια μικρά έργα, από βράχο σε βράχο, πάντοτε στον ίδιο επίπεδο, θα φτάσει στην κοίτη του λάκκου, που θα την περνάει με μικρό ξύλινο γεφύρι, για να ακολουθήσει πάνω στο μαλακό χώμα τον υπάρχοντα δρόμο μέχρι το ζωκλήσι. Το Ίδρυμα Παπαδιαμάντη θα ολοκληρώσει το ΚΑΘΙΣΤΙΚΟ που άρχισε στη Δυτική πλευρά του ναού. Στο μήκος του δρόμου μπορεί να γίνουν ένα δύο ΚΑΘΙΣΤΙΚΑ, για αυτούς που δε θα δέλουν να φτάσουν στην Αγία Βαρβάρα. Τα μικρά έργα που πρέπει να γίνουν στη δύσκολη πλευρά του Λάκκου Καμάνα, μπορεί να γίνουν με γέφυρες μικρές ξύλινες, ή με ήπιας όχλησης τσιμεντένιες γέφυρες που θα επικαληφτούν από καλντερίμι.

Αργότερα ο δρόμος μπορεί να φωτιστεί με φανάρια. Το έργο μπορεί να γίνει με τη βοήθεια του Δημαρχείου και τη συνδρομή προσωπικής εργασίας κάτω απ' την πρωτοβουλία κάποιου φορέα.

β) Το ξενοδοχείο της ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑ, είναι αναμφισβήτητα βασική υποδομή για τον τόπο μας. Όπως βασική αποδομή για τον τόπο είναι το Βυρσοδευείο. Με

το Βυρσοδευγείο όλα όσα είπαμε και σκεφτόμαστε δεν έχουν αξία. Ολόκληρη η Κόνιτσα σαν οικισμός και η περιοχή της απαξιούται.

Η μοναδικότητα της φύσης στην Κόνιτσα και την περιοχή της (οι καγιάρκερς την αποκαλούν Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ της Ελληνικής φύσης) μας υπαγορεύει να τη σεβαστούμε και να την εκμεταλλευτούμε σαν πηγή ζωής και επιβίωσης, μέσα στα όρια μιας σωστής περιβαντολογικής ανάπτυξης.

Η εμπειρία του φίλου Θανάση Τάσσου με την επιτυχημένη μονάδα του στο Μπουραζάνι, τον έκαναν παρ' όλ' αυτά, να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι: «Για όλους και γι αυτόν ακόμα είναι ανάγκη η Κόνιτσα να γίνει τουριστική πιάτσα» ... Να έρχεται ο κόσμος εδώ, όπου θάνατι σίγουρος ότι θα εξασφαλίζει σύγχρονη στέγη και διαμονή, κι από δω, σε ημερήσια βάση να κάνει εκδρομές.

Κόνιτσα - Πάπιγκο. Δεκαπέντε χιλιόμετρα με τον καινούργιο δρόμο, μέσω Γορίτσας Κλειδωνιάς. Ομαλότερη πρόσβαση (αποφεύγονται τα καγκέλια). Ο δρόμος αυτός αποτελεί για την Κόνιτσα «ΔΡΟΜΟ Ζωτικής σημασίας, «αφού χάρις σ' αυτόν τον Τουρισμό του Παπίγκου (πολυδιαφημισμένου στο Πανελλήνιο) και θα κάνει τους Παπιγκιώτες να γωνίζουν από την Κόνιτσα, όπως τα παλιά χρόνια. Γιαυτό η αποπεράτωση αυτού του δρόμου είναι μία απίστευτα σοβαρότερη επιδιώξεις μας και διεκδικήσεις μας.

ΚΟΝΙΤΣΑ – ΛΙΣΤΡΑΤΟ ΒΑΣΙΛΙΤΣΑ. Με την ίδια συλλογιστική πρέπει να ειπωθεί και ο δρόμος αυτός. Δεν είναι μόνο που μ' αυτόν όλη η Δυτική Ελλάδα, θα προσεγγίσει το Μεγάλο Χιονοδρομικό Κέντρο της Βασιλίτσας (μέσω Κόνιτσας) αλλά θα φέρει και στην

Αγορά της Κόνιτσας, όλα τα χωριά του Ζαγοριού που είναι δώδεκα από το Γυφτόκαμπο (Βρυσοχώρι, Λαΐιστα Βωβούσα κλπ) όπως τον παλιό καιρό.

Σημειώνουμε εδώ ότι η ύπαρξη της Κόνιτσας και η ακμή της στηρίχτηκε στην εμπορική της κίνηση, βασικά. Η Κόνιτσα ήταν κέντρο εμπορικό μιας ευρύτατης ζώνης που περιλάμβανε, εκτός από την Επαρχία μας τη Σαμαρίνα, το Ντέντσικο, τα Βλαχοζάγορα, το Δυτικό Ζαγόρι (Πάπιγκο - Αρίστη), τα Τσαραπλανά (Βασιλικό) και τα γύρω χωριά του Πωγωνίου, το Λεσκοβίκο και τα γύρω χωριά, μέχρι την Ερσέκα.

Με την απογύμνωση των χωριών της Επαρχίας μας από τον κόσμο, η Κόνιτσα έχει ανάγκη να ξαναμαζέψει τους παλιούς της πελάτες. Έτσι αυτό που λέμε τουριστική σύνδεση της Κόνιτσας με τη γύρω περιοχή δρα και αντίστροφα, δηλαδή επενεργεί σαν εμπορική σύνδεση της περιοχής αυτής με την Κόνιτσα.

Λέγαμε για εκδρομές των ξένων με βάση την Κόνιτσα και περιοριστήκαμε στην εκδρομή Κόνιτσα - Πάπιγκο καθώς και Κόνιτσα - Βασιλίτσα (ενδεχόμενα στο μέλλον).

Άλλες εκδρομές που ο ξένος θα μπορούσε να κάνει μένοντας στην Κόνιτσα, θα ήταν προς την Αρίστη - Βοϊδομάτη, Μοναστήρι Σπηλιώτισσας. Εδώ θα προσθέταμε ότι η ασφαλτόστρωση του δρόμου: «Εστιατόριο Μερσίνας - Αρίστη θα βοήθαγε πολύ στην εποικιστική μας με την περιοχή αυτή. Κι είναι αναμφισβήτητο ότι θα ξανάφερνε την Αρίστη στην αγορά της Κόνιτσας.

Άλλες ημερήσιες εκδρομές για τον ξένο δάταν:

Επίσκεψη Κακαβιάς και άλλων χωριών του Πωγωνίου.

Επίσκεψη Ζαγοριού.

Επίσκεψη Μπουραζάνι - Μολυβδοσκεπαστη - Λεσκοβίκο.

ΠΟΙΜΕΝΙΚΗ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗ

Αυτοδίδαχτοι λαϊκοί δημιουργοί του τόπου μας

Σωτ. Τουφίδη

Η χειροτεχνία έχει βαθιές ρίζες στους περασμένους αιώνες και είναι μια ενασχόληση που συνδυάζει την επιδεξιότητα και το μεράκι του τεχνίτη με την έμπνευση από τη φύση, τη μυθολογία, την ιστορία και την παράδοση του τόπου μας.

Ένας κλάδος της χειροτεχνίας είναι η ξυλογλυπτική με τα επιμέρους παρακλάδια της, όπως η ξυλογλυπτική των βοσκών (ποιμενική ξυλογλυπτική).

Στην περιοχή μας, που είναι ορεινή και είχε ανέκαθεν πλούσια κτηνοτροφία, υπάρχει παλιά παράδοση σ' αυτή την τέχνη.

Οι βοσκοί, για να πολεμήσουν την ανία της καθημερινής ζωής, καταγίνονταν με το σκάλισμα του ξύλου φτιάχνοντας μικρά κομποτεχνήματα. Η πρώτη ύλη - το ξύλο - βρισκόνταν σε αφθονία στα μεγάλα και ποικίλα δάση και στις ρεματιές.

Σήμερα αυτοί οι αυτοδίδαχτοι λεπουργοί χάνονται σιγά σιγά καθώς αλλάζουν οι συνθήκες της ποιμενικής ζωής και τσοπάνηδες όλο λιγοστεύουν.

Θα παρουσιάσουμε από τις στήλες του περιοδικού κάποιους απ' αυτούς που απέμειναν, αρχίζοντας με το Στέργιο Μάϊπα:

Επίσκεψη Μαστοροχώρια Κόνιτσας -
Εφταχώρι Πεντάλοφος - Καστοριά Λί-
μνες.

Επίσκεψη Γαναδιό - Κεράσοβο -
Φούρκα -Σαμαρίνα.

Επίσκεψη εκτροφείου Ζώων (Τάσιου)

Επίσκεψη λουτρών Αμαράντου κλπ.

Στα προγράμματα των εκδρομών για τους ξένους δάμπαινε κι αυτό που είπαμε παραπάνω. «Ιππασία στη χαρά-

δα του Στομίου, του Βίκου, στο δάσος της Τύμφης κλπ. Ψάρεμα και κολύμπι στα ποτάμια μας. Καγιάκ από τις πηγές του Αώου ή του Βίκου μέχρι τον κάμπο της Κόνιτσας».

Είναι φανερό πως για την Κόνιτσα, θα μπορούμε να μιλάμε χρόνια. Το θέμα μας δεν εξαντλήθηκε, υπάρχουν τόσα πράγματα ακόμα να πούμε.

Και θα επανέλθουμε.

Στέργιος Μάϊπας

Ο Στέργιος Γ. Μάϊπας γεννήθηκε στο Δίστρατο Κόνιτσας το 1913.

Από μικρός - ακολουθώντας το παράδειγμα και των άλλων νέων του χωριού - ασχολήθηκε με το βόσκημα των γιδοπροβάτων.

Πέρασε χρόνια σκαρίζοντας το μικρό του κοπάδι στις πλαγιές της Βασιλίτσας και στις όχθες του Αώου.

Παίρνοντας κάποια μέρα στα χέρια του ένα «τρυπητήρι»¹, μυήθηκε σιγά σιγά στα μυστικά της ξυλογλυπτικής.

Στην αρχή έμαθε να φτιάχνει «κόδαρα»² για τα κυπροκούδουνα των ζώων και μέρα με τη μέρα τα χέρια του αποκτούν δεξιότητες και σκαλίζει ξύλινα πυξαρένια κουτάλια, κλίτσες, φλαστερά (σφραγίδες), κασετίνες, ποτήρια, ρόκες και κάθε λογής αντικείμενα κατ' έμπνευση ή κατά παραγγελία.

Έτσι, παράλληλα με τη βοσκή των ζώων ο νεαρός Στέργιος μαθαίνει και μια καινούργια τέχνη που του γεμίζει τις μονότονες ώρες της τσομπανίστικης ζωής, εξοικονομώντας παράλληλα και κάποιο χρηματικό ποσό απ' το εμπόρευμα, που έβγαινε στα πανηγύρια.

Την πρώτη ύλη την έβρισκε στο λόγγο και τις ακροποταμιές. Για τις κλίτσες, το πυξάρι και για το μπαστούνι (σκόπι) της κλίτσας, ξύλο κρανιάς γερό κι ευλύγιστο. Τα θέματά του είναι παρμένα, άλλα από τη φύση κι άλλα από τη φαντασία και τη μυθολογία.

Νεράιδες, πουλιά, φίδια, σκύλοι, κριάρια και άλλα «σημεία και τέρατα» αποτυπώνονται με το ατσάλινο λεπίδι του στο υπάκουο ξύλο. Έτσι δημιουργούνται παράξενες συνθέσεις που είναι ένα αρμονικό σύμπλεγμα μύθου και πραγματικότητας.

Ο Σ. Μ σ' όλη του τη ζωή σκαλίζει, εκτός από το διάστημα της ιταλογερμανικής Κατοχής, που άφησε το καλέμι, να πιάσει το ντουφέκι. Πολέμησε τον εχθρό και στον εμφύλιο αναγκάστηκε να πάρει πάλι τα βουνά...

Τραυματίας πιάστηκε από τον κυβερνητικό στρατό και πέρασε 4-5 χρόνια στο Γεντικό. Μεσ στα μπουντρούμια ξαναθυμήθηκε την τέχνη του και με το σκάλισμα περνούσε δημιουργικά τις ατέλειωτες κι ανιαρές μέρες της φυλακής.

Σήμερα, παρόλα τα χρόνια που έχει στην πλάτη του ο μπάρμπα Στέργιος, το μεράκι δεν τον εγκατέλειψε και συνεχίζει το σκάλισμα.

Μ' επιμέλεια και κέφι φτιάχνει κλίτσες με γοργόνες, δράκους, φίδια και ό,τι φανταστεί κανείς. Τα καλλιτεχνήματά του τα πουλάει στις πόλεις απ' όπου παίρνει και τις παραγγελίες.

Ένα καλοκαίρι είδα το λαϊκό δημιουργό να κυκλοφορεί στην Κόνιτσα, μ' ένα δέμα κλίτσες για πούλημα.

Τον παρακάλεσα να τον φωτογραφίσω και δέχτηκε. Ευκαιρία να τον αποθανατίσουμε και να τον θυμούμαστε.

Είναι ένα χρέος προς τον αυτοδίδαχτο λαϊκό καλλιτέχνη που ομορφαίνει τη ζωή των ανθρώπων με τα δημιουργήματά του.

Τέτοιου είδους καλλιτέχνες σπανίζουν σήμερα στα χωριά μας και αύριο ίσως εκλείβουν...

Σημείωση

1. Το τρυπητήρι είναι αιχμηρό και κοφτερό, ατσάλινο μαχαίρι, καμωμένο από μπαρμπερικό ξυράφι. Είναι ειδικό για σκάλισμα ξύλου.

2. Τα κόδαρα ή κουλούρια ή στεφάνια, όπως τα λένε οι τσοπάνηδες σε διάφορα μέρη, είναι πελεκημένα στεφάνια από ευλύγιστο ξύλο (φράζο π.χ.), που κρατούν τα κυπροκούδουνα στο λαιμό των αιγοπροβάτων.

«κόκκυξ» - σχόλιο: επειδή ομοιότητα σαν κούκος απ' την κορυφή του τζαμιού καλεί τους πιστούς.

κούλ(ι)δες οι, και κούλιοι - φλουριά, χρήματα - ετυμ. Ελλ. «κολεός» > Λατ. CULEUS = ασκός, δθήκη, πουγκί - σχόλιο: επειδή οι λίρες έμπαιναν σε πουγκί.

κουμπαρούλ(ι) το, μικρού μεγέθους γωνιόλιθος, παραγκωνάρι, πελεκητές πέτρες για τις παραστάδες (λαμπαδιά, θυροστόμια) - ετυμ. Λατ. COMPARO (= συμβάλλω πινάς, συζεύγνυμι) από όπου και το νέο Ελλ. «κουμπάρος» - σχόλιο: συμβολική λέξη επειδή οι γωνιόλιθοι εμπλέκονται ανά δύο - σχετικό το «σουφλιέρι» (β.λ.).

κουπί το, κουτάλι, πηρούνι - ετυμ. Ελλ. «κώπη» = κουπί, χερούλι - σχόλιο: συμβολική λέξη.

κούρσ(ι) το, κομμάτι τοίχου που κτίζουν το ένα κατόπιν του άλλου οι μαστόροι μέχρι να ολοκληρώσουν μία πλήρη στάθμη τοίχου - ετυμ. Λατ. CURSUS = δρόμος, φορά,]γύρος επανάληψης διαδικασίας[.

κούτσουρα τα, χονδροκοπιές, χονδρά γέματα - ετυμ. Ελλ. «κόπτω» > κόγουρον > κούτσουρο = χονδρό τεμάχιο κορμού δένδρου - σχόλιο: συμβολ. λέξη φράση: «ξηφλυάζει κούτσουρα» = λέγει χονδρά γέματα.

κούφιο το, το σπίτι - ετυμ. Ελλ. «κούφιο» > κούφιος = κενός, κοίλος, εσωτερικά άδειος, (μεταφ.) σπήλαιο - σχόλιο: πολύ ταιριαχτή παρομοίωση.

κράνια τα, χρήματα, λεφτά - ετυμ. αρχ. Ελλ. Κάρανον» (= κεφάλι) > «κράνος» (= περικεφαλαία) > κάρανια > κράνια (= κεφάλια) - σχετ. «κρήνα» (β.λ.) - σχόλιο: επειδή όλα τα χρήματα είχαν και έχουν επάνω τους κάποιο κεφάλι - όμοιο το «μάπες» (β.λ.).

κρανιάζω, πληρώνω, χρήματα - ετυμ. «κράνια» (β.λ.).

κράνιασμα το, η πληρωμή - ετυμ. «κράνια» (β.λ.).

κρανιές το, φόβος - ετυμ. Ελλ. «κρα-

νέα» = το δένδρο κρανιά - σχόλιο: επειδή ήταν κρανίσια η ράβδος με την οποία έδερναν - σχετ. «κρανίλα» (β.λ.). **κρανίζω,** 1) φοβούμαι - ετυμ. από το Ελλ. «κρανιές» (β.λ.), 2) (σπάνια) καταλαβαίνω, εννοώ - ετυμ. Ελλ. (β.λ.) «κρήνα» (= κεφάλι).

κρανίλας ο, φοβιτσιάρης - ετυμ. «κρανιές» (β.λ.).

κρανίλα η, φόβος, τρομάρα - ετυμ. Ελλ. «κρανιές» (β.λ.).

κρεμαντζούλια τα, λουκάνικα - ετυμ. Ελλ. «κρεμώ» > κρεμαστός > κρεμαστούλι > κρεμαντζούλι - σχόλιο: επειδή τα λουκάνικα τα κρεμούσαν για να στεγνώσουν.

κρήνα η, κεφάλι - ετυμ. αρχ. Ελλ. «κάρα και «κάρανον» ή «κάρηνον» (= κεφάλι) > κάρηνα > κρήνα.

κρισέλ(η)ς ο, αποχωρητήριο, απόπατος - ετυμ. Ελλ. «κρισώ» (= τρίζω, κροτώ. Ίσως και από το Ελλ. «κρικέλι» (= κρίκος, κύκλος), επειδή είχε κυκλική τρύπα.

κρισ(ι)μάς ο, φαγοπότι, τραπέζωμα - ετυμ. Ελλ. ηχοποίητ. λέξη «κρισανίζω» > κρίσιμα < κρισιμάς.

κρουμμύδ(ι) το, ρολόγι - ετύμ. Ελλ. «κρόμμυο» = κρεμμύδι - σχόλιο: συμβολική λέξη, λόγω στρογγυλού σχήματος.

κωλονιάτες οι,]σπάνιο[, η περίοδος της έμμηνης ρύσης των γυναικών - ετυμ. αρχ. Ελλ. «κώλον» = τμήμα, περίοδος]εννοείται χρόνου[- Πιθανή εξήγηση από το Ελλ. «κώλος» (= πρωκτός), Λατ. COLO (= στραγγίζω, ηθώ), και Λατ. COLO (= θεραπεύω, φροντίζω).

λαγούδεμα το, αρραβώνιασμα, παντρεία - ετυμ. Ελλ. «λαγός» > λαγούδεμα (= τό ζευγάρωμα των λαγών) - σχόλιο: συμβολική λέξη.

λαγουδεμένος-η-ο, 1) αρραβωνιασμένος, 2) παντρεμένος - ετυμ. «λαγούδεμα» (β.λ.).

λαγουδέομαι, παντρεύομαι - ετυμ. «λαγούδεμα» (β.λ.).

λαγούλια τα, παιδιά, τα νέα μαστορό-

πουλα - ετυμ. Ελλ. «λαγός» > λαγούλι (= το μικρό παιδί του λαγού) - σχόλιο: συμβολική λέξη.

λάζος ο, φορητό μαχαίρι, κολοκοτρώνης - ετυμ. Ελλ. «Λαζός» > λάζος - σχόλιο: επειδή οι Λαζοί Πόντιοι έφεραν πάντα στη ζώνη τους μαχαίρι.

λεπινιώτ(η)ς ο, ληστής, συμμορίτης κλέφτης - ετυμ. Ελλ. «λέπω» και «λεπίζω» (= ξεφλουδίζω, ξελείζω, γδέρνω) - σχόλιο: σύμφωνα με τη φράση «με έγδαραν», που σημαίνει καταλήστευη - Στην Πυρσόγιαννη λέγεται **μανάς**, εκ του Λατ. MANUS (= χέρι) > μανάδες (= αυτοί που βάζουν χέρι) - Λατ. MANUBIAE (= λάφυρα, λεία), MANUBIUS (= λαφυραγωγός).

λιόκα τα, όρχεις - ετυμ. Αρβ. LOKJETE = όρχεις - σχετ. «τσάκια» (β.λ.).

λουγιώτ(η)ς ο, νερό - ετυμ. λαϊκό νέο Ελλ. «γλουπώνω» (= καταπίνω, βροχθίζω), ηχοπαράγωγη λέξη απ' τον ήχο γλούπ - γλούπ και γλούτ-γλούτ της κατάποσης, απ' όπου και το Λατ. GLUTIO (= βροχθίζω), και Ελλ. «λάπτω» > Σλ. LAPAM, Αρβ. LAPP ή LLUP (= βριχθίζω όπως ο σκύλος πίνει νερό) > Αρβ. LLUPES-I (= καταβροχθιστής), εξ αυτών «λουγιώτης» = αυτό που καταπίνεται, (μεταφ.) το νερό - Στην Λατ. DEVOLVO JDIVOLVO (= κατακυλώ, κατακυλίω) > ντιβόλ (β) κο > ντιβόλκο = αυτό που κατακυλάει, (μεταφ.) νερό - Με τα ανωτέρω πρέπει να σχετίζεται το όνομα του χωριού «Λούγικο» / Λυκόρραχη ή Κεφαλοχώρι] και του ρέμματος «Ντιβό(λ)ικα» που το διασχίζει.

μαγγούτ(ι)το, ντουφέκι, όπλο - ετυμ. Ελλ. «μάγγανο» και «μάγγανα» (= πολεμικές μηχανές των Βυζαντινών) > μαγγανέλο (= η μεσαιωνική λιθοβόλος μηχανή) > (υποκορ.) μαγγούτι (= μικρή πολεμική μηχανή, δηλ. όπλο).

μακρύς ο, μεσημέρι - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχόλιο: επειδή ο ήλιος το μεσημέρι εί-

ναι στο πιο ψηλό (μακρύ) σημείο του ουρανού - όμοιο το «αμπέτι» (β.λ.).

μαλάμω η, 1) η ώρα, 2) η ώρα που τελειώνει η εργασία - ετυμ. Ελλ. «αμάλαμα» > μάλαμα (= χρυσό) > μαλάμω (= χρυσή) - σχόλιο: συμβολική λέξη που δηλώνει ότι η ώρα της σχολής είναι μάλαμα - Στην Πυρσόγιαννη λέγεται **τζιουκάλω**, απ' το νέο Ελλ. «τσιουκαλίζω» και «τσιουκανίζω» = κτυπώ ρυθμικά τσιάκ - τσιούκ με το τσιοκάνι (= σφυρί), όπως κτυπάει το ρολόγι που δείχνει την ώρα.

μαλέτσ(ι)κο το, μικρό παιδί - ετυμ. Σλ. MALKO = μωρό, μικρό, νήπιο, MALIK = μικρός.

μάνεμα το, το φαγί - ετυμ. «μάνος» (β.λ.).

μανεύω, τρώγω - ετυμ. «μάνος» (β.λ.) - σχετ. τα Λατ. MANDO (= μασώ) > MANDO (= φαγός) > MANDUCO (= τρώγω).

μάνος ο, το γωμί - ετυμ. Ελλ. «μάννα» (Εβραϊκό) > Λατ. MANNA = άρτος, τροφή - σχετ. «μανεύω» (β.λ.).

μανούρα η, πέτρα κανονικού μεγέθους για κτίσιμο - ετυμ. Λατ. MANUS (= χέρι), και MANUARIA (= αυτή που πιάνεται στο χέρι) - σχόλιο: επειδή η πέτρα δουλεύεται μία - μία στο χέρι, και επί πλέον την ανέβαζαν στις σκαλωσιές χέρι - χέρι, κοινώς πάσα.

μαντζάρω, ξέρω τέχνη - ετυμ. ελλ. «μάσσω (= χειρίζομαι, δουλεύω με τα χέρια) > μαζάω (= ζυμώνω) > μαζάρω > μαντζάρω (= δουλεύω με τα χέρια, τεχνίζω) - Ιταλ. MANAGGIARE = χειραπτάζω, μαλάσσω, χειρίζω.

μάπες οι, χαρτονομίσματα, λεφτά - ετυμ. Λατ. MAPPA (= οδόνη, τεμάχιο υφάσματος) > νέο Ελλ. «μάπα» = πρόσωπο, φάτσα] οι προσωπογραφίες οσματα πάντα υπάρχει κάποιο πρόσωπο - σχετ. «πλατανόφυλλο» (β.λ.) και «κράνια» (β.λ.).

μάσιο το, αιδοίο γυναίκας - ετυμ. Ελλ. «μάσσω» (= υηλαφώ, μαχουλεύω) > μάσιο (= πασπατευτό) - σχόλιο: κατά την έκφραση «αυτή θέλει πασπάτεμα».

ματσέματα τα, περιτώματα, κόπρανα - ετυμ. «ματσεύω» (β.λ.).

ματσεύω, αποπατώ, χέζω - ετυμ. Σλ. MATSAM = λερώνω βρωμίζω.

μαυρίκω η, η φακή - ετυμ. Ελλ. «αμαυρός» (= σκοτεινός, θαμπός) > μαύρος > μαυρίζω > μαυρίκω -σχόλιο: επειδή η φακή έχει σκούρο χρώμα.

μαυρομμάτες οι, ελιές - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχόλιο: λόγω χρώματος και σχήματος - Στη Βούρμπιανη λέγονται κατά την ίδια έννοια **μαυρομούτσινες**.

μέτσκο το, γέμα - ετυμ. Σλ. MECITI και MECTA = αίνιγμα, φαντασία, όνειρο, οπτασία, δόλος, γεύδος.

μονόλ(ι)κος ο, μάστορας που εργάζεται μόνος του ή ζευγάρι με κάποιον άλλον] δηλ. δεν είναι ενταγμένος σε διοικουμένη παρέα[- ετυμ. Ελλ. «μόνος» > μονόλικος - αντίθετο «γκουβερνήσιος» (β.λ.).

μούκα η, νύφη - ετυμ. αρχ. Ελλ. «μύω» (= κλείνω χείλη, μάτια, στόμα) > «μυπός»] Λατ. MUTUSI[και «μυκός» (= άφωνος) > μούκας = λιγόλογος, βουβός - Ιταλ. MOCCIO = βουβός - σχόλιο: επειδή παλιά οι νύφες στόμα είχαν μιλιά δεν είχαν.

μουτζούρης ο, φούρνος, ιπνός - ετυμ. νέο Ελλ. λέξη - σχόλιο: επειδή πάντα ήταν μουτζουρωμένος απ' τις κάπνες της φωτιάς.

μουτσουνιάζω, φιλώ - ετυμ. νέο Ελλ. «μουτσούνα» (Βενέτ.) = πρόσωπο, μούρη - σχόλιο: επειδή κατά το φίλημα έρχονται σε επαφή οι μουτσούνες.

μουχόβια τα, και **σμουχόβια** - 1) κεραμίδια, 2) τούβλα, οπτόπλινθοι - ετυμ. αρχαία Ελλ. «σμήχω» (= κουφοκαίω, σιγοκαίω, σιγογύνη) > (σ) μουχόβια] το Υ διαβάζεται ΟΥ[< μουχόβια = σιγανογυημένα.

μπάμπω η, πέτρα που εξέχει απ' την ευ-

θυγραμμία τοίχου - ετυμ. Σλ. BABO (= γριά) > νέο Ελλ. «μπάμπω» - σχόλιο: συμβολική λέξη, επειδή όπου εξέχουν πέτρες ο τοίχος καμπυλώνεται, σαν γυρτή γριά.

μπαρίνα η, η γυναίκα του αφεντικού, γενικώς γυναίκας παντρεμένη - ετυμ. «μπαρός» (β.λ.).

μπαρός ο, ο πρεσβύτερος άνδρας της οικογένειας που συναλλάσσονταν με τους κτίστες, το αφεντικό, ο άνδρας του σπιτιού - ετυμ. αρχ. Ελλ. «βάριος» (= βαρβάτος, γαμέτης),] βάριοι άρνες = κριοί[, Αρβ. BURRE-I (= άνδρας, γενναίος), Κελτικό BAR (= άνδρας) από όπου και το «Βαρόνος» - Λατ. PARIIO = γεννώ.

(Συνεχίζεται)

Στα χρόνια της Κατοχής

Βρισκόμαστε στο έτος 1942, στα φοβερά χρόνια της Κατοχής που τόσα υποφέραμε από τους κατακτητές Ιταλούς και Γερμανούς.

Τακτικά εμφανίζονταν η Καραμπινιερία (Ιταλική Αστυνομία) στο χωριό μας, αιφνιδιάζοντας τους φιλήσυχους κατοίκους του που με αυστηρή διαταγή επέβαλε σε όλους τους άνδρες να συγκεντρώνονται στο Δημ. Σχολείο και με τη βία να παραδώσουν ό,τι όπλα τυχόν έχουν στην κατοχή τους και τις περισσότερες φορές με καταγγελία ψευδών πληροφοριών από ψευδομάρτυρες συνεργάτες τους που χρησιμοποιούσαν. Διερμηνέα χρησιμοποιούσαν τον Βουρμπιανίτη Βασίλη Χατζή που γνώριζε ιταλικά, τον οποίο αργότερα εκτέλεσαν αντάρτες του ΕΛΑΣ.

Το Δημ. Σχολείο ήταν ο τόπος του τρόμου, του μαρτυρίου και της κρεμάλας. Σωστό κολαστήριο, που βασάνιζαν τα δύματα άδικα, με αλύπητο ξύλο, πολλές φορές μέχρι θανάτου, όποιον έπαιρνε ο χάρος.

Πολλοί είναι οι αφανείς και άγνωστοι που με το παράδειγμά τους και με

τον δικό τους τρόπο αντιστάθηκαν στη βία και τη θέληση του δυνάστη κατακτητή στα μαύρα χρόνια της κατοχής.

Μεταξύ αυτών είναι και ο Γιώργος Μούσιος μακαρίτης τώρα που με το παράδειγμά του, άοπλος αλλά με ελληνική καρδιά αντιστάθηκε και κατάφερε να ξεγελάσει την ιταλική Αστυνομία και να ξεφύγει από τα χέρια της.

Ήταν μια καλοκαιρινή μέρα του Σεπτέμβρη 1942 που έκανε την εμφάνισή της η Καραμπινιερία στο χωριό μας με μοναδικό σκοπό ν' αναγκάσει με τη βία τους χωριανούς να παραδώσουν όλα τα όπλα που είχαν. Έγινε συγκέντρωση όλων των ανδρών στο Δημ. Σχολείο και μεταξύ αυτών και του Μπάρμπα Γιώργου από τον οποίο ζήτησαν οπωσδήποτε να παραδώσει όπλο.

Ήταν ένας άνδρας ηλικίας γύρω στα 55 χρόνια, κοντός στο ανάστημα, χειροδύναμος, αγράμματος αλλά με τόλμη και αποφασιστικότητα, με τα δύο δάχτυλα του δεξιού χεριού κομμένα λίγο πιο κάτω από τα νύχια όπως λέγεται από τον ίδιο για να απαλλαγεί από το στρατιωτικό το 1912-13.

Αφού αρνήθηκε να ομολογήσει ότι έχει όπλο, άρχισαν τα βασανιστήρια, χτυπήματα με το βούρδουλα αλύπητα, ιερή εξέταση και μετά κρεμάλα. Επειδή ήταν αρκετά βαρύς, η τριχιά της κρεμάλας κόπηκε και για να αποφύγει τα βασανιστήρια σοφίστηκε αμέσως μέσα του ένα τέχνασμα. Είπε υέματα ότι έχει όπλο κρυμμένο και τους πρότεινε να πάει να το φέρει.

Έφθασε συνοδεία μ' έναν καραμπινιέρο υψηλό μανträχαλο εδώ και πάνω, στο σπίτι του και άρχισαν να γάχνουν στο υπόγειο για την ανεύρεση του κρυμμένου όπλου που στην πραγματικότητα δεν υπήρχε και αφού δεν βρέθηκε, ο καραμπινιέρος τον οδήγησε για το Σχολείο. Τώρα ο Μπάρμπα Γιώργος σκεφτόταν μέσα του πως να ξεφύγει από τον καραμπινιέρο γιατί γνώριζε τι τον περίμενε γυρίζοντας στο

Σχολείο, αγνοώντας το τυχόν αποτέλεσμα που θα προέκυπτε. Κατέστρωσε αμέσως το σχέδιο. Καθώς βάδιζε μπροστά και πίσω ο καραμπινιέρος ανύποπτος μέσα σ' ένα στενό και απόκρυφο σοκάκι, θόλωσε το μυαλό του, γυρίζει αστραπιαίως πιάνει τον ιταλιάνο αστυνομικό από το κεφάλι, που σαστισμένος κυρολεκτικά τα χάνει, τον διπλώνει στα μισά και τον ξαπλώνει κάτω και μετά από πάλη κατορθώνει και τον αφοπλίζει και πετάει το όπλο μέσα σ' ένα χωράφι με καλαμπόκι. Ο φρατέλος ώσπου να συνέλθει να σηκωθεί και να βρεί το πεταμένο όπλο του, ο Μούσιος έγινε άφαντος και μόλις βρήκε το όπλο του έντρομος άρχισε να πυροβολεί άσκοπα.

Η Καραμπινιερία ακούοντας τους πυροβολισμούς φοβήθηκε, διέλυσαν αμέσως την συγκέντρωση και αφού πληροφορήθηκαν τι έγινε κινήθηκαν αμέσως για τη σύλληψη του δράστη. Μάταια όμως, ο Μπάρμπα Γιώργος σε δέκα λεπτά έφθασε απέναντι από το χωριό σε μέρος ασφαλές και δασωμένο και παρατηρούσε με κάθε λεπτομέρεια τις κινήσεις των ιταλών αστυνομικών να γάχνουν απεγνωσμένα που με το πάθημά τους έφυγαν από το χωριό μας ταπεινωμένοι και καταντροπιασμένοι χωρίς άλλη συνέχεια.

Ο Μούσιος για αρκετές μέρες δεν εμφανίζονταν στο χωριό, φοβούμενος την επανεμφάνιση της Ιταλ. Αστυνομίας, αλλά το γεγονός ξεχάστηκε γιατί από το φθινόπωρο αυτό είχαν εμφανισθεί στα χωριά μας τα πρώτα τμήματα ανταρτών του ΕΛΑΣ και μιά τέτοια μετακίνηση από την Κόνιτσα, που ήταν η έδρα της Αστυνομίας, ήταν πολύ επικίνδυνη.

Το γεγονός αυτό έκανε μεγάλη εντύπωση και προκάλεσε τον θαυμασμό για την σθεναρή αντίσταση του Γιώργου Μούσιου, όχι μόνο στο χωριό μας αλλά και σε όλη την γύρω περιφέρεια, που έδωσε ένα γερό μάθημα στον φασίστα φρατέλο, αυτό που του άξιζε.

Συνέχεια από το προηγούμενο

Συνεχίζουμε με αναδημοσιεύσεις στον «Πρωϊνό Λόγο» Ιωαννίνων του κ. Αν. Ευθυμίου σχετικές με την κίνηση και τις πιέσεις των ρουμανιζόντων στα βλαχόφωνα χωριά.

29-9-905. «Εις Δέντσικον χωρίον υπαγόμενον διοικητικώς εις την Επαρχίαν Κολωνίας (Νομού Μοναστηρίου) εκκλησιαστικώς δε εις την Μητρόπολιν Κονίτσης (Νομού Ιωαννίνων), οι Κυβερνητικοί υπάλληλοι επειθανάγκαζον τους κατοίκους να εγγραφώσι βλάχοι, αλλ' εκείνοι ηρνήθησαν και διεμαρτυρήθησαν εις την οικείαν αυτών Μητροπολιτικήν Αρχήν.

Φ.Τ.Η. 641-14-10-1905 σελ. 2
-«Από Σαμαρνώτας εμάθαμεν δετικά ότι όλοι, εκτός 5-6, εγγράφηκαν ρωμποί, όχι ως βλάχοι, και εις Σαμαρίνα και εις τα άλλα περίχωρα, με όλην την πίεσιν από τους γραφιάδες υπαλλήλους του Χιλμή Πασά.

Αριθ. 651 Φ.Τ.Η. 23-12-1905
-«Την παρελθούσαν Πέμπτην 1η τρέχοντος αφίκοντο ενταύθα (εις Ιωάννινα) δια Πρεβέζης επί ιδιαιτέρα αποστολή ο εκ των μελών του Συμβουλίου του Κράτους. Ε. Χασάν Βέης, και ο επί της επισπεύσεως των δικών του Υπουργείου των Εξωτερικών Ε. Μουμτάλ Βέης. Μετά δύο ημέρας αφίκετο επίσης ο εκ των υποστρατήγων του Γ. Επιτελείου παρά τω σώματι της αυτοκρατορικής φρουράς. Ε. Γιουσούφ Κενάν Πασάς, όστις συνηνώθη μετά των ειρημένων ανωτέρων λειτουργών της Υ. Πύλης. Οι εν λόγω εξοχώτατοι βεβαιούνται, ότι ήλθον ενταύθα όπως διευκρινήσωσι ζητήματά τινα δια την απογραφήν των βλαχοφώνων χωρίων του βιλαετίου μας. Και προσκάλεσαν προύχοντά τινα εκ Παλαιοσελλίου του τμήματος Κονίτσης και ερώτησαν αυτόν, αν τους εβίασε κανείς να καταγραφούν ως Ρούμ ή

ως Βλάχ, και ποίαν γλώσσαν ομιλούσι εις το χωρίον των. Ο εκ Παλαιοσελλίου Παύλος (Ζησάκης) ονόματι, απήντησε ότι ομιλούν γλωσσάριον, το οποίον ουδεμίαν σχέσιν έχει προς την ρουμανικήν και ότι το Παλαιοσέλλι και όλα τα χωριά της Ηπείρου, όπου ,ομιλούνται τα Κουτσοβλαχικά, είναι και θα είναι πάντοτε όπως ήσαν και απαξιούν να τους ονομάζουν οι καλοδεληταί των βλάχους ή Αρωμόνους. Εις την ερώτησιν δε των εξοχωτάτων λειτουργών της Υ. Πύλης, πώς ονομάζουν εαυτούς ρωμπούς, αφού εν τη οικογενεία των ομιλούν το Κουτσοβλαχικό ιδίωμα και όχι το ελληνικόν, απήντησεν ότι «και οι τούρκοι Κονίτσης, Ιωαννίνων, Παραμυδιάς, Πάργας, Γρεβενών κ.λ.π. ομιλούν γνήσια ελληνικά και όμως δεν επιθυμούν να ονομάζονται «Έλληνες». Η απάντησις αυτή συνοφρύωσε τους εξοχωτάτους και δεν ηξεύρομεν τι απήντησαν ούτοι.

2-7-906 - «... Οι ρωμούνοι πρόξενοι διαδέχονται ο εις τον άλλον. Μετά τον Βαδεάνον ήλθεν ο Βραϊλεάνος εν Ιωαννίνοις. Ταχέως όμως επαύθη των καθηκόντων του διά τον λόγον ότι ο άνθρωπος έγγραγεν εις την Κυβέρνησιν του ότι «εν Ηπείρω κοπανίζομε αέρα δια να φτιάσωμε ρωμούνους. Εκ Βουκουρεστίου λοιπόν του έδωκαν τον αέρα και μας έστειλαν προ ημερών άλλον τον κ. Γρακιάνου (GRACIANU) μελαχροινός την όγιν.

Αγών, έτος 1907, Αριθ. 422-5-1907, σελ. 1.

«Εν τω χωρίω Παλαιοσελλίω κατά τας εορτάς, ο εκεί παχυνόμενος υπό της ρωμανικής προπαγάνδας ρωμυνοδιδάσκαλος άνευ ουδενός μαθητού επιχείρησεν προς διασκέδασιν της μονοτονίας του φαίνεται, να γάλη εν τω Ναώ τροποποιών την καλλικέλαδον

αυτού φωνήν και διάλεκτον επί το ρωμουνικώτερον. Αλλ' η μελωδία αυτή άγνωστος και αήδης ούσα εθεωρήθη ως βεβηλούσα τα ώτα των εκκλησιαζομένων, οίτινες αγανακτήσαντες επί τη αυδαδεία εξέβαλον πύξ και λάξ του Ναού τον αυτοχειροτόνητον γάλτην παραπέμψαντες αυτόν εις συνάντησιν των ομοίων του εν τοις λειμώνσι του χωρίου.

Το αστεϊόν τούτο επεισόδιον έλαβε χώραν πριν ή ο κάτ' εκείνην την στιγμήν χοροστατών της λειτουργίας. Σ. Μητροπολίτης Βελλάς και Κονίτισης όστις περιοδεύων ευρίσκετο εν τω χωρίω, αντιληφθή των διατρεζάντων.

Και ο κ. Αδ. Δέμος φιλόλογος, εις τον «Πρ. Λόγο» των Ιωαννίνων της 8/1/92 και 9/1/92, εκ της «Φωνής της Ηπείρου» αναδημοσιεύει:

● 6 Μαΐου 1905 φελ. 1.

Ανταπόκρισις έξ Ιωαννίνων 26.4.1905).

● Πρò μηνός 4 εκ των μισθάρνων οργάνων της γελοίας Ρωμουνικής προλαγάνδας έφοδιασμένοι με έπίσημα στατικά γράμματα του Γενικού Έπιθεωρητού των Μακεδονικών Βιλαετίων Χιλμή Πασά, παρουσιάηθησαν ένταυθα ως δήθεν έπιθεωρηταί των Ρωμουνικών σχολείων: Ως ήτο φυσικόν έξήτησαν άδειαν της νομίμου άρχής διά να περιοδεύσωσιν εις τα όλίγα βλαχόφωνα χωρία του Βιλαετίου. Πρòς πιστοποίησιν δέ της έπιστημότητος των ατόμων την έπεσκεύησαν και τους προξένους των Ευρωπαϊκών δυνάμεων έχοντες ως Μέντορα τον έκλαμπρότατον πρόξενον του Ρωμουνικού Βασιλείου. Οί έν λόγω κύρια, ύπήκοοι όθωμανοί έμμισθα όργανα όμως της Ρωμουνικής προλαγάνδας, άγνωστον που βασιζόμενοι, ήθέλησαν να ύπερπηδήσουν τα έσκαμμένα

Περιεφέροντο λοιπόν συνοδευόμενοι υπό όπλοφόρου άλθενοϋ ζηλούντες την δόξαν

αίσχρως μνήμης Μαργαρίτου. Ητο δέ φρσικώτατο να έπισύρουν την προσοχήν της Αστυνομίας, αι ήπόνοιοι της όποίας έπραγματοποιήθησαν. Διότι κατά την Κυριακήν του Πάσχα οί έν Βωβούση όλιγάριθμοι όπαδοί των, καθ' όδηγίας των άχρειών τούτων έπετέθησαν κατά των βλαχοφώνων συγχωριανών των έπιμένοντες να ψαλή ή άκολουθία της Αναστάσεως Ρωμοιμιστί!... Έπλήθην έννοεΐται σύρραξις και προεξάρχοντος ένός Βωβουσιώτη Γίτση λεγομένου έξήστραφαν μάχαιραι των Ρωμοιμιζόντων.

Ευτυχώς τα άποτελέσματα αύτης δέν υπήρξαν και πολύ τραγικά. Είδοποιηθείσης της Αρχής έστάλη στρατιωτική δύναμις έπαρκής ή όποία ώδήγησεν εις Ιωάννινα τους ταραξίας Ρωμοιμιζοντας έν όλω έπτά τον αριθμόν. Συγχρόνως συνελήφθησαν οί ένταυθα ήθικοί αίτιουργοί έπιθεωρηταί και εις ψευτογράφος και διδάσκαλος του ένταυθα Ρωμοιμηκού σχολείου.

Βεβαιούται ότι αι άνακρίσεις απέδειξαν ένόχους τους κυρίως έπιθεωρητάς και έλαβον, αυτοί τε και οί Βωβουσιώται,

ην πρòς τας φυλακας του φρουρίου άγουσαν. Χάριτας όφείλει πās Ήπειρώτης εις τον όξυνούστατον Γεν. Διοικητήν του Βιλαετίου μας, όστις ούδένα άλλον έχιον σκοπόν, ή τό σαιμέρον της Όθωμανικής Αυτεκρστορίας, έβαλε χείρα επί των κακοήθων αύτων προλαγανδιστών. Πόσον διαφορετική θα ήτο ή ύψις των πραγμάτων εις την Μακεδονίαν αν οί κατά τα διάφορα βιλαετία Γεν. Διοικηταί έμιμοϋντο άνέκαθεν τον ήμέτερον Όσμών Πασών.

Πληροφορούμεθα ότι οί έν Φούρκα της Έπαρχίας Κονίτισης άπεπειράθησαν όπως και εις την Μπριάντζαν του αύτου τμήματος, οί ίδιοι πάντοτε άρνησιπάτριδες Κουτσόβλαχοι να προκαλέσουν ταραχές και κάτι έπέτυχον. Ευρίσκονται πάντοτε πρόθυμοι 5—6 πληρωμένοι εις όλιγάριθμα χωρία της Ηπείρου και εις δεδομένην στιγμήν φέρουσι σκάνδαλα. Θα κρατήσωμεν ένήμερους τους άναγνώστας της «Φωνής» διά την συνέχειαν των προλαγανδιστικών σκοπών των φίλων μας Ρωμοϋνων.

● 13 Μαΐου 1905.

Ανταπόκρισις έξ Ιωαννίνων

● «Τα κατά την έβδομάδα του Πάσχα λαβόντα χώραν έν Βωβούση λυπηρά συμβάντα, καίτοι μόσηματνα καθ' έαυτά, ως πρρηληθέντα υπό ψαυλοβίων έξωνημένων υπό της Ρωμουνικής προλαγάνδας, είναι έν τούτοις άρκετά, όπως προκαλέσωσι σύντονον την προσοχήν του Ήπειρωτικού λαού επί των βυσοδομουμένων κακούργων σχεδίων, άκινδύνων μέν κατά της έθνικής αύτου ύπιστάσεως, αλλά ούχι βεβαίως κατ' έπί της ήσυχίας της. Δέν θα άξιζε τον κόπον να άποδοθή σημασία εις τας σπασμωδικάς ενεργείας καθαυμάτων, τμ όποία με την εύκολίαν με την όποίαν έξυπιπετοϋσι χάρις έλεεινωϋ τμήματος τον κ. Πυφείανον (Ρωμάνον Πρόξενον), με την ίδιαν και άκόμη

μεγαλύτεραν θὰ ἐξυτηρέτοιεν καὶ οἰονδίποτε ἄλλου πλειοδύτην. Πάντως ὅμως ἐνταῦθα ἐνθυμοῦνται τὴν ἐπὶ Μωργαρίτου ἄτιμον δρασίαν τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας καὶ τὴν καταπλημμύρισιν τῶν ὄρειων διαμερισμάτων τῆς Ἡλείου ὑπὸ λιστῶν «ἐξευμεθέτων καὶ τεθέντων εἰς κίχησιν διὰ τοῦ Ρωμουνικοῦ χρήματος!...».

* * *

● 15 Ἰουλίου 1905 φ 632
Ἐνταπόκρισις ἐξ Ἰωαννίνων
7.7.1905.

(Ἐποικοδόφωμα ὄλων ὄσων ἀναφέραμε πρὸ πάντων εἶναι ἡ ἐξαγορὰ ἱερωμένου, ὁ ὁποῖος ἐγένετο ὄργανο τῆς ξένης προπαγάνδας καὶ ἀντὶ νὰ διδάσκει τὴν ἀγάτη καὶ τὴν ὁμόνοια, πρωτοστάτης ἐπὶ διχόνοια καὶ ἐπὶ τὴν τρομοκρατία τοῦ ποιμνίου πρὸ ἀνέλαβε νὰ ποιμάνει..).

● Ἐσκηναὶ εἶδεχθεῖς, τῆς ἰδίως δὲ ἀφορμῆς καὶ προελεύσεως ὡς αἱ γνωσταὶ ἤδη πασχάλιναι, ἐπανελήφθησαν ἐν Βωβούση ὑπὸ τῶν ἀργυρονήτων ὀργάνων τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας, ἀποπειραθείσης νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐκεῖ Ρωμουνίζοντα ἱερέα, ἀποσταλέντα ἐξ Ἀυδέλας (περιοχὴ Γρεβενῶν). Ὁ ἄθλιος οὗτος ὁ ἀντὶ Ἀποστόλου τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης μεταβλήθεις εἰς ὑπηρέτην τοῦ Διαβόλου ἵνα ἐνοσείρῃ τὴν διχόνοιαν, τὸ μῖσος καὶ τὸν φόνον μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Βωβούσης.

Ἄμεσως μὲν μόλις ἐφθασεν ἐκεῖ ἐτέθη ἐπικεφαλῆς τῆς μισθωτῆς σπείρας καὶ ὄλοι' ὁμοῦ μετὰ πελέκεων καὶ μοχλῶν ἐπετέθησαν ἵνα ἀνοίξωσι τὰς πύλας τοῦ ἐνός ἐκ τῶν δύο ναῶν τοῦ χωρίου καὶ καταλάβωσι τοῦτον βίβ. Ἄλλ' οἱ εἰς τὰ πάτρια πι-

στῶς ἐμμένοντες Βωβουσιῶται συναθροισθέντες μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν ἀπέκρουσαν τὴν ἱερόσυλον ἐπίθεσιν καὶ ἔτρεψαν εἰς ἄναδρον φυγὴν τοὺς κακοῦργους ἐπιδρομεῖς. Ὁ δὲ ἀνάξιος καὶ ἀντίχριστος ἱερεὺς μόλις κατορθώσας νὰ διαφύγῃ τὴν ἀπειλοῦσαν αὐτὸν γενικὴν ἀγανάκτησιν καὶ ὄργην ἐκρύβη ἐπὶ τινας ἡμέρας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συννόχου τρυ καὶ συνεργάτου Γότση καὶ κατοπίαν ἐγένετο ἄφαντος. Τὸ ἐπιπεσόδιον τοῦτο ἀπέδειξε ἡλίον φαινότερον ἀκόμη μίαν φορὰ εἰς τὸν κ. Παδεῦγον (Πρόξενον Ρουμανίας) καὶ τοὺς μέντοράς του ὅτι ἄερα «κατανίξει!...».

* * *

1η Σημείωση: Ἐχομε προσωπικὴ ἀντίληψιν τοῦ ἀνωτέρω ἐπιπεσοδίου καὶ σημειώνομεν ὅτι τὴν ἀποπομπὴν τοῦ αυτοχειροτόνητου γάλτου ρωμουνοδιδασκάλου, διέταξε ὁ χοροστατῶν Μητροπολίτης Σπυρίδων, προφανῶς γιὰ νὰ κάμῃ τὴν προκλητικότητα καὶ αὐθάδεια τῶν ρουμανιζόντων, οἱ ὁποῖοι ὅπως γράγαμε ἐπεχείρησαν ἄλλοτε νὰ γάλουν ρουμανικά τὸ Χριστὸς Ἀνέστη, ἀλλ' ἀπέτυχαν γιὰ τὴν ἀντίδραση τῶν κατοίκων ὑπῆρξε σθεναρά.

2η Σημείωση:

Στο προηγούμενο τεύχος (42), σελ. 278 ἐπὶ συνέχεια τῆς κοιλάδας Ἀώου, ἀπὸ τυπογραφικὸ λάθος, ΑΖΑ ΜΠΙΤΑΕΤΙ Κόνιτσα πρὸ εἶναι τὸ σωστό, ἐγένετο Ἀγὰ Μπιταέτι...

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Αγροτεμάχιο 8 στρέμ. με σταύλο 400 τ.μ., δεξαμενὴ ἀποθήκες, πλεκτρ. ρεύμα κ.α. ἐπὶ τοποθεσία μετὰξὺ Δέματος καὶ Μπουραζάνι. Τηλ. 0651 35864.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Παραδοσιακὴ Οἰκία ἀναπαλαιωμένη, διώροφη ἐπὶ Ἀνω Κόνιτσα, με καλοριφέρ καὶ οἰκοπεδικὴ ἐκταση. Πληροφορίες: Τηλ. 0655 - 22464 & 22212.

τον δικό τους τρόπο αντιστάθηκαν στη βία και τη δέλψη του δυνάστη κατακτητή στα μαύρα χρόνια της κατοχής.

Μεταξύ αυτών είναι και ο Γιώργος Μούσιος μακαρίτης τώρα που με το παράδειγμά του, άοπλος αλλά με ελληνική καρδιά αντιστάθηκε και κατάφερε να ξεγελάσει την ιταλική Αστυνομία και να ξεφύγει από τα χέρια της.

Ήταν μια καλοκαιρινή μέρα του Σεπτέμβρη 1942 που έκανε την εμφάνισή της η Καραμπινιερία στο χωριό μας με μοναδικό σκοπό ν' αναγκάσει με τη βία τους χωριανούς να παραδώσουν όλα τα όπλα που είχαν. Έγινε συγκέντρωση όλων των ανδρών στο Δημ. Σχολείο και μεταξύ αυτών και του Μπάρμπα Γιώργου από τον οποίο ζήτησαν οπωσδήποτε να παραδώσει όπλο.

Ήταν ένας άνδρας ηλικίας γύρω στα 55 χρόνια, κοντός στο ανάστημα, χειροδύναμος, αγράμματος αλλά με τόλμη και αποφασιστικότητα, με τα δυό δάχτυλα του δεξιού χεριού κομμένα λίγο πιο κάτω από τα νύχια όπως λέγεται από τον ίδιο για να απαλλαγεί από το στρατιωτικό το 1912 -13.

Αφού αρνήθηκε να ομολογήσει ότι έχει όπλο, άρχισαν τα βασανιστήρια, χτυπήματα με το βούρδουλα αλύπητα, ιερή εξέταση και μετά κρεμάλα. Επειδή ήταν αρκετά βαρύς, η τριχιά της κρεμάλας κόπηκε και για να αποφύγει τα βασανιστήρια σοφίστηκε αμέσως μέσα του ένα τέχνασμα. Είπε υέματα ότι έχει όπλο κρυμμένο και τους πρότεινε να πάει να το φέρει.

Έφθασε συνοδεία μ' έναν καραμπινιέρο γυλό μαντράχαλο εδώ και πάνω, στο σπίτι του και άρχισαν να γάχνουν στο υπόγειο για την ανεύρεση του κρυμμένου όπλου που στην πραγματικότητα δεν υπήρχε και αφού δεν βρέθηκε, ο καραμπινιέρος τον οδήγησε για το Σχολείο. Τώρα ο Μπάρμπα Γιώργος σκεφτόταν μέσα του πως να ξεφύγει από τον καραμπινιέρο γιατί γνώριζε τι τον περίμενε γυρίζοντας στο

Σχολείο, αγνοώντας το τυχόν αποτέλεσμα που θα προέκυπτε. Κατέστρωσε αμέσως το σχέδιο. Καθώς βάδιζε μπροστά και πίσω ο καραμπινιέρος ανύποπτος μέσα σ' ένα στενό και απόκρυφο σοκάκι, θόλωσε το μυαλό του, γυρίζει αστραπιαίως πιάνει τον ιταλιάνο αστυνομικό από το κεφάλι, που σαστισμένος κυρολεκτικά τα χάνει, τον διπλώνει στα μισά και τον ξαπλώνει κάτω και μετά από πάλη κατορθώνει και τον αφοπλίζει και πετάει το όπλο μέσα σ' ένα χωράφι με καλαμπόκι. Ο φρατέλος ώσπου να συνέλθει να σηκωθεί και να βρεί το πεταμένο όπλο του, ο Μούσιος έγινε άφαντος και μόλις βρήκε το όπλο του έντρομος άρχισε να πυροβολεί άσκοπα.

Η Καραμπινιερία ακούοντας τους πυροβολισμούς φοβήθηκε, διέλυσαν αμέσως την συγκέντρωση και αφού πληροφορήθηκαν τι έγινε κινήθηκαν αμέσως για τη σύλληψη του δράστη. Μάταια όμως, ο Μπάρμπα Γιώργος σε δέκα λεπτά έφθασε απέναντι από το χωριό σε μέρος ασφαλές και δασωμένο και παρατηρούσε με κάθε λεπτομέρεια τις κινήσεις των ιταλών αστυνομικών να γάχνουν απεγνωσμένα που με το πάθημά τους έφυγαν από το χωριό μας ταπεινωμένοι και καταντροπιασμένοι χωρίς άλλη συνέχεια.

Ο Μούσιος για αρκετές μέρες δεν εμφανίζονταν στο χωριό, φοβούμενος την επανεμφάνιση της Ιταλ. Αστυνομίας, αλλά το γεγονός ξεχάστηκε γιατί από το φθινόπωρο αυτό είχαν εμφανισθεί στα χωριά μας τα πρώτα τμήματα ανταρτών του ΕΛΑΣ και μιά τέτοια μετακίνηση από την Κόνιτσα, που ήταν η έδρα της Αστυνομίας, ήταν πολύ επικίνδυνη.

Το γεγονός αυτό έκανε μεγάλη εντύπωση και προκάλεσε τον θαυμασμό για την σθεναρή αντίσταση του Γιώργου Μούσιου, όχι μόνο στο χωριό μας αλλά και σε όλη την γύρω περιφέρεια, που έδωσε ένα γερό μάθημα στον φασίστα φρατέλο, αυτό που του άξιζε.

Ιωάννης Ντίνης

Συνέχεια από το προηγούμενο

Συνεχίζουμε με αναδημοσιεύσεις στον «Πρωϊνό Λόγο» Ιωαννίνων του κ. Αν. Ευθυμίου σχετικές με την κίνηση και τις πιέσεις των ρουμανιζόντων στα βλαχόφωνα χωριά.

29-9-905. «Εις Δέντσικον χωρίον υπαγόμενον διοικητικώς εις την Επαρχίαν Κολωνίας (Νομού Μοναστηρίου) εκκλησιαστικώς δε εις την Μητρόπολιν Κονίτσης (Νομού Ιωαννίνων), οι Κυβερνητικοί υπάλληλοι επειδανάγκαζον τους κατοίκους να εγγραφώσι βλάχοι, αλλ' εκείνοι ηρνήθησαν και διεμαρτυρήθησαν εις την οικείαν αυτών Μητροπολιτικήν Αρχήν.

Φ.Τ.Η. 641-14-10-1905 σελ. 2
«Από Σαμαρνώτας εμάδαμεν δετικά ότι όλοι, εκτός 5-6, εγγράφηκαν ρωμποί, όχι ως βλάχοι, και εις Σαμαρίνα και εις τα άλλα περίχωρα, με όλην την πίεσιν από τους γραφιάδες υπαλλήλους του Χιλμή Πασά.

Αριθ. 651 Φ.Τ.Η. 23-12-1905
«Την παρελθούσαν Πέμπτην 1η τρέχοντος αφίκοντο ενταύθα (εις Ιωάννινα) δια Πρεβέζης επί ιδιαιτέρα αποστολή ο εκ των μελών του Συμβουλίου του Κράτους. Ε. Χασάν Βέης, και ο επί της επισπεύσεως των δικών του Υπουργείου των Εξωτερικών Ε. Μουμτάλ Βέης. Μετά δύο ημέρας αφίκετο επίσης ο εκ των υποστρατήγων του Γ. Επιτελείου παρά τω σώματι της αυτοκρατορικής φρουράς. Ε. Γιουσούφ Κενάν Πασάς, όστις συνηνώθη μετά των ειρημένων ανωτέρων λειτουργών της Υ. Πύλης. Οι εν λόγω εξοχώτατοι βεβαιούνται, ότι ήλθον ενταύθα όπως διευκρινήσωσι ζητήματά τινα δια την απογραφήν των βλαχοφώνων χωρίων του βιλαετίου μας. Και προσκάλεσαν προύχοντά τινα εκ Παλαιοσελλίου του τμήματος Κονίτσης και ερώτησαν αυτόν, αν τους εβίασε κανείς να καταγραφούν ως Ρούμ ή

ως Βλάχ, και ποίαν γλώσσαν ομιλούσι εις το χωρίον των. Ο εκ Παλαιοσελλίου Παύλος (Ζησάκης) ονόματι, απήντησε ότι ομιλούν γλωσσάριον, το οποίον ουδεμίαν σχέσιν έχει προς την ρουμανικήν και ότι το Παλαιοσέλλι και όλα τα χωριά της Ηπείρου, όπου ,ομιλούνται τα Κουτσοβλαχικά, είναι και θα είναι πάντοτε όπως ήσαν και απαξιούν να τους ονομάζουν οι καλοδεληταί των βλάχους ή Αρωμόνους. Εις την ερώτησιν δε των εξοχωτάτων λειτουργών της Υ. Πύλης, πώς ονομάζουν εαυτούς ρωμπούς, αφού εν τη οικογενεία των ομιλούν το Κουτσοβλαχικό ιδίωμα και όχι το ελληνικόν, απήντησεν ότι «και οι τούρκοι Κονίτσης, Ιωαννίνων, Παραμυθιάς, Πάργας, Γρεβενών κ.λ.π. ομιλούν γνήσια ελληνικά και όμως δεν επιθυμούν να ονομάζονται «Έλληνες». Η απάντησις αυτή συνοφρύωσε τους εξοχωτάτους και δεν ηξεύρομεν τι απήντησαν ούτοι.

2-7-906 - «... Οι ρωμούνοι πρόξενοι διαδέχονται ο εις τον άλλον. Μετά τον Βαδεάνον ήλθεν ο Βραιϊλέανος εν Ιωαννίνοις. Ταχέως όμως επαύθη των καθηκόντων του διά τον λόγον ότι ο άνθρωπος έγγραψεν εις την Κυβέρνησιν του ότι «εν Ηπείρω κοπανίζομε αέρα δια να φτιάσωμε ρωμούνους. Εκ Βουκουρεστίου λοιπόν του έδωκαν τον αέρα και μας έστειλαν προ ημερών άλλον τον κ. Γρακιάνου (GRACIANU) μελαχροινός την όγιν. Αγών, έτος 1907, Αριθ. 422-5-1907, σελ. 1.

«Εν τω χωρίω Παλαιοσελλίω κατά τας εορτάς, ο εκεί παχυνόμενος υπό της ρωμανικής προπαγάνδας ρωμυνοδιδάσκαλος άνευ ουδενός μαθητού επιχείρησεν προς διασκέδασιν της μονοτονίας του φαίνεται, να γάλη εν τω Ναώ τροποποιών την καλλικέλαδον

ΠΑΝΤΑ ΣΕΒΑΣΤΕΣ ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ

– Προχθές, μια θερμή ηλιόλουστη μέρα σ' ένα φιλόξενο παγκάκι του πάρκου της πλατείας του Ηλεκτρικού Σταθμού Αμαρουσίου, ήρθε και κάθησε δίπλα μου ένας πολύ ηλικιωμένος Κύριος.

– Πιάσαμε πολύ γρήγορα κουβέντα, σ' αυτό βοηθάνε πολύ τα έρμα τα γηραιά:

– Αρχίσαμε το κουβεντολόϊ από τον ωραίο καιρό, σιγά σιγά φθάσαμε στο θέμα της υγείας, είπαμε για τον τόπο καταγωγής και οι δύο βρεθήκαμε από την περιοχή Κονίτσης και φθάσαμε τέλος να μιλήσουμε για τον τρόπο ζωής, διαγωγής, σεβασμού και συμπεριφοράς της νέας γενιάς.

– Για την τελευταία περίπτωση αφορμή για πλατύτερη διαφωτιστική κουβέντα μας έδωσε η μπρούτζινη προτομή του λόγιου Καρκαβίτσα που πάνω σ' αυτή οι σύγχρονοι άνθρωποι είχαν γράψει πολλά αισχρολόγα, εγώ στο σημείο αυτό είπα, πως μια τέτοια παράφορη, μανιακή επιθυμία, μία τέτοια απολίτιστη, βανδαλιστική αγροίκια πράξη, τη βλέπω στις προτομές του Ολυμπιονίκη του 1896 Λούη και του σοφού ακαδημαϊκού Βορρέ και άλλων ανθρώπων των γραμμάτων που το δημιούργημα των συγχρόνων ανθρώπων έφθασε στο βέβηλο σημείο να σπάσουν τις μύτες, πέρα από τις ανήθικες αισχρολογίες και φράσεις.

– Και ο σεβάσμιος συνομιλητής μου είπε κάπου κάπου παρόμοια ανοσιουργήματα, άσεμνες πράξεις, αγνώμονες εκδηλώσεις και ασέβειες παρατηρούνται σε μνημεία ηρώων και δωρητών και σε άλλες πόλεις σε μικρότερο βαθμό. Και στο χωριό μου ακόμα,

σε μια προτομή απέριπτη ενός ευεργέτη συγχωριανού στο Κέντρο του Εκκλησιαστικού χώρου, είναι τελείως εγκαταλειμμένο, μουντζουρωμένο και η βάση του όλη είναι γιομάτη από χόρτα και ποικίλα άλλα σκουπίδια και βρωμιές.

– Οι δωρητές, οι άνθρωποι των γραμμάτων και της τέχνης που το κάθε αντικείμενο και έργο τους κρύβουν μια ιστορία, και που όλα μαζί συνδέτουν ένα κομμάτι ζωής τόσο ζωντανό, που όταν το βλέπεις νοιώθεις πως είναι παρόντες οι ίδιοι αυτοί οι άνθρωποι που είχαν μεγάλα όνειρα, γρήγορο πόδο και τρανή επιθυμία και λαχτάρα να κάνουν κάτι καλό και χρήσιμο στον τόπο τους, πρότυπα για μίμηση, για παράδειγμα, για υπόδειγμα, πολλές φορές οι δωρητές αυτοί με την ακατανόητη συμπεριφορά των απογόνων τους, μοιάζουν σαν λαβωμένες αετογυχές, με μάτια δολά παραπονιάρικα με λυπητερή μορφή.

– Οι άνθρωποι αυτών των μνημείων ήταν στο καιρό τους πνευματικές αξίες, είχαν θερμές καρδιές, μεγάλα όνειρα υπήρξαν ήρωες τρανοί, ένθερμοι αγωνιστές της πίστης της οικογένειας και της γενέτειρας γης, ήταν σωστοί, ανεξίκακοι χωριανοί. Και οι πιο πολλοί μόχθησαν με αίμα και ιδρώτα, θυσιάσαν το είναι τους τη ζωή τους για να μας δωρίσουν την πλέρια λευθεριά, που αχάριστοι εμείς τώρα κάνουμε κατάχρηση αυτής χωρίς ντροπή και σεβασμό.

– Τα αδάνата αυτά μνημεία και οι προτομές ηρώων και ευεργετών, όχι μόνο δεν πρέπει να βεβηλώνονται, αλλά ούτε και οι αγώνες οι ηρωϊσμοί, η ιερή μνήμη των δεν πρέπει είτε εσκεμμένα είτε από επιπολαιότητα ή ελαφροσύνη και παραγνωρίζονται ή να μη εκτιμώνται ανάλογα όπως αρμόζει.

– Σεβασμός και ευγνωμοσύνη απαιτείται προς όλους αυτούς τους ευεργέτες, και προς εμάς, προς την πατρίδα, τη γενέτειρα. Το μεγάλο ηθικό, πνευματικό, ανθρωπιστικό, δρησκευτικό χωριανικό καθήκον που εξεπλήρωσαν, δεν ήταν γι' αυτούς ένα απλό σύστημα, μια δυσία που περικλείει αφηρημένες ιδέες, αρχές και σοφίσματα, αλλά ήταν ένα ίσιο ζωντανό πιστεύω, μια ολοκάθαρη αλήθεια, μια αναγκαία φυσική ηθική εκπλήρωση χρέους προς τη Μάνα γη, προς τους νεωτέρους, γιατί αυτοί ήσαν το τονίζουμε και πάλι - πρώτα άνθρωποι με σωστές πατροπαράδοτες αρχές, με ειλικρινή και αυθόρμητη αγάπη, με ηθική συγκρότηση, με σωστούς πνευματικούς στόχους, με δίκαιους προσανατολισμούς, χωρίς ατομική προβολή για τα μάτια του κόσμου, για στεφάνωμα ακόμα και για ιδιαίτερο μπράβο.

– Ο σεβασμός, η ευλάβεια, η ευσέβεια λοιπόν, προς αυτά τα μνημεία και τις προτομές που φέρνουν τον κάθε χωριανό σε μυστική επικοινωνία με τις ιερές μορφές των προγόνων, τους ηρωϊκούς αγώνες τις δυσίες και τα επιτεύγματα είναι εθνική ανάγκη.

– Τα μνημεία αυτά στήθηκαν για ευγνωμοσύνη, αλλά και για να ενδυμούνται οι παλαιοί και να μαθαίνουν οι νέοι γιατί χωρίς εθνική μνήμη δεν μπορούμε να ζήσουμε. **ΠΡΟΣΟΧΗ ΛΟΙΠΟΝ ο Σεβασμός ωφελεί, δεν βλάπτει.**

*Νίκος Ι. Τσίπας
Πυρσογιαννίτης*

Παρανομίες στα σύνορα

Παράνομο εμπόριο εξακολουθεί να γίνεται στα σύνορα με την Αλβανία. Από τις διαβάσεις μεταξύ Γράμμου και Νεμέρτσικας διοχετεύονται διάφορα αγροτικά προϊόντα και ζώα (μοσχάρια - αρνοκάτσικα) προς το Ελληνικό και ανταλλάσσονται με ηλεκτρικά είδη κ.α. Μερικοί Ρωμιοί (καλοί πατριώτες) θυμήθηκαν τους μαυραγορίτες της Κατοχής και κοιτούν να θησαυρίσουν με την αναπάντεχη ευκαιρία που τους έτυχε. Παίρνουν ολόκληρα κοπάδια από βόδια, μοσχάρια κ.α. σε χαμηλή τιμή και τα προωθούν στα κέντρα, χωρίς να νοιάζονται αν αδικούν κάποιους ή αν τα ζώα είναι άρρωστα και επικίνδυνα για την υγεία του κοσμάκη· αυτοί ένα πράγμα βλέπουν μπροστά τους, το **ατομικό συμφέρον** κι ας πεδάνουν όλοι οι άλλοι. Που και που συλλαμβάνεται και κάποιος, αλλά αυτός θα 'ναι το μικρό «γάρι» γιατί τα μεγάλα γάρια, οι αετονύχηδες γλιστράνε και συνεχίζουν το «ανθρωπιστικό τους έργο»...

Τι πρέπει να γίνει για την πάταξη αυτού του φαινομένου; Νομίζουμε ότι αν το Κράτος θέλει, μπορεί να σταματήσει το κακό.

Αν π.χ. γίνει συντονισμός ενεργειών Αστυνομίας, Στρατού, Κοινοταρχών, αγροφυλάκων, Γεωπόνων κ.α., μπορούν να βάλουν τον κάθε «κατεργάρη στη θέση του» αρκεί ο έλεγχος να γίνεται με αυστηρότητα προς κάθε κατεύθυνση.

Δεν είναι δύσκολο να βρεθεί π.χ. πως ένας αγελαδοτρόφος που δηλώνει 40 αγελάδες, ας πούμε, παρουσιάζει στο σταύλο περισσότερα μοσχάρια απ' όσα γέννησαν οι αγελάδες του ή πως κάποιος άλλος που ως χθές δεν είχε ουτ' ένα μοσχάρι, παρουσιάζεται ξαφνικά με ολόκληρο κοπάδι ζώων...

Σ.Τ.

ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Υπάλληλοι Κόνιτσας σε εκδρομή στη Μέρτζιανη (1937)

Από το αρχείο του Χαριλ Πατέρα

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟ

Του πρεσβ. Διον. Τάτση (Συνέχεια και τέλος)

Οι αποστολές συνεχίζονται

Στις 24 Οκτ. έγινε διανομή δώρων και τροφίμων σε 120 άτομα που βρίσκονταν στα λουτρά του Σαρανταπόρου. Εκεί μαζεύονται απ' όλη την Αλβανία, γιατί τα νερά έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Στις 25 Οκτ. έγινε διανομή τροφίμων και ρούχων στα χωριά της Δερόπολης Λούγκαρη, Φραστανή και Σοφράτικα δίχως δυσκολίες και προβλήματα.

Περιπέτεια στο Κάτω Λάμποβο

Στις 2 Νοεμβρίου αρχίσαμε τη διανομή των ρούχων και των τροφίμων από το Κάτω Λάμποβο, το ορεινό χωριό με την ωραία εκκλησία (13ος αιώνας), την οποία το κομμουνιστικό καθεστώς είχε ανακηρύξει επίσημα διατηρητέο μνημείο και γι' αυτό σώζεται σε πολύ καλή κατάσταση. Στο Κάτω Λάμποβο φθάσαμε με δυσκολία, γιατί ο χωματόδρομος είναι ανηφορικός και ασυντήρητος. Γύρω στις 10 το πρωί ήμασταν στο χωριό. Οι άνθρωποι μας πλησίασαν με χαρά και ενθουσιασμό. Δυστυχώς δεν γνώριζαν ελληνικά, ήταν όμως ορθόδοξοι χριστιανοί ελληνικής καταγωγής. Μόνο δύο τρεις γυναίκες, που κατάγονταν από τη Δερόπολη και τους Αγίους Σαράντα γνώριζαν τη γλώσσα, ενώ πέντε έξι άνδρες ήξεραν μερικές λέξεις.

Η διανομή γινόταν κανονικά, όταν εμφανίστηκαν τέσσερα άγνωστα πρόσωπα που απαιτούσαν να τους δώσουμε ρούχα και τρόφιμα. Αυτούς τους είχαμε δει στην Κακαβιά και μας είχαν ρωτήσει που θα πάμε. Οι κάτοικοι του χωριού μόλις τους είδαν, ανησύχησαν. «Αυτοί είναι Λιάπηδες από το Κάστρο και θα σας κάνουν κακό», μας είπαν οι

γυναίκες. «Θα σας περιμένουν πιο κάτω, όταν θα γυρίζετε και θα σας κλείσουν το δρόμο», μας διευκρίνισε ένας μεγάλης ηλικίας άνδρας. «Δεν θα σας αφήσουμε να φύγετε μόνοι σας. Θα 'ρθουμε κοντά σας με τα κυνηγετικά όπλα», μας ενθάρρυναν οι άνδρες του χωριού. Τα πράγματα είχαν δυσκολέψει. Μας είχε κυριέψει ανησυχία και φόβος. Στο τέλος δώσαμε και στους τέσσερις Λιάπηδες από ένα δέμα, με την ελπίδα ότι θα έφευγαν χωρίς να μας πειράζουν. Εκείνοι όμως έμειναν ανικανοποίητοι και δεν άργησαν να δέσουν σε εφαρμογή το σχέδιό τους.

Η επιστροφή μας καθυστέρησε, γιατί έπρεπε να λάβουμε μέτρα άμυνας αλλά και επίθεσης, αν χρειζόταν. Τέσσερις άνδρες πήγαν στα σπίτια τους για να πάρουν τα κυνηγετικά τους όπλα. Μετά από μια περίπου ώρα ξεκινήσαμε. Οι ένοπλοι μπήκαν στ' αυτοκίνητα ως συνοδηγοί με τις κάννες προς τα έξω. Οι άλλοι μαζί με τις γυναίκες και τα παιδιά, κρατώντας ξύλα και πέτρες, μπήκαν μπροστά και πίσω από τ' αυτοκίνητα. Είχε δημιουργηθεί πολεμική ατμόσφαιρα. Η θερμή και έμπρακτη συμπαράσταση των αδελφών μας συγκίνησε ιδιαίτερα και διέλυσε την αγωνία κάποιας πιθανής συμπλοκής. Μιά αντρογύναικα που ήταν πρώτη πρώτη και κρατούσε ένα χοντρό ξύλο, μου φώναξε: «Παπούλη, πρώτη εγώ κι ύστερα εσύ». Προχωρήσαμε περί τα 300 μ. και είδαμε αυτό που φοβόμαστε. Είχαν βάλει πέτρες στο δρόμο και περίμεναν τη ...λεία τους. Σταματήσαμε τ' αυτοκίνητα κι αμέσως πετάχτηκαν από τους δάμνους οι τέσσερις Λιάπηδες και θέλησαν να μας πλησιάσουν, ανύποπτοι φυσικά ότι είχαμε ένοπλη συνοδεία.

Μόλις όμως είδαν τα όπλα, έγιναν διστακτικοί και έχασαν το θάρρος τους. Οι σύνοδοί μας τους υποχρέωσαν να τραβήξουν μόνοι τους τις πέτρες και τους αγρίεψαν για να φύγουν. Εκείνοι ντροπιασμένοι χάθηκαν μέσα στα χωράφια χωρίς να πουν τίποτε. Με τον τρόπο αυτό ξεπεράσαμε τη δυσκολία, που λίγο έλειπε να καταλήξει σε συμπλοκή. Αποχαιρετήσαμε τις γυναίκες και τα παιδιά, ενώ οι άνδρες μας συνόδευσαν μέχρι τη Δούβιανη, χωριό της Δερόπολης, που ήταν ο δεύτερος σταθμός μας. Έτσι έκλεισε αυτή η περιπέτεια, αφήνοντάς μας μιά πικρή γεύση από τις διαθέσεις μερικών Αλβανών. Δυστυχώς με την εξέλιξη που πήραν τα πράγματα, δεν μπορέσαμε να προσκυνήσουμε στην εκκλησία του χωριού.

Στη Δούβιανη και τη Γράγη δεν αντιμετωπίσαμε καμιά δυσκολία. Η ασφάλειά μας είχε εξασφαλιστεί και η διανομή έγινε κανονικά.

Σε σχολεία της Δρόπολης

Στις 9 Νοεμβρ. στο φορτηγό μας είχαμε μόνο σχολικά είδη. Συγκεκριμένα είχαμε 350 τσάντες που το περιεχόμενό τους ήταν από πέντε τετράδια, δύο στυλό, δύο μολύβια κ.α. Ο καιρός ήταν πολύ καλός, γεγονός που μας επέτρεψε να πάμε σε τρία οχτατάξια σχολεία και να επικοινωνήσουμε άνετα με δασκάλους και μαθητές.

Το πρώτο σχολείο ήταν στη Γράγη. Μοιράσαμε 50 τσάντες στα μικρά παιδιά, σύμφωνα με την υπόσχεση που τους είχαμε δώσει μπροστά από μιά εβδομάδα. Συνεχίσαμε την αποστολή μας στα Σοφράτικα. Με καλοσύνη και ιδιαίτερη χαρά μας δέχτηκαν οι δάσκαλοι και μας οδήγησαν στις αίθουσες. Τα αγνά ματάκια των μαθητών μας συγκίνησαν ιδιαίτερα. Το σχολείο γενικά, όπως και όλα τα σχολεία της Αλβανίας,

βρισκόταν σε άθλια κατάσταση. Η Παράθυρα δίχως τζάμια, θρανία σαράβαλα και άτεχνα, πίνακες φθαρμένοι, εσωτερική διακόσμηση ανύπαρκτη. Το ρεύμα αέρα που σχηματιζόταν μέσα στις αίθουσες δυνάμωνε το κρύο και ο κίνδυνος να αρρωστήσουν διδάσκοντες και διδασκόμενοι ήταν μεγάλος. Μέσα σε τέτοια σχολεία τα παιδιά της Βορείου Ηπείρου μαθαίνουν τα ελληνικά και γράφουν τις εκθέσεις τους με εθνικό περιεχόμενο και καλλιγραφικό χαρακτήρα γραμμάτων.

Εδώ μοιράσαμε 60 τσάντες. Ειδοποιήσαμε και τους μαθητές του γειτονικού χωριού Τεριαχάτες να έρθουν, μιά και το αυτοκίνητό μας δεν μπόρεσε να φτάσει στο σχολείο τους. Δώσαμε και σ' εκείνους 45 τσάντες. Μετά τη διανομή, μιά νηπιαγωγός μας κάλεσε στο σπίτι της για καφέ, όπου είχαμε την ευκαιρία να κουβεντιάσουμε με τους δασκάλους για διάφορα θέματα του σχολείου τους. Φεύγοντας από το χωριό δώσαμε στους δασκάλους 15 τσάντες για τους μαθητές της Δούβιανης.

Παρόμοιες εμπειρίες απεκομίσαμε και από τα σχολεία της Φραστανής και των Βρυσερών, όπου μοιράσαμε τις υπόλοιπες τσάντες.

Στο Δέλβινο

Στις 16 Νοεμβρ. το πρόγραμμά μας έλεγε διανομή γραφικής ύλης στους 1.800 μαθητές των σχολείων του Δελβίνου, σύμφωνα με την επιθυμία που εξέφρασε στο μητροπολίτη μας Σεβαστιανό ο αντιδήμαρχος της πόλης. Τα ταξίδι μας έγινε κατώ από συνεχή βροχή. Ήταν μιά φθινοπωρινή μέρα με όλα τα χαρακτηριστικά της. Στ' αυτοκίνητά μας όμως επικρατούσε χαρούμενη ατμόσφαιρα. Στο δρόμο συναντήσαμε πολλά αυτοκίνητα. Μέσα σε λίγους μήνες έχουν εισαχθεί στην Αλβανία πολλά μεταχειρισμένα αυτοκίνητα παν-

τός τύπου. Τώρα πια δεν υπάρχει ερημιά στους δρόμους. Αυξήθηκαν όμως και οι κίνδυνοι, γιατί οι οδηγοί είναι απρόσεκτοι και τρέχουν με μεγάλη ταχύτητα. Επιπλέον οι κεντρικοί δρόμοι είχαν στενοί και δυσκολεύουν την κίνηση. Καθώς περνούσαμε το δρόμο που διασχίζει το μεγάλο κάμπο της Δερόπολης βλέπαμε να ταξιδεύουν πολλοί πάνω στις καρότσες των φορτηγών κρατώντας ομπρέλες! Στην Αλβανία αυτόν τον καιρό όλα γενικώς τα αυτοκίνητα δουλεύουν σαν ταξί. Η άλλοτε ερημική και παγερή Κακαβιά, τώρα έγινε η πύλη της ευημερίας για τη φτωχή γειτονική μας χώρα.

Στο Δέλβινο φτάσαμε σχετικά εύκολα, έχοντας οδηγοί μας στο ταξίδι τον αντιδήμαρχο, τον οποίο είχαμε πάρει από την Κακαβιά στο αυτοκίνητό μας. Μας υποδέχτηκαν μερικοί Έλληνες, μεγάλης κάπως ηλικίας και ο δήμαρχος της πόλης και μας υπέδειξαν τι πρέπει να προσέξουμε. Η διανομή έπρεπε να γίνει κατά σχολείο και φυσικά από μας τους ίδιους, γιατί διαφορετικά τίποτε δεν θα έφτανε στον προορισμό του. Πρώτη μας στάση το 8/τάξιο σχολείο που είχε την επωνυμία «Κώστας Τσιάβος» και φοιτούσαν 600 μαθητές. Εδώ από το τρέχον σχολικό έτος άρχισε να λειτουργεί και ελληνικό τμήμα με πρώτη τάξη. Ξεφορτώσαμε όλα τα δέματα και μόνοι μας τα χωρίσαμε ανάλογα με τη δύναμη των σχολείων. Το δεύτερο σχολείο της πόλης, επίσης 8/τάξιο με την επωνυμία «1η του Μάν», είχε 635 μαθητές, το τρίτο ήταν 12/τάξιο με 330 μαθητές και το τέταρτο ήταν γεωργικό με 250 μαθητές. Σ' αυτά τα τέσσερα σχολεία δίδασκαν 140 δάσκαλοι.

Δυστυχώς σε τούτα τα σχολεία δεν νιώσαμε τόσο καλά, γιατί η πλειονότητα των μαθητών και των δασκάλων ήταν Αλβανοί και μας έβλεπαν αν όχι με υ-

πογία, τουλάχιστον με αδιαφορία. Εμείς φυσικά δώσαμε τα δώρα μας σ' όλους αδιάκριτα. Το σχολείο απ' το οποίο έγινε η διανομή σ' άλλα σχολεία ήταν ένα μεγάλο κτίριο με ισόγειο και πρώτο όροφο, χωρίς κανένα τζάμι στα παράθυρα. Αυτό που βλέπουμε σ' όλα τα σχολεία της Αλβανίας. Μετά τη διανομή σκορπιστήκαμε σε διάφορα σπίτια. Συνομιλήσαμε με τους αδελφούς, χαρήκαμε τον ενθουσιασμό τους και συγκινηθήκαμε από το ζήλο τους να ξαναχτίσουν την εκκλησία. Μας έδειξαν τον τόπο στον οποίο υπήρχε, μας πληροφόρησαν ότι το περασμένο καλοκαίρι λειτούργησε στο ύπαιθρο και ο πατριαρχικός Έξαρχος και ζήτησαν και τη δική μας συμπαράσταση. Τους αποχαιρετήσαμε με έκδηλη συγκίνηση και επιστρέψαμε στην Κόνιτσα, αφού προηγουμένως περάσαμε από τους Αγίους Σαράντα.

Στις Επισκοπές

Στις 23 Νοεμβρ. με δύο φορτηγά αναχωρήσαμε για την Κάτω και Άνω Επισκοπή. Από τον κεντρικό δρόμο Κακαβιά - Αργυρόκαστρο, μετά τους Γεωργουτσάτες, στρίψαμε δεξιά για τη «Μαύρη Ρίζα», όπως λένε εκείνη την περιοχή. Όλη την νύχτα έβρεχε καταρρακτωδώς, γι' αυτό ο Δρίνος ποταμός, τον οποίο περάσαμε, ήταν πλημμυρισμένος από νερά. Ήταν η πρώτη φορά που βλέπαμε πολύ νερό σ' αυτό το ποτάμι. Πολλοί χείμαρροι επίσης είχαν νερά, με αποτέλεσμα να γίνουν σε πολλά σημεία του δρόμου νεροφαγιές και σαμάρια από χαλίκια και άμμο. Μέχρι το χωριό Γλύνα φτάσαμε σχεδόν καλά. Απ' εκεί κι επάνω ο δρόμος ήταν κομμένος σε διάφορα μέρη, γι' αυτό τ' αυτοκίνητά μας σταμάτησαν. Πάντα όμως η αγάπη των αδελφών μας εκδηλώνεται έμπρακτα. Μαθημένοι από πεζοπο-

ριες και χειρονακτικές εργασίες, πρόθυμα ανέλαβαν να ειδοποιήσουν, να καθαρίσουν το δρομο και να σπρώξουν τ' αυτοκίνητα. Δρόμος μετ' εμποδίων η μετάβασή μας από τη Γλύνα στην Κάτω Επισκοπή. Όταν όμως φτάσαμε, όλα ξεχάστηκαν και ο ενθουσιασμός μας ήταν μεγάλος. Πολλή χαρά μας έδωσαν οι δάσκαλοι και οι μαθητές του σχολείου. Μοιράσαμε στους μεγάλους τα σχολικά είδη. Στο σχολείο μείναμε αρκετή ώρα. Μιλήσαμε και γελάσαμε με τους μικρούς Έλληνες, τους μοιράσαμε τσάντες, τετράδια, χρώματα, μαρκαδόρους και πολλά άλλα. Ήταν όμορφες στιγμές. Υποσχεθήκαμε στους δασκάλους να τους στείλουμε τα τζάμια για το σχολείο. Δεν μπορέσαμε όμως να υποσχεθούμε και στην Εκκλησιαστική Επιτροπή ότι θα βοηθήσουμε στην ανέγερση της πεσμένης εκκλησίας τους, παρόλο που επίμονα μας ζητούσαν να τους στείλουμε ένα αυτοκίνητο για τη μεταφορά υλικών.

Μετά συνεχίσαμε την ανάβαση στην Άνω Επισκοπή. Το υγόμετρο του χωριού μας επέτρεπε να βλέπουμε καθαρά το φουσκωμένο Δρίνο, τα χωριά της Δερόπολης και τις τεχνητές λίμνες που υπήρχαν χαμηλά κάτω από το χωριό. Μιλήσαμε στους ανθρώπους με αγάπη, τους θυμίσαμε το βασικό καθήκον που έχουν να βαπτισθούν και τους μεταφέραμε τις ευχές του Μητροπολίτη μας. Μετά τη διανομή πήγαμε στο σπίτι ενός παλιού επιτρόπου για καφέ. Ο παππούς χάρηκε πολύ και μας διηγήθηκε ιστορίες από τα περασμένα. Μας μίλησε για την ωραία εκκλησία του χωριού που έχει πολλές ανάγκες και μας ζήτησε να του στείλουμε δυό μνηαία που του έλειπαν για να συμπληρώσει τη σειρά. Αναχωρώντας πέρασαμε από το μικρό σχολείο και είδαμε τη δασκάλα με τους λίγους μαθητές της. Τους μοιράσαμε γραφική ύλη και δώρα και τους υποσχεθήκαμε ότι μια άλλη φορά θα τους πάμε περισσότερα.

Εκπλήρωση υποσχέσεων

Όπως προανέφερα, είμαστε πολύ φειδωλοί στις υποσχέσεις. Γνωρίζουμε τις δυνατότητες της Μητρόπολής μας και υποσχόμαστε στους φτωχούς αδελφούς ό,τι μπορούμε να πραγματοποιήσουμε κι όχι εκείνα που δεν μπορούμε. Όσα όμως υποσχόμαστε, σε σύντομο χρονικό διάστημα τα πραγματοποιούμε. Έτσι μετά την Άνω Επισκοπή πέρασαμε από τη Γορίτσα για δεύτερη φορά και τους αφήσαμε 16 σακιά αλεύρι και 40 κιλά λάδι. Από εκεί πήγαμε στα Σοφράτικα όπου αφήσαμε στην νηπιαγωγό καλαδάκια για τα νήπια, αλλά και φάρμακα για κάποιο γιατρό της περιοχής. Δεν παραλείγαμε να φέρουμε και λειτουργικά βιβλία για την Αγία Παρασκευή του χωριού Τεριαχάτες.

Προχωρημένο απόγευμα, σχεδόν σούρωπο, αναχωρήσαμε για την Κακαβιά. Τα αυτοκίνητά μας αδειανά έτρεχαν περισσότερο και όσοι ήμαστε πίσω στις καρότσες νιώδαμε το κρύο εντονότερο, καθώς ο αέρας έφερνε στο πρόσωπό μας τις σταγόνες της βροχής. Μια ακόμη μέρα στη Βόριο Ήπειρο πέρασε.

Στη Γλύνα

Στις 7 Δεκ. σύμφωνα με την υπόσχεση που είχαμε δώσει, αναχωρήσαμε με τριαξωνικό φορτηγό για τη Γλύνα και στη συνέχεια για την Κρασιά των Αγίων Σαράντα. Η μέρα ήταν άσχημη. Κρύο, αέρας, χιόνι και πάγοι στο δρόμο. Μέχρι την Κακαβιά δεν αντιμετωπίσαμε ιδιαίτερα προβλήματα. Οι καιρικές συνθήκες ήταν περίπου οι ίδιες. Ο κάμπος της Κάτω Δερόπολης χιονισμένος, όπως και το Πλατοβούνι απ' το οποίο έπρεπε να περάσουμε για να πάμε στην Κρασιά. Προτιμήσαμε να πάμε πρώτα στη Γλύνα. Από τους Γεωργουτσάτες άρχισαν να πέφτουν πυκνές νι-

φάδες χιονιού. Η Γλύνα ήταν με πέντε εκατοστά χιόνι. Δεν μπορέσαμε ν' ανεβούμε στο χωριό, γι' αυτό περιμέναμε να κατεβούν οι άνθρωποι στο αυτοκίνητο. Ο πρόεδρος ανέλαβε πρόθυμα να ειδοποιήσει κι εμείς καθίσαμε σ' ένα δωματιάκι -φυλάκιο και συνομιλούσαμε με το φύλακα μιάς κρατικής μονάδας που υπήρχε δίπλα και είχε διάφορα γεωργικά μηχανήματα, μέχρι να κατεβούν οι άνθρωποι. Ήσυχια και με τάξη μοιράσαμε τα δέματα και όλα τα σχολικά είδη. Παραδώσαμε επίσης και τα τζάμια για το σχολείο της Κάτω Επισκοπής. Γύρω στην 11 πήραμε κατεύθυνση για την Κρασιά, έχοντας κάποιο ενδοιασμό αν θα μπορέσουμε να φτάσουμε εκεί.

Ματαίωση σχεδίου. Στο Ζερβάτι

Ο δρόμος για τους Αγίους Σαράντα είχε πολλά προβλήματα. Τ' αυτοκίνητα που κατέβαιναν μας έκαναν σινιάλο. Το χιόνι σε πολλά σημεία ήταν παγωμένο. Ανηφορίζαμε με δισταγμό. Κάποιος οδηγός μας είπε ότι ο δρόμος κόπηκε, γιατί αυτοκίνητα γλίστρησαν και είναι κάθετα στο δρόμο. Έτσι αναγκαστήκαμε να τροποποιήσουμε το δρομολόγιο μας. Γυρίσαμε πίσω και κάναμε τη διανομή των δεμάτων στο Ζερβάτι, χωριό της Άνω Δρόπολης με 160 οικογένειες. Εκεί δεν υπήρχε χιόνι και το κρύο ήταν ηπιότερο. Με τη βοήθεια του προέδρου μοιράσαμε τα δέματα, πολλά σχολικά και θρησκευτικά βιβλία, ημερολόγια του 1992 και το τεύχος του Μητροπολίτη μας για την επέτειο των 75 χρόνων από την αυτονομία της Βορείου Ηπείρου. Εντύπωση μας έκανε η γαλανόλευκη σημαία που κυμάτιζε κοντά στην εκκλησία. Εδώ η Ελλάδα αγρυπνεί και περιμένει...

Θεωρήσαμε καθήκον μας να επισκεφθούμε τον αιωνόβιο ιερέα του χωριού π. Κωνσταντίνο Μπατζιάκα (98 ε-

τών). Το σπίτι του βρισκόταν στο υψηλότερο σημείο του χωριού. Όταν μπήκαμε στο δωμάτιο, είδαμε το γέροντα να κάθεται σταυροπόδι κοντά κοντά στο αναμμένο τζάκι. Δεν μας κατάλαβε, γιατί ήταν σχεδόν τυφλός και άκουγε με δυσκολία. Φορούσε ο μικρόσωμος γέροντας κι ένα ράσο που από τα χρόνια είχε ξεθωριάσει. Μας έκανε εντύπωση η όλη του εμφάνιση. Βυθισμένος στο απώτερο παρελθόν, πικραμένος από το πρόσφατο, διανύει τις τελευταίες μέρες της ζωής του μέσα στη θαλπωρή της οικογένειάς του.

Ένας ιερέας του θεού πλήρης ημερών. Οι δικοί του του είπαν στο αυτί με δυνατή φωνή ότι είμαστε τρεις ιερείς από την Κόνιτσα. Ο γέροντας χάρηκε. Ιερείς μου, αδελφοί μου, φώναζε και πήγε να σηκωθεί. Τον βοηθήσαμε να σταθεί στα πόδια του και δώσαμε τον εν Χριστώ ασπασμό. Μας μιλούσε με δυνατή φωνή. Ξαφνικά όμως σταμάτησε. Ήθελε να βεβαιωθεί ποιοί άλλοι βρίσκονταν στο δωμάτιο. Διαπίστωσαμε ότι ο φόβος της κατάδοσης υπήρχε ακόμη μέσα στην ψυχή του. Όταν βεβαιώθηκε ότι δεν υπήρχαν ύποπτα πρόσωπα, άνοιξε την καρδιά του και μας μίλησε σε έκδηλη χαρά και ενθουσιασμό. Το γλωσσικό του ιδίωμα ήταν καθαρευουσιάνικο. Μας είπε λόγια επαινετικά για το Μητροπολίτη μας και εξέφρασε την πικρία του γιατί τώρα που ήρθε η ελευθερία στην Αλβανία και οι εκκλησίες άνοιξαν, αυτός είναι γέρος. Είκοσι χρόνια νεώτερος, ήθελα να ήμουν τώρα, που άφησαν την εκκλησία ελεύθερη, είπε. Παρακαλέσαμε το γέροντα να μας γάλει. Με προθυμία είπε το απολυτίκιο του Αγίου Νικολάου, το Χριστός Ανέστη, το Δεύτε λάβετε φως κ.α. Κατανοούσε το νόημα των γαλλομένων και συχνά η συγκίνηση του έκοβε τη φωνή. Η μνήμη του τον βοηθούσε αρκετά. Μας πληροφόρησε ότι είχε χειροτονηθεί το 1925 από τον

Εκδηλώσεις στην Αυστραλία

Μεγάλες εκδηλώσεις πραγματοποίησαν οι ομογενείς μας στη μακρινή Αυστραλία, με την ευκαιρία της 79ης επετείου απελευθέρωσης των Ιωαννίνων (21 - 21913).

Οι εκδηλώσεις έγιναν στο Σύνδευ με τη συνεργασία όλων των Ηπειρ. Συλλόγων και είχαν μεγάλη επιτυχία. Με την ευκαιρία, αναφέρουμε ότι στην Αυστραλία οι συμπατριώτες μας ξεπερνούν τις 40.000.

Το Πρόγραμμα:

- 16.2 Δοξολογία, κατάθεση στεφάνων, πανηγυρικός - πανηγύρι με παραδοσιακή ορχήστρα.
- 17.2 Διάλεξη με θέμα: «Η παιδεία στην Ήπειρο ως την απελευθέρωση των Ιωαννίνων (Ομιλητής ο Καθ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Χ. Νούτσος).
- 19.2 Εκδήλωση για Β. Ήπειρο με θέμα: «Τα προβλήματα της Ελλ. μειονότητας στην Αλβανία». (Ομιλητής ο κ. Χ. Νούτσος).
- 21.2 Δεξίωση υπό την αιγίδα του Ελλ. Προξενίου Σύνδευ.

- 22.2 Επίσημος χορός με Δημ. Ορχήστρα από την Ελλάδα.
- 23.2 Λογοτεχνική βραδυά με θέμα: «Λογοτέχνες Ι. Βηλαράς, Αγγ. Πάλλη, Γ. Βλαχογιάννης και Αλ. Πάλλης». (Ομιλητής ο λογοτέχνης Γ. Καζούρης).
- 26.2 Διάλεξη με θέμα: «Η Ήπειρος και το Δημ. Τραγούδι». (Ομιλητής ο κ. Ναπ. Τσάνης).
- 28.2 Ιστορική διάλεξη με θέμα: «Ιωάννινα 1912 - 13», (Ομιλητής ο κ. Κ. Μπονόβας).
- 1.3. Ηπειρώτικο πανηγύρι με τους: Χαρισιάδη (κλαρίνο), Χαλκιά (βιολί), Χαλκιά (λαούτο), Πρεμέτη (ντέφι - τραγούδι) και Σιάτρα (τραγούδι).

Συγχαίρουμε τους συμπατριώτες μας και τους ευχόμαστε να κάνουν τακτικά τέτοιες εκδηλώσεις.

Σ.Τ.

επίσκοπο Χριστόφορο Κίση και υπηρέτησε εκτός από το χωριό του, στους Γεωργουτσάτες, τη Δρόβιανη και το μοναστήρι του Μεσοπόταμου. μας συμβούλεψε ότι πρέπει να έχουμε αποστολική διακονία και να μη λησμονούμε ότι «το ράσο έχει πολλά και μεγάλα φαρμάκια».

Κοντά στο γέροντα ιερέα αισθανόμαστε ότι ζούσαμε σε μιά άλλη εποχή. Και ήταν φυσικό αυτό. Είχαμε μπροστά μας έναν άνθρωπο ξεχασμένο από τη φθορά, που η καρδιά του παλλόταν από ενθουσιασμό και αναμνήσεις, γεννημένο τον προηγούμενο αιώνα. Το 1893, χωρίς πόνους σωματικούς, λιπό-

σαρκο και χαριτωμένο. Αποχαιρετώντας τον σεβάσμιο ιερέα είχαμε την αίσθηση ότι αποχωριζόμαστε έναν γνωστότατο συλλειτουργό. Τόσο βαθιά εντυπώθηκε η μορφή του στην καρδιά μας.

Αργά το απόγευμα επιστρέψαμε στην Κόνιτσα με νέες εμπειρίες. Η Βόρειος Ήπειρος πάντα μας δίνει κάτι καινούριο. Πίσω από τη μονοτονία των χωριών και τα ίδια προβλήματα των κατοίκων, υπάρχει και ο καημός, η φωνή της καρδιάς, την οποία προσπαθούμε ν' ακούμε και να καταγράψουμε.

Πρεσβ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΑΤΣΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑ

Ακούστε!.. Ακούστε!..

Του Κώστα Α. Φασούλη

Μεγάλη Εβδομάδα του 1956. Συνεπαρμένοι απ' το εκούσιο Θείο Πάθος καθημερινά πορευόμαστε στην εκκλησία. Οι διακοπές του σχολείου μου έδιναν την ευκαιρία να βοηθώ τον παπα - Θωμά στο φορτωμένο θρησκευτικό πρόγραμμα των άγιων ημερών. Εγώ, χωρίς πατέρα και μιά μάνα κάπου στην άκρη της γης, ένιωθα τούτον τον παπά σαν κάτι καταδικό μου μιά και έρχονταν κατ' ευθείαν απ' τις ρίζες των γονιών μου. Κι έτσι με έβλεπε κι εκείνος.

Μου άρεσε να βοηθάω στη θεία λειτουργία και να λέω τον Απόστολο, καθώς είχα καλή φωνή και καθαρή ανάγνωση.

Μεγάλη Πέμπτη βρέθηκα λίγο απροετοίμαστος. Σαν ήρθε η ώρα, πήρα απ' το παλιό αναλόγιο το βιβλίο των Αποστολικών Περικοπών, στάθηκα μπροστά στην Ωραία Πύλη, απέναντι στον παπά που περίμενε ήρεμα, το άνοιξα τυχαία και γεμάτος ανασφάλεια άρχισα να διαβάζω δυνατά:

— Προς Γαλατάς... πρώτης επιστολής... και με διέκοψε πριν προχωρήσω ο παπάς το ίδιο μεγαλόφωνα:

— Στέκα ... στέκα Κώτσιω... Προς Γαλατάς λέει ή προς Γαλάτας; για τήραξε καλά... είπε και χαμογέλασε μέσ' απ' τα μακριά γένια του. Και γέλασε ο Μπάρμπα Γιωργάκης ο γάλτης κι ο τυφλός βοηθός του ο μπάρμπα Γιάννης, και γέλασε και το λοιπό εκκλησίασμα, καμιά δεκαριά γυναίκες και παιδιά όλοι κι όλοι. Κι ένιωσα να κοκκινίζω μέχρι τα αυτιά εγώ.

Έγιναν οι σχετικές διορθώσεις και στη συνέχεια όλα πήγαν καλά. Πέρασε η Μεγάλη Πέμπτη και η Μεγάλη Παρασκευή με τα δώδεκα Ευαγγέλια και τον Επιτάφιο, κι ετοιμάσαμε το Μεγάλο Σάββατο την εκκλησία για την Ανάσταση.

Θα 'ταν τρεις περασμένα μεσάνυχτα. Τη βαθιά σιωπή της αφέγγαρης νύχτας έσκισε ο χαρμόσυνος ήχος καμπάνας. Της ίδιας καμπάνας που, από τότε που κρεμάστηκε εκεί πάνω, διαλαλεί σε βουνά και λαγγάδια ό,τι σημαντικό γίνεται σε τούτο το μικρό, απομονωμένο στην αγκαλιά της Πίνδου, χωριό: χαρές και λύπες, πολέμους και ειρήνη, θάνατο μα και ανάσταση... Ακούστηκαν τα πρώτα ποδοβολητά στο δρόμο κι οι χωριανοί άρχισαν να κατηφορίζουν κουβεντιάζοντας δυνατά και κρατώντας αναμμένα δαδιά. Οι σκύλοι γάβγιζαν. Όλοι περιμέναμε με χαρά τούτο το κάλεσμα της ελπίδας μεσ' στην ανοιξιάτικη νύχτα.

Μυρωμένο τ' αγέρι χαΐδευε τα παιδικά πρόσωπά μας καθώς τρέχαμε, σκοντάφτοντας στο σκοτάδι, για να είμαστε στην ώρα μας στην εκκλησία.

Θυμάμαι, αλλοτινούς καιρούς, ο τόπος τέτοιες γιορτινές μέρες, γέμιζε φωνές παιδιών: πολλών παιδιών που 'τρέχαν γύρω απ' τις χρυσοκέντητες στολές των μανάδων τους και στη μεγάλη εκκλησία των Ταξιαρχών δεν χωρούσαν όλοι. Σήμερα λίγοι απ' αυτούς κατάφεραν να ξανάρθουν σε τούτη την ανάσταση γιατί ο άδικος εμφύλιος πόλεμος μαυροφόρεσε τον τόπο και χύθηκαν ποτάμια τα πικρά δάκρυα.

Σιωπηλοί, καθώς έρχονταν στο νού τους όλα τούτα, παρακολουθούσαν την θεία λειτουργία, και μόνον ο παπα-Θωμάς φάνταζε με τη λαμπριάτικη στολή του... «Δεύτε λάβετε φώς...» κι έλαμψε η εκκλησία, κι όλοι άναγαν τις λαμπάδες απ' το τρικέρι του ιερέα.

— Δεύτε χωριανοί λάβετε εκ του ανεσπέρου φωτός... και όλοι βγήκαν στο προαύλιο για να γάλλουν το «Χριστός Ανέστη», όλοι μαζί, για να ακουστεί με

τις ντουφεκιές και τους ήχους της καμπάνας στα πέρατα.

Η Πούλια χάραζε τα σύνορα τ' ουρανού κι η μέρα έρχονταν δειλά πίσω απ' τις ψηλές βουνοκορφές. Ξαναμπήκαμε στο ναό για να ολοκληρώσουμε την αναστάσιμη ακολουδία. Τελειώνοντας ο παπά - Θωμάς στάθηκε όρθιος στην Ωραία Πύλη για να πει λίγα λόγια για το νόημα της μεγάλης μέρας και κατέληξε:

- Ευχαριστούμε το Θεό που ξανάρδαμε φέτος στο χωριό μας να γιορτάσουμε την Ανάστασή Του. Το χωριό μας θα ξαναζωντανέψει όπως πραγματικά αναστήθηκε ο Κύριος. Τώρα θα πείτε: πως το ξέρουμε ότι ο Χριστός αναστήθηκε;... κι εδώ ο παπάς σώπασε για λίγο, βαδιά συλλογισμένος. Μετά φώναξε: Ακούστε ... ακούστε !! Ο Χριστός αναστήθηκε ... Σας το λέω εγώ ο παπα - Θωμάς...

Και κανείς δεν είχε αντίρρηση, και πάντες προσεκίνησαν την θείαν Αυτού έγερσιν... Το βουβό χωριό ξαναζωντάνευε.

Καμμένε μου παπά - Θωμά... Πόσο αληθινός ήσουν ... Άγιο νάναι το χώμα που σε σκεπάζει.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕ- ΠΑΣΤΟΥ - ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Το Μοναστήρι - Μολυβδοσκεπάστου - Κόνιτσας είναι από τα αρχαιότερα στην ιστορία τους. Το έκτισε, το πρώτον, ο Κων/νος Παγωνάτος, μετά Δούξ ο Παλαιολόγος και όπως είναι σήμερα, οι ευσεβείς Μπωγωνιανίται. (Οι κάτοικοι Πωγωνίου - Ιωαννίνων).

Πέρασε την λαίλαπα της Γερμανικής και της εμφυλιοπολεμικής κατοχής, με κάγυμο των κελιών του, με ρωγμές στον τρούλο από όλμους κλπ. από τους γερμανούς αυτά.

Αν είχε εγκαταλειφτεί στην τύχη του, θα ήταν, δυστυχώς σήμερα, όπως πολλά άλλα, κατεστραμμένο. Όμως, ο καλός θεός έστειλε στις 10-4-1988 τον

π. Θεόδωρο Διαμάντη Αρχ. Θεολόγο, πολύ κανό κληρικό, ο οποίος, είναι και ο ηγούμενός του. Γνώριζε και το μοναστήρι και τις ελλείψεις του πολύ καλά, εκ των προτέρων.

Αποφασισμένος, επωμίσθηκε την ευθύνη, που του ενεπιστεύθη ο οικείος Μητροπολίτης μας και ρίχτηκε στη δουλειά, με πολλή διάθεση. Πόθος ιερός τον διακατείχε. Δέηση, νύχτα και μέρα στην Παναγία μας, να τον στηρίξει στις προσπάθειές του. Ανταπόκριση βρήκε επίσης από πολλούς χριστιανούς, στους οποίους είχε απευθυνθεί, για οικονομική βοήθεια. Όλα, με τη βοήθεια της Παναγίας μας, πήγαν καλά.

Σήμερα, ο επισκέπτης θαυμάζει, εμπρός στις ριζικές αλλαγές που έγιναν, στα κελιά, στον περίβολο, εντός και εκτός του περιγυρου (κάστρου). Καθαρίστηκαν όλα τα υπόγεια, από τα μακροχρόνια μπάζα, και έγιναν κι αυτά δωμάτια. Το προσωπικό μεράκι του π. Θεοδώρου, αντικατοπτρίζεται, στο πολύ ωραίο Εξομολογητήριο, στο οποίο αναπαύονται οι κουρασμένες ψυχές.

Μέσα στο Καθολικό στρώθηκαν μαύρες εγχώριες πλάκες, μπήκαν αγιορείτικα φώτα στα αναλόγια των γυαλών, τοποθετήθηκαν καινούρια παγκάρια. Ακόμη, τοποθετήθηκε μεγαφωνική εγκατάσταση, για τις γιορτές της Ιεράς Μονής.

Καταρτίσθηκε το Κτηματολόγιο της Μονής, που δεν υπήρχε καν, και αξιοποιήθηκε η περιουσία της, η οποία, συμβάλλει στα γενικά έξοδα.

Δρομολογήθηκε λεωφορείο από Κόνιτσα προς Ιεράν Μονήν, το οποίο αναχωρεί στις 8.00 π.μ. και επιστρέφει στις 11 π.μ. και δίδει την δυνατότητα στους προσκυνητές να εκκλησιασθούν, να κοινωνήσουν και να πάρουν τη χάρη και την ευλογία, υπέρ ποτέ και άλλοτε, σήμερα έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

ΠΟΙΗΣΗ

Βιγλάτορας των περασμένων μείνε...

Αν την παλιά να ξαναβρείς ζωή σου, θέλεις,
αν τ' όνειρο να ξαναζήσεις π' άφησες στη μέση,
αν να ευδοκιμήσει θέλεις η χαρά
μέσα στη στέγνια του πεζού καιρού...
... γύρνα και πάλι πίσω...

Στης βρυσομάνας νιότης την πηγή, σκύγε και πιές
να ξεδιγιάσεις...
Με ζωντανό νερό να βρέξεις τις ξερές σου ρίζες
για να ριζώσει της ελπίδας το λουλούδι.

Σκύγε και πιες και συλλογίσου
πόσα ποτάμια κύλησαν απ' τη στεγνή ζωή σου.

Και ξαναγύρισε σε δρόμους μυστικούς
που τόσο φύλαξε καλά - σαν άγια εικονίσματα - η
μνήμη.

Γύρνα και πάλι πίσω και βαφτίσου
μες στις παράδοσης το νάμα.

Γύρνα και πάλι πίσω και στοχάσου:
αυτούς, που την πορεία άφησαν στη μέση
φίλους και λατρευτούς κι αγαπημένους
κι αυτούς που μείνανε πιο πίσω...
μικρές κουκίδες
μες στο πέλαγος του χάους...

Γύρνα και πάλι πίσω και πορεύσου
στα καλντερίμια της σιωπής.
Μες στους σωρούς των ερειπίων
τα κτίσματά σου αγνάντευε.
Κάνε γυχή για να διαβείς
μες στη γλυκιά παραίσθηση του νόστου.

Της λησμονιάς μην πιείς μεδυστικά ποτά
και λησμονήσεις
κι ύστερα κόγε το πικρό της ξενιτιάς προσφάι,
κολάτισσε το χτες με το παρόν
για να μπορείς
απ' τις βαριές κουρτίνες της ζωής
όπου σου έκρυγε ο χρόνος το τοπίο,
τραβώντας τες
να αγναντεύεις τ' όνειρο....

Γύρνα και πάλι πίσω...

Στοχάσου και προχώρα...

Σταμάτα κι αφουγκράσου...

Βιγλάτορας των περασμένων μείνε

να μη χαθεί η μνήμη.

Τάσος Κανάσης

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΞΟΔΟΣ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

Διαφορετικά ασφαλώς θα 'ναι τα συναισθήματα όσων διαβάσουν τα διηγήματα του Φρ. Τζιόβα, που περιλαμβάνονται στο βιβλίο του: «ΕΞΟΔΟΣ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ».

Οι παλαιότεροι θα βρουν σ' αυτό απεικονίσεις μιας ωμής πραγματικότητας, που κάποτε τη βίωσαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ενώ οι νεότεροι ίσως πιστεύουν ότι παρακολουθούν το ζετύλιγμα ενός μυθιστορήματος. Κι αυτό, γιατί, αν και πρόκειται για 13 αυτοτελή διηγήματα, η χρονική τους αλληλουχία, η θεματική τους συγγένεια και η παρουσία του αφηγητή, αλλά και άλλων προσώπων είναι τέτοια, που τα καθιστά ένα σύνολο, θα τολμούσα να πω, αδιαχώριστο.

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο με τίτλο ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΔΟΒΡΑΣ περιλαμβάνει έξι διηγήματα και εκτείνεται σε 174 σελίδες, ενώ το δεύτερο με τίτλο το γενικό τίτλο του βιβλίου περιλαμβάνει επτά διηγήματα και καταλαμβάνει 52 μόλις σελίδες.

Ο τίτλος του βιβλίου έχει σχέση με τοιχογραφία της μονής Ρογκοβού, που αναφέρεται στην εκ του παραδείσου έξοδο για πάντα των πρωτοπλάστων. Την έξοδο αυτή ο συγγραφέας φαίνεται να συσχετίζει με τον χαμένο παράδεισο - τα παιδικά χρόνια. Γράφει στη σελίδα 124 «Τέλος, μακάριοι όσοι πενθούν το χαμένο Παράδεισο - τα παιδικά τους χρόνια, γιατί αυτοί γεύτη-

Φρίξου Τζιόβα

καν αληθινά τη ζωή και για τα υπόλοιπα έτη; ουδενός έστι χρεία...»

Ο λόγος του συγγραφέα είναι απλός κι ευχάριστος. Με ξεχωριστή μαστοριά ζωντανεύει ιστορίες περίπου δύο αιώνων. Οι δυσκολίες κάποιων ιδιωτισμών ξεπερνιούνται εύκολα με τη βοήθεια του γλωσσαρίου στο τέλος του βιβλίου: «Τινάζονταν τα πουλιά, αναφουφούλιαζαν τα φτερά τους, έβγαζαν κρωγμούς, φωνούλες, τρίλιες ό,τι μπορούσε από φυσικού του πρόσφερε το κάθε πλάσμα για να ομορφύνει την πλάση».

Η περιγραφή κάποτε είναι τόσο έντονη και τόσο λεπτομερής, που χωρίς να το καταλάβεις μεταφέρεσαι στο κλίμα μιας άλλης εποχής, συμπάσχεις με τον ήρωα και γίνεσαι μάρτυρας αυτόπτης και αυτόκοος αυτών που κάποτε συνέβηκαν: «Διέκρινες στο λιγνό κορμί του δασκάλου μια ταλάντευση: μπρος, πίσω... Η επιδερμίδα τέντωνε, αποχτούσε λεπτή διαφάνεια κι έλεγες πως αυτός ο άνθρωπος από στιγμή σε στιγμή θα λεπύνει και θα φύγει ψηλά σα βέλος...».

Στη δύσκολη εποχή που περνάμε - εποχή σκληρού ανταγωνισμού και απομόνωσης - το διάβασμα των διηγημάτων του Φρ. Τζιόβα δεν είναι απλά ευχάριστο, αλλά πολλαπλά ωφέλιμο και χρήσιμο.

ΠΟΙΗΣΗ

Λευτέρη Β. Τζόκα

Έχομε στα χέρια μας τέσσερες συλλογές ποιημάτων του Λευτέρη Β. Τζόκα, του συμπατριώτη συγγραφέα - ποιητή, ο οποίος, ζώντας στην πολύβουη Αθήνα, μας κάνει κοινωνούς βιωμάτων και οραμάτων, που ο νους και η ευαισθησία του μορφοποίησαν.

Όλες οι συλλογές εκδόθηκαν το 1991 και συνεπώς η χρήση κατά την παρουσίαση των όρων πρώτη, δεύτερη, τρίτη και τέταρτη δεν έχει καμιά σχέση με χρονική προτεραιότητα.

Η πρώτη, λοιπόν συλλογή έχει τον τίτλο «ΩΡΑ ΔΩΔΕΚΑ ΑΚΡΙΒΩΣ» και στα 19 ποιήματα της εγκωμιάζεται η ειρήνη, υμνείται ο έρωτας, τραγουδιέται η φύση, οι μικρές και οι μεγάλες χαρές.

Τα 19 ποιήματα της δεύτερης συλλογής με τίτλο «ΚΤΥΠΟΙ ΚΑΡΔΙΑΣ» θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ένας δρῆνος και συνάμα ύμνος για αγαπημένα πρόσωπα που έφυγαν.

Οι άλλες δύο συλλογές - «ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ» τιτλοφορείται η μία, «ΝΑΡΔΟΣ ΚΑΙ ΑΛΟΗ» η άλλη - περιλαμβάνουν 25 ποιήματα η καθεμιά. Οι στίχοι τους μιλούν για τη νοσταλγία, τη μοναξιά, την αδικία, τους κατατρεγμούς, το χρέος, την ειρήνη, την ελπίδα, τις μέρες τις γιορταστικές και τις χαρούμενες, αλλά και για τη μάνα τη γυναίκα, το παιδί.

Με σκοπό, να φέρουμε τον αναγνώστη του περιοδικού μας σε μια πρώτη επαφή με την ποίηση του Λ.Τ., παραθέτουμε λίγα, όπως υπαγορεύει η ανάγκη, αποσπάσματα από τις 4 συλλογές:

Γιατί γυχή μου έγινες κρύα και παγερή
κι έχασες κείνη τη χαρά τη ζέστη την
παλιά σου
κια μοιάζεις σαν ανήμπορη, αλίμονο κι
εσύ,
που χάθηκε έτσι ξαφνικά, ν' ακούγεται
η μιλιά σου;

(Απόσπασμα από το «ΝΑΡΧΕΣΑΙ»
ΩΡΑ ΔΩΔΕΚΑ ΑΚΡΙΒΩΣ, σελ. 23).

Θυμάσαι τη θεόρατη πέτρα,
που 'πεσε καταμεσίς του σπιτιού σου;
Είναι πιο βαριά η πέτρα που ρίχτηκε
τόρα και τ' ορφάνευε.
Λες κι ήταν σταλμένο προμήνυμα,
μπορεί να 'ναι το ριζικό,
έτσι είχαν πει...

(Απόσπασμα από το ποίημα ΣΤΗΝ Α-
ΛΕΞΑΝΔΡΑ, συλ. ΚΤΥΠΟΙ ΚΑΡΔΙΑΣ,
σελ. 43).

Στην γυχή μου προσμένω,
Χτυπημένος απ' τη Μοίρα,
Χινόπωρα, Χειμώνες, Άνοιξες
και Καλοκαίρια τ' αναπάντεχο.

(Απόσπασμα από το ποίημα ΛΥΤΡΩ-
ΣΗ, σελ. ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ,
σελ. 13).

Πως να σωπάσεις
όταν σε κρίζουν οι οίμωγές
των κατατρεγμένων
οι καταφρονημένοι
της γης να σε καλούν;

(Απόσπασμα από το ποίημα ΠΩΣ ΝΑ
ΣΩΠΑΣΕΙΣ, σελ. ΝΑΡΔΟΣ ΚΑΙ Α-
ΛΟΗ, σελ. 7).

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση

Οι ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ αποτελούν το δέκατο βιβλίο του κ. Διονυσίου Τάτση, ιεροδιδασκάλου στην ακριτική μας Κόνιτσα. Είναι η συνέχεια μιας προσπάθειας, που άρχισε το 1979 και συνεχίζεται χωρίς διακοπή μέχρι σήμερα.

Προσωπικά, αντί για οτιδήποτε άλλο, θεωρώ χρησιμότερο να παραθέσω απόσπασμα από τον πρόλογο του συγγραφέα και να υπογραμμίσω ότι τη δροσιά και την αξία των κειμένων δε θα τη συναντήσει κάποιος στις όποιες κριτικές ή μη παρουσιάσεις, αλλά στα ίδια τα κείμενα:

«Τα κείμενα που απαρτίζουν το βιβλίο τούτο, παρόλο που είναι αυτοτελή και φαίνονται διαφορετικού περιεχομένου το καθένα, συγγενεύουν μεταξύ τους και μπορούν να συστεγαστούν. Περιέχουν εμπειρίες και βιώματα που εισάγουν στην πνευματική ζωή...

Το τελευταίο κείμενο του βιβλίου θα ήθελα να το προσέξει ιδιαίτερα ο φίλος αναγνώστης, για να γνωρίσει την ορθόδοξη πραγματικότητα των ενοριών της υπαίρδου, η οποία δεν είναι αξιοθαύμαστη».

Να και ένα απόσπασμα από το «Περί θεολόγων» στην σελίδα 9: «Ο Πνευματικός δρόμος είναι τραχύς. Η αποκάλυψη των μυστηρίων είναι το τέρμα. Και προϋπόθεση του αίσιου τέλους είναι η ταπεινοφροσύνη, την οποία οι περισσότεροι χάνουν στα μισά του δρόμου».

Στον Πνευματικό Διονύση εύχομαι κάθε ευδοκίμηση.
I.T.

ΝΕΥΡΑΛΓΙΑ ΤΡΙΔΥΜΟΥ

Τάσου Κανάτση

Με τη νέα του συλλογή: «ΝΕΥΡΑΛΓΙΑ ΤΡΙΔΥΜΟΥ» ο συνάδελφος ποιητής Τάσος Κανάτσης εξασφαλίζει μια μόνιμη πλέον παρουσία στο ποιητικό προσκήνιο. Προηγήθηκαν οι ποιητικές του συλλογές: «Πολιορκία» (1981), «Ρυμουλκό» (1985) και «Κρόσσια και ξέφτια» (1989).

Η συλλογή χωρίζεται σε δύο μέρη

την ΑΣΘΜΑΤΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ με 13 ποιήματα και τα ΣΤΙΓΜΑΤΑ ΣΙΩΠΗΣ με 20.

Όπως και στις προηγούμενες συλλογές, διακρίνει κανείς μια διάχυτη μελαγχολία και νοσταλγία για κάτι που πέρασε ή που δεν πρόκειται ποτέ να έλθει. Για μια φορά, όμως, ακόμη θα πω πως κάτω από τον ελαφρύ πέπλο της απόγνωσης αναδύει μια λεπτή αίσθηση ελπίδας για τον άνθρωπο και την ανθρωπιά.

Είναι προτιμότερο, όμως, ν' αφήσω τον ίδιο τον ποιητή να μιλήσει. Θα προσθέσω τούτο μόνο: Όποιος θέλει να χαρεί όλη τη δημιουργία, ας απευθυνθεί στο βιβλιοπωλείο: «Η ΔΩΔΩΝΗ».

*Ως την αβέβαιη ώρα
Λεπτό το λεπτό
ως την αβέβαιη ώρα*

*Λέξη τη λέξη
ως τον παρήγορο λόγο.
Μια συνδρομή ζωής
στις ράγες της ενδάρρυνσης
για να κυλήσει*

*Να 'ρχονται τα πουλιά στα κλώνια
και τα πορτοπαράθυρα
ν' ανοίγουνε στον ήλιο...
Τρίλιες να φτάνουν στην γυχή
όλα να λάμπουν σαν γιορτή
και ακατάπαυστα να φτερουγίζουν πόδοι.*

I.T.

Οι δυσίες των γονέων

Μεγάλες είναι οι δυσίες που κάνουν όλοι οι γονείς για τα παιδιά τους, κι όταν ακόμη είναι φτωχοί στερούνται πολλά και προσπαθούνε τα παιδιά τους να ζήσουνε όσο το δυνατό πιά καλά από αυτούς. Φυσικά αυτό είναι το χρέος του κάθε καλού γονιού. Γεννάται όμως το ερώτημα «τα παιδιά δεν έχουνε χρέος απέναντι στους γονείς τους»;

Έχουνε βέβαια κι αυτά μεγάλη υποχρέωση στους γονείς τους, όχι μόνο να τους τιμούν και να τους σέβονται, αλλά και να τους φροντίζουν όταν είναι στο στάδιο του γήρατος, που τότε έχουνε περισσότερο την ανάγκη από εμάς. Όταν είναι νέοι δε χρειάζονται τόσο πολύ τη βοήθειά μας, κι ας μη ξεχνούν οι νέοι ότι εφ' όσον ζήσουνε θα περάσουν κι αυτοί από το δύσκολο στάδιο της ζωής.

Και τώρα ας μου επιτραπεί από τους αγαπητούς αναγνώστες να μιλήσω γενικά κι όχι για τις εξαιρέσεις, διότι οι εξαιρέσεις υπάρχουν πάντα. Γενικά απέναντι στο γήρας βλέπουμε μια εικόνα όχι καλή. Βλέπουμε γονείς που μεγαλώσανε πολλά παιδιά και τα αποκαταστήσανε με μεγάλους κόπους, να μη χωρούν στα σπίτια των παιδιών τους, και με μεγάλο παράπονο να καταλήγουν στα διάφορα γηροκομεία. Τα δε παιδιά τους για να μη προσβάλλονται λένε, πως εμείς για τους γονείς μας πληρώνουμε πολλά χρήματα και τους πήγαμε σε οίκο ευγηρίας.

Λυπηρό πράγμα είναι να το σκέπτεται κανείς, και να έρχεται στη θέση αυτών των γερόντων. Παλιά μπορεί να ζούσανε οι άνθρωποι πιο φτωχά, αλλά είχανε τη μεγαλύτερη αρχοντιά που λέγεται αγάπη και τα παιδιά τους κανόνιζαν ποιός απ' όλους θα αναλάβει τους γονείς. Με αυτόν τον τρόπο οι γονείς ήταν σίγουροι κι ασφαλείς, ζούσανε κον-

τά στα παιδιά τους και χαίρονταν τα εγγονάκια τους.

Στο σημείο αυτό, ίσως κάποιος από τους νέους μας κάνει το εξής ερώτημα: «Μα καλά, αλλά βλέπετε οι γονείς μου είναι ιδιότροποι και δεν είναι δυνατό να συννενοηθούμε». Το δεχόμαστε το ερώτημα αυτό και απαντούμε: εμείς νέοι σήμερα και έχουμε τόσες ιδιοτροπίες, πόσο μάλλον αυτοί που είναι και σε μια τέτοια ηλικία, που εάν υπήρχε τρόπος να ζυγίσουμε τις ιδιοτροπίες μας, οι δικές μας θα ήταν πιο βαριές.

Ας προσπαθήσουμε λοιπόν όλοι μας να δείξουμε σεβασμό και αγάπη στους γέρους όταν τους έχουμε κοντά μας, ώστε όταν τους χάσουμε να φύγουν ευχαριστημένοι από εμάς. Αυτό θα είναι το πιο καλό μνημόσυνο από τους καλλιμάρμαρους τάφους και τα πλούσια στέφανα.

Λουκάς Εζνεπίδης
Κόνιτσα

Μια αξιέπαινη προσπάθεια

Με τον τίτλο «ΜΙΚΡΕΣ ΦΩΝΕΣ» κυκλοφόρησε και το τρίτο τεύχος της σχολικής εφημερίδας - περιοδικού από τους μικρούς μαθητές του 3ου Δημοτ. Σχολείου Κόνιτσας. Σελίδες 16 (φωτοτυπημένες). Περιεχόμενα: Ειδήσεις, συνεντεύξεις, λαογραφία, περιβάλλον κ.α.

Είναι μια αξιέπαινη προσπάθεια και ευχόμαστε να γίνει παράδειγμα και για άλλα Σχολεία.

Συγχαρητήρια σε μαθητές και δασκάλους, που έδειξαν ότι, όταν οι άνθρωποι θέλουν, μπορούν να πετύχουν πολλά....

Το Αγριόγιδο

Αχός πολύς ακούγεται στον Εθν. Δρυμό Αώου.

Ντουφεκιές πέφτουν κι αναρωτιέμαι τι να γίνεται; Μήπως, ενώ για όλα τ' αγρίμια τελείωσε η κυνηγητική περίοδος, για το ομορφότερο στολίδι της Χαράδρας - το αγριόγιδο - επιτρέπεται το κυνήγι και τους δώδεκα μήνες του χρόνου;

Δε σέβονται ούτε την εγκυμοσύνη και τη γέννα αυτοί που ασχολούνται με το σπόρ του παράνομου κυνηγιού, αλλά τι λέω, αυτό δεν είναι κυνήγι, είναι έγκλημα. Δε νομίζω να γίνεται αυτό σε κανένα κράτος. Εδώ σ' εμάς αυτό το έγκλημα, όσο πάμε και γίνεται πιο συστηματικό.

Να πεις ότι αυτά τα κακόμοιρα τ' αγρίμια κάνουν καμμιά ζημιά; Καμμιά! Ίσα ίσα που ομορφαίνουν τ' απόκρημνα βουνά μας.

Υπάρχει νόμος που απαγορεύει το κυνήγι τους, αλλά οι υπεύθυνοι τι κάνουν; Μήπως φοβούνται μην κουραστούν και κρυώσουν το χειμώνα, αν πάνε να πιάσουν κανένα παραβάτη ή μην ιδρωκοπήσουν το καλοκαίρι με τη ζέστη;

Ακούν τις ντουφεκιές από μακριά και το ρίχνουν στο «δε βαριέσαι». Όχι, θα κάτσουν να σκάσουν. Έτσι, σε λίγο θα εξαφανιστεί από τα μέρη μας κι αυτό το είδος, όπως εξαφανίστηκε και το ζαρκάδι...

Δημ. Χ. Στεφάνου

Η Αποκριά στη Δροσοπηγή

Με πρωτοβουλία ταξιδευμένων χωριανών μας στην Αθήνα - Γιάννενα - Καστοριά και Θεσ/νίκη, πολλοί χωριανοί μας ήρθαν φέτος να γιορτάσουν την Αποκριά στο χωριό. Από το Σάββατο 7.3.92 και παρά την κακκοκαιρία έφτασαν στο χωριό αυτοκίνητα γεμάτα κόσμο από τις παραπάνω πόλεις και μιά γιορταστική ατμόσφαιρα απλώθηκε σ' όλο το χωριό. Στους επισκέπτες χωριανούς μας, εκτός από τους μεγαλύτερους, ήταν και πολλά νέα παιδιά που πήραν την πρωτοβουλία να ξαναζωντανέουν ένα παμπάλαιο έθιμο. «Να κάγουμε τα κέδρα». Όσοι από τους νέους αυτούς είχαν φτάσει νωρίς στο χωριό το Σάββατο απόγευμα πήγαν για κέδρα. Τα φέρανε στην πλατεία κοντά στο ωραιότατο κέντρο του Στ. Πατσιωτού όπου οργανώθηκε ένα υπέροχο και πολύ διασκεδαστικό γλέντι. Το βράδυ της Κυριακής στις 9 π'ώρα και ενώ μέσα το κέντρο ήταν γεμάτο κόσμο, έξω ανάγανε τα κέδρα.

Οι φλόγες υψώθηκαν στον ουρανό και από τα κέδρα που καίγονταν άκουγες τον χαρακτηριστικό τους θόρυβο. Όλοι μαζί, μικροί και μεγάλοι, γύρω από τη φωτιά άρχισαν να τραγουδάνε το πολύ παλιό αποκριάτικο τραγούδι αυτής της βραδιάς που κανένας πια σήμερα δεν ξέρει από πόσο μακριά κρατούν οι ρίζες του και τι συμβολίζει
«Τσάρ τσάρ τα κέδρα
πάνω μαχαλιώτες
κάτω τζιρτζηλιώτες
πέθανε μιά καλογριά
και την παν στην εκκλησιά
με λαμπάδες με κεριά
με τά χρυσοθυμιατά...»

Στη συνέχεια άρχισαν να χορεύουν γύρω στη φωτιά κι όσο ο χορός μεγάλωνε λέγοντας διάφορα πειραχτικά σατιρικά τραγούδια που τα παλιά χρόνια τραγουδιόνταν το βράδυ αυτό γύρω στις φωτιές που τότε ανάβανε σ' όλες τις γειτονιές του χωριού.

Μέσα στο κέντρο συνεχίστηκε το γλέντι και ο χορός, με τοπικά όργανα, νόστιμους μεζέδες και καλό ντόπιο κρασί, που κράτησε ως τα ξημερώματα

Παρά το τσουχτερό κρύο και το λίγο χιονάκι που είχε η βραδιά, η γιορτή της Αποκριάς και το κάγυμο των κέντρων είχαν μεγάλη επιτυχία.

Όλοι οι ταξιδευμένοι μας και οι μόνιμοι στο χωριό μείναμε ενθουσιασμένοι. Ευχόμαστε του χρόνου σ' όλους τους ταξιδεμένους μας χωριανούς να ξαναβρεθούν στο χωριό, σ' αυτή τη χαρούμενη γιορτή της Αποκριάς. Ιδιαίτερα οι νέοι μας, για να ξαναζωντανέψουν τα παλιά έθιμα και να χαρίσουν αυτή τη μέρα της Αποκριάς ζωντανιά, χαρά και αγάπη στο χωριό μας.

*Από τη Δροσοπηγή
Κώστας Κωτσίνας*

Η Βράβευση της Κονιτσιώτικης ομοσπονδίας

Από τα Κονιτσιώτικα χωριά μιλούν τα έργα τα καλά...

Στο Πάλλας Αθηνών, 2.2.1992 έγινε η γιορτή της Π.Σ.Ε. Μια αίθουσα γεμάτη Ήπειρο ζωντανή, με τραγούδια, χορούς από την άνοιξη της Ηπείρου. (νάσαι καλά ο δάσκαλός τους Κώστας Μπατσής) νίκησαν τις αντίξοες καιρικές συνθήκες ζεσταίνοντας τις καρδιές μας. Ο πρόεδρος της Π.Σ.Ε κ. Ζήκος Ντίνος αιτιολογώντας στο μεστό λόγο του, τη βράβευση της Κονιτσιώτικης ομοσπονδίας μεταξύ των άλλων είπε:

«Με χαρά βραβεύουμε την Ομοσπονδία Κόνιτσας πρώτη, διότι σε λίγο χρόνο έχει παρουσιάσει μια αξιόλογη πρωτότυπη μελέτη αναπτυξιακού χαρακτήρα σε πρόγραμμα Ε.Ο.Κ. ... » κι ό-

μως παραμένει στα συρτάρια των υπηρεσιών της Νομαρχίας Ιωαννίνων. Πότε και ποιός θα απαντήσει γιατί δεν προχωράει...

Το βραβείο παρέλαβε ο κοσμοαγάπητος και δραστήριος προέδρός μας κ. Μιχάλης Μαρτσέκης με τους άξιους συνεργάτες επώνυμους και ανώνυμους. Νάσαι όλοι τους περήφανοι που αδόρυβα εργάσθηκαν, για να χαμογελούν όλο από χαρά και να λάμπει το πρόσωπό τους από ηθική ικανοποίηση για την αναγνώριση κόπων και θυσιών ανιδιοτελώς.

Να υπενθυμίσουμε, ότι σημαντικό ρόλο έπαιξε η συνοπτική και σωστή εισήγηση της ακούραστης Νίκης Γκουντουβά στο Δ.Σ. της Π.Σ.Ε. ώστε να κατανοήσουν το δετικό έργο της ομοσπονδίας μας και να προτείνουν ομόφωνα την βράβευση. Να μην ξεχνάμε ότι επάξια κατέχει θέσεις στο Δ.Σ της Κ.Ο και της Π.Σ.Ε. Ας μου επιτραπεί, να ξαναυπενθυμίσω στις αρχόντισσες (του χαρακτήρα) της επαρχίας μας όταν δέλουν μπορούν και ξέρουν να δουλεύουν, στο κοινωνικό και πολιτιστικό έργο των αδελφοτήτων και πάρα πάνω... υπάρχει θέληση με φλόγα πατριωτική και γνώσεις.... δάρρος και τόλμη, για να χαρούμε και να καμαρώσουμε νέο αίμα και ιδέες.... Όσοι παραβρέθηκαν στη γιορτή χαράς, ένα γλυκό χαμόγελο κι ένα γαρύφαλλο από τον υπογράφοντα. Να μην ξεχνάμε: όσο ο λαός ζυπνάει κι η επαρχία Κόνιτσας θα προχωράει. Οι πρόεδροι των χωριών μας να απαιτούνε κι όχι να επαιτούνε για έργα προόδου ... Είναι κι εδώ Ελλάδα.

Γιάννης Παπαμιχάλης - Τυμφαίος

Οι καιροί αλλάζουν...

Άστραψε και βρόντησε στις πρόσφατες εκλογές της Π.Σ.Ε 16.3.1992 για την ανάδειξη νέου Δ.Σ. Παρ' όλο ότι οι καιροί έχουν αλλάξει, οι γυναίκες στις ηπειρώτικες οργανώσεις, προσέφεραν και προσφέρουν θετικό έργο στον κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα. Η Ομοσπονδία Κόνιτσας και τα χωριά της, αφυπνίσθηκαν, αξιολόγησαν και τίμησαν με την γήφο τους την συμπατριωτισσά μας, Νίκη Σωτ. Γκουντουβά Δικηγόρο, που συμμετείχε ως υποψηφία. Είναι γνωστή η δράση της στο Σύλλογο Αμαράντου, στην Ομοσπονδία μας και στο προηγούμενο Δ.Σ. της Π.Σ.Ε. κατά την τριετία 1989 - 1992. Τούτη τη φορά, όλος ο απόδημος κόσμος των Ηπειρωτών, της έδωσε την πλειοψηφία κι έτσι συγκάλεσε όλους τους συμβούλους για συγκρότηση Δ. Συμβουλίου (30.3.1992). Η πλειοψηφία της έδωσε το αξίωμα της Γεν. Γραμματέας.

Όσοι παρακολουθούν από κοντά τη δράση των γυναικών, έμειναν πικραμένοι, τόσο οι Κονιτσιώτες όσο κι από τα κοντινά χωριά του Νομού μας, που δεν την τίμησαν με το αξίωμα της Προέδρου.

Είναι μικρός ο κόσμος και μεγάλη η γυχή του απόδημου Ηπειρώτη και στην κορυφαία οργάνωσή του την Π.Σ.Ε... Μη ξεχνάμε:

«όσο ο λαός ξυπνάει, η Ήπειρος θα προχωράει.».

Κάποτε, να επικρατήσει η αξιοκρατία κι όχι η γνωριμία στα Δ.Σ. όλων των φορέων. Θα καμαρώσουμε κι άλλες συμπατριώτισσες, αν δελήσουν να προσφέρουν έργο συμπαράστασης στην Π.Σ.Ε.

Μια αγκαλιά λουλούδια από τα Κονιτσιώτικα χωριά, συγχαρητήρια και καλή δουλειά.

Θα είμαστε στο πλευρό της να πετύχει στο έργο της, όσο κι αν άλλοι ονειρεύονται να αποτύχει ολόκληρο το Δ.Σ.

Οι άρχοντες του χαρακτήρα δασας βοηθήσουν, να μείνει η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία ναός των Ηπειρωτών.

7.4.1992.

Γιάννης Παπαμιχάλης Τυμφαίος

Ο χορός της Αγίας Βαρβάρας

Έγινε ο χαμός, από την μουσική πανδαισία, το κέφι, το χορό και το αντάμωμα χωριανών και φίλων στις 8.2.92 στο κέντρο «ATHENS VIEW». Ο πρόεδρος του Συλλόγου κ. Βασ. Οικονόμου, μας ξάφνιασε με την όλη δράση του. Χαιρετίζοντας όσους μας τίμησαν, στην παγωμένη βραδιά, που ζέσταιναν με τα χαμόγελα, αγκαλιές και φιλία. Υπενθύμισε ότι η βοήθεια όλων τους δίνει κουράγιο για συνέχεια των έργων προόδου και χαράς στο ακριτικό χωριό.

Ο κεφάτος τραγουδιστής Γιάννης Κοπάς, ο ταλαντούχος κλαρινίστας κ. Μάντζος και στο αρμόνιο ο Λάζ. Πάντου. Θερμά συγχαρητήρια, όσους βοήθησαν για την πλούσια λαχειοφόρο αγορά κ. Ανδ. Δερβένη, Κ. Τσούκα, Χρ. Κοκοβέ... Στον επιχειρηματία κ. Χαρ. Κ. Τσούκα ευχές για υγεία και πρόοδο για την προσφορά βιτρίνας...

Να ευχαριστήσω τον άξιο ιδιοκτήτη, για το στολίδι της Αθήνας (οδός Ακτημόνων 55) και Χάρη Παπά και τους συνεργάτες του, για όλη την πρόθυμη αγεγάδιαστη και ευγενική εξυπηρέτηση.

Μας τίμησαν εκτός των άλλων από την Π.Σ.Ε. η Νίκη Γκουντουβά. Από την Ομοσπ. Άνω Καλαμά Τώνια Παπά.

Τόληψαν και πέτυχαν το Δ.Σ. και συνιστούμε στα νιάτα να μπούνε μπροστά και να μη χαθούν στη θάλασσα της Αθήνας. Να ξεχωρίζουν, τιμή τους. Σε όλους ένα γλυκό χαμόγελο, στις δ/ίδες και κυρίες μ' ένα ανδισμένο κλωνάρι μυγδαλιάς. Και του χρόνου με Κονιτσιώτικες μελωδίες κεφάτες.

Γιάννης Παπαμιχάλης - Τυμφαίος

ΠΕΝΘΗ

Στη μνήμη του Νίκου Χ. Κοτσίνα Γεωπόνου - Εμπόρου

«Κοιμάται. Μην δνίσκεν λέγε τον αγαθόν».

Σκοτώθηκε στις 14-1-92, σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα στον Αλμυρό Βόλου, ο 35 χρόνος και λεβεντόκορμος Ν.Χ.Κ. μοναχογιός του Χρήστου Αποστόλου Κοτσίνα εμπόρου Θεσ/νίκης, από τη Δροσοπηγή της Επαρχίας μας.

Η νεκρώσιμη ακολουθία του έγινε στα Πεύκα (π. Ρετζίνη)-Θεσ/νίκης όπου και κηδεύτηκε, χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Νεαπόλεως και Σταυροπόλεως κ.κ. Διονυσίου.

Στον επικήδειο, που εκφώνησε ο ίδιος ο Μητροπολίτης, πλημμυρισμένος από συγκίνηση και δακρυσμένος, δεν άντεξε να εξάρει τις αρετές του και τούτο, γιατί υπήρξε ο στεφανωτής του και ο βαπτιστής των τριών κοριτσιών του. Απευδύνθηκε μόνον προς τους γονείς του, λέγοντας λακωνικά: «Να αντιμετωπίσετε χριστιανικά την οδύνη σας».

Κατατέθηκαν 60 στεφάνια και σημαντικά χρηματικά ποσά από συγγενείς και φίλους, καθώς και από το 16^ο Σύστημα Προσκόπων Θεσ/νίκης, για το Παιδικό χωριό SOS, που ιδρύεται στο Φίλυρο-Θεσ/νίκης.

Ο Νίκος αφού τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο και μετά το Γαλλικό Κολλέγιο (Δελασάλ)-Θεσ/νίκης, φοίτησε στα Κ.Α.Τ.Ε.Ε. (Σ.Τ.Ε.Ι) Θεσ/νίκης, απ' όπου πήρε το πτυχίο του Γεωπόνου, αλλά δεν εξάσκησε το επάγγελμα αυτό και ασχολήθηκε με το εμπόριο μαζί με

τον πατέρα του. Ήταν γνώστης τριών ξένων γλωσσών: Γαλλικήν, Αγγλικήν, Ιταλικήν και Πληροφορικής. Προικισμένος και με πολλά άλλα πνευματικά χαρίσματα: Ήδη, αγάπη, χαρά, γέλιο, καλόγυχος και καλόκαρδος, ακέραιος άνθρωπος, δεν είχε κανέναν εχθρό, γιατί δημιουργούσε μόνον φίλους.

Χρημάτισε ως Αρχηγός του 16ου Συστήματος Προσκόπων Θεσ/νίκης, όπου παρουσίασε πλουσιοπάτη και καρποφόρα δράση, αρκετά χρόνια.

Συνεργάστηκε ως το βασίλειμα της ζωής του, στενά και αρμονικά, όχι μόνον με τον πατέρα του, αλλά και με τους υπαλλήλους τους. Ήταν δε το δεξί χέρι του πατέρα του και το καμάρι των σπιτικών του. Φεύγοντας άφησε ένα δυσαναπλήρωτο κενό στους δικούς του και στην επιχείρησή τους, όπου εργάστηκε με ζήλο, ενθουσιασμό και αποτελεσματικά.

Υπήρξε υποδειγματικός σύζυγος και στοργικός πατέρας τριών ανηλίκων κοριτσιών (2-4 χρόνων). Έτρεφε όμως μεγάλη αγάπη και βαθύ σεβασμό προς τους γονείς του.

Αγαπημένε μας και αξέχαστε Νίκο. Λυπήθηκα υπερβολικά που δε μπόρεσα να παρευρεθώ στην κηδεία σου, για να σου απευδύνω τον τελευταίο χαιρετισμό μου. Βρισκόμουν στο χωριό μου. Θυμάμαι, όσες φορές περνούσα απ' το κατάστημά σας με ρωτούσες χαμογελαστά: «Αγαπητέ μου δασκαλε, τι νέα απ' τα ψηλά βουνά μας»; Δικαιολογημένη η ερώτησή σου, γιατί ήσουν και συ φλογερός Πατριδολάτρης και Φυσιολάτρης. Κοιμήσου ήσυχα, τον αιώνιο ύπνο. Η αγνή γυχή σου δ' αγάλλεται στον ανθισμένο Παράδεισο, εκεί όπου σε περιμένουν με ανοιχτές αγκαλιές οι καλοκάγαθοι παππούδες σου και γιαγιάδες σου, που είχα την καλή τύχη να γνωρίσω. Σε λάτρευαν, γιατί ήσουν ο πρωτότοκος εγ-

γονός τους, το καμάρι τους και ο λεβέντης τους.

Η πολυαγαπημένη και πολυστένακτη γυναίκα σου Μαρία και τα λατρευτά και χαριτωμένα αδώς αγγελούδια σου: Κατερίνα, Κωνσταντίνα και Χριστίνα, που δεν πρόλαβες να τα χαρείς, γιατί ο άσπλαχνος χάροντας, πρόωρα έκοψε το νήμα της ζωής σου, καθώς και οι θλιμμένοι και απαρνηγόρητοι γονείς σου: Χρήστος και Κατ/να, με συντριμμένη καρδιά και με κοπετούς και δρύνους ρωτάνε:

– «Βουνά μου και λαγκάδια μου και κάμποι με τα ρόδια, μην είδατε τ' απδόνι μας, να πέρασε πετώντας;

– Εχτές, προχτές επέρασε και πάει στον κάτω κόσμο».

Εύχομαι ο Ύγιστος να γλυκάνει τον αγιάτρευτο πόνο των χαροκαμένων δικών σου και να τους χαρίσει παρηγοριά και υγεία. Το δε χώμα της Μακεδονικής πρωτεύουσας, που σε σκεπάζει, νάναι ελαφρό.

«Ας μη βρέξει ποτέ
το σύννεφο, και ο άνεμος
σκληρός ας μη σκορπίσει
το μακάριο χώμα,

Θα σε θυμόμαστε για πάντα.

Χρήστος Γ. Εξάρχου

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Γεννήθηκε στους δύσκολους καιρούς, τότε που τάσκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η κατοχική γερμανική μπότα. Μεγάλωσε, όπως όλα τα παιδιά, με πολλές στερήσεις και δυσκολίες. Και σαν να μην έφτανε αυτό, ορφάνευε αυτός και ο αδελφός του από μάνα.

Ο πατέρας τους, ένας αξιόλογος άνθρωπος μαζί με την δεύτερη γυναίκα του, προσπαθήσανε να αναδρέγουν ό-

λα τους πλέον τα παιδιά με αγάπη και καλωσύνη.

Τελείωσε το Βο Δημοτικό Σχολείο Κονίτσας, γιατί τότε δεν υπήρχε το Γο, και μπήκε στο Γυμνάσιο. Από εκεί πλέον άρχισαν να διαφαίνονται τα φυσικά χαρίσματα του Τάκη του Χατζηρούμπη ή Μπαμπαή. Τον διέκρινε η διαύγεια πνεύματος. Ήταν λάτρης του αθλητισμού και κυρίως του ποδοσφαίρου. Στο Γυμνάσιο πάντα πρώτος εκατοστάρης και χιλιάρης, αλλά και το βασικό στέλεχος της πάλαι ποτέ θρυλικής ΠΙΝΔΟΥ.

Αποφοιτώντας από το Λύκειο ξενιτεύτηκε για καλύτερες τύχες στο Κογκό. Εκεί δεν ξέχασε ποτέ την Κόνιτσα και τους φίλους του. Αν και πολύ μακριά ερχότανε τακτικά στην Κόνιτσα.

Κάθε φορά που έφευγε έλεγε χαμογελώντας. Πάλι θα ξανάρθω.

Δυστυχώς όμως εκεί στην ξενιτιά, στην μαύρη αυτή χώρα, που δούλευε, η επάρατη νόσος του μαύρισε τα σωδικά του, τον κλώνισε, τον τσάκισε πάνω στην πιο ώριμη και παραγωγική ηλικία. Πάλευε με τον θάνατο αρκετούς μήνες. Όμως στις 15 Φεβρουαρίου ο Τάκης ο Μπαμπαής έφυγε για πάντα.

Έφυγε χωρίς να μας πει αυτή τη φορά, πάλι θα ξανάρθω.

Ο θάνατός σου αγαπημένε μου αγνέ και παιδικέ μου φίλε Τάκη, σκόρπισε σ' όλους τη θλίψη και την ορφάνια. Την θλίψη σ' αυτούς που σε γνώρισαν κι έζησαν από κοντά τις αρετές και τις καλωσύνες σου και την ορφάνια στα δυό σου αγγελούδια, στη γυναίκα σου σ' αδέρφια σου που τόσο αγαπούσες και αγαπήθηκαν.

Εύχομαι, καλέ μου φίλε, στο μακρινό ταξίδι σου, η στράτα να σε οδηγήσει όχι στην επίγεια πλέον μαύρη χώρα που μόχθησες πόνεσες και κουράστηκες, αλλά σε πνευματική χώρα Ζώντων. Εκεί που δεν υπάρχει θλίψη, πόνος, αλλά ζωή ατελεύτητος.

Ας είναι αιώνια η ΜΝΗΣΗ ΣΟΥ.

Βαγγέλης

Ο ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΟΣ «ΔΡΥΪΝΟΥΠΟΛΙΣ»

Ένας μακροχρόνιος πόθος της Ιεράς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτισης, έλαβε σάρκα και οστά. Στις 22-12-1991 ημέρα Κυριακή και ώρα 4.30 μ.μ. ο Σεβ. Μητροπολίτης κ. Σεβαστιανός παρουσία επισήμων ετέλεσε τα εγκαίνια του Ρ/Σ Δρυϊνούπολης.

Επεβάλλετο να ακουσθεί μιά φωνή Ορθοδοξίας και Ελληνισμού προς όλους αλλά προ παντός, προς τους υποδούλους Έλληνες της Βορείου Ηπείρου, τους πολλά εσχάτως υπομένοντας, και ο Κύριος να τους ελεήσει.

Από τεχνικής πλευράς, η απόδοσής του είναι άριστη. Σύγχρονα μηχανήματα, άρτιος εξοπλισμός, όλα εξασφαλίζουν την καλή του λειτουργία. Από πλευράς δε ανθρώπινου δυναμικού, μπορεί κανείς να θαυμάζει την εντέλεια, τη συμμετρία και την παρουσίαση. Ο Σεβ. Μητροπολίτης, συμπαραστατούμενος από εκλεκτούς συνεργάτες, ό,τι καλύτερο έχει να διαθέσει η Κόνιτσα, με υπεύθυνη και δετική ενημέρωση, κατατοπίζουν τους ακροατάς, επί παντός επιστητού.

Αναμφίβολα είναι ένα καλό βήμα της ακριτικής Ιεράς Μητροπόλεως, να μπορεί δηλαδή και η Εκκλησία, να έχει τη δική της φωνή, ώστε και πνευματικά να οικοδομεί τις ψυχές των χριστιανών, αλλά παράλληλα να ενημερώσει υπεύθυνα και στα εθνικά μας θέματα τους ακροατάς.

Μπορεί να ισχυρισθούν πολλοί, ό,τι τα γνωρίζουν όλα. Παρακολουθώντας όμως κανείς τα θέματα που αναπτύσσονται από το Σταθμό, βρίσκει τον εαυτό του ακατατόπιστο και ακατάρτιστο σε πολλά θέματα. «Ουδείς εστι ο επαΐων» Ο ερευνητής θα ανατρέξει σε πηγές και βοηθήματα, θα εμπεδώσει

την εργασία του, και, έπειτα θα την παρουσιάσει. Με το «εική και ως έτυχεν» δεν μπορεί να παρουσιασθεί μια εργασία. Ακούει κόσμος διάφορος και κρίνει ανάλογα.

Από πλευράς ακροατών, να εκφρασθεί η ευχή, να λειτουργήσει ο Σταθμός περισσότερες ώρες, να εμπλουτισθεί με νέα προγράμματα παιδικών εκπομπών με περισσότερο καλό ελληνικό τραγούδι κλπ. που θα έκρινε η Ραδιοεπιτροπή, απαραίτητα όλα, για τη συνοχή της εκπομπής.

Θα ευχηθούμε ολόγυχα ο Κύριος να ευλογεί το θεάρεστον αυτό έργον της Ιεράς Μητροπόλεώς μας.

Αχιλλεύς Γ. Κολιός
Κόνιτσα

Τα ξενιτεμένα πουλιά

Με την παραπάνω ονομασία εκδόθηκε από το Σύλλογο Ασημοχωριτών Αθήνας το πρώτο φύλλο της εφημερίδας του που λάβαμε πρόσφατα κι εμείς.

Στόχοι των εκδοτων της: «η επικοινωνία των απανταχού Ασημοχωριτών, η προβολή κάθε πνευματικής και πολιτιστικής δραστηριότητας τους, ή προσπάθεια αξιοποίησης των λαογραφικών θησαυρών του χωριού, η ανταλλαγή γνώσεων και απόψεων και η συμβολή στην ανάδειξη αξιών και ιδανικών, όπως είναι η φιλοπατρία, η πίστη, η αγάπη για το περιβάλλον καθώς και η συμμετοχή στην προσπάθεια επαναπροσδιορισμού της αξίας της οικογένειας, της αλληλεγγύης, της μάθησης κ.λ.π.».

Ευχόμαστε την υλοποίηση των στόχων της εφημερίδας και μακροήμευση.

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Το 3ο Δημ. Σχολείο Κόνιτσας, στα πλαίσια περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πραγματοποίησε στο χώρο του Σχολείου ανάλογη εκδήλωση στις 29/2. Το πρόγραμμα είχε ομιλίες, προβολές βίντεο, συζητήσεις, θεατρική παράσταση από μαθητές, έκθεση ζωγραφικής, αφίσες, έκθεση φυτών κ.α. Η εκδήλωση ήταν πετυχημένη και ευχόμεστε να ευαισθητοποιήσει διδάσκοντες και διδασκόμενους στο μεγάλο πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος.

- Παγωνιές είχαμε σε όλη την Επαρχία τους δύο πρώτους μήνες του χρόνου, η ίδια κατάσταση εξακουλούθησε και το Μάρτη, χωρίς βροχές και χιόνια.
- Και στο διάστημα αυτό, παρά τη φύλαξη των συνόρων από το Στρατό, συνεχίστηκε η κάθοδος των Αλβανών λαθρομεταναστών, με τα γνωστά επακόλουθα στα χωριά μας.
- Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποίησε η ποδοσφ. ομάδα «ΠΙΝΔΟΣ» το χορό της στα Πλανάνακια στις 29/2/92.
- Στο ίδιο κέντρο έγινε στις 7/3 και ο χορός του Εμπορ/τικού Συλλόγου Κόνιτσας.
- Την παραμονή της Αποκριάς ο Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας πραγματοποίησε στην αίθουσα του Δημαρχείου παιδικό αποκριάτικο χορό.
- Φωτιές (οφανούς) αποκριάτικες άναψαν φέτος στην Α. Κόνιτσα, στην κάτω και έξω από το Δημαρχείο, όπου έγινε και χορός των νέων.
- Τις Απόκριες έκλεψαν το λεωφορειάκι της Μητρόπολης και από ρηχό σημείο του Σαραντάπορου (κοντά στην Καλόβρυση) οδηγήθηκε στην Αλβανία. Εντοπίστηκε στο Ελμπασάν και μετά από μία εβδομάδα πήγε ο οδηγός του και το έφερε από το Αργυρόκαστρο, όπου εκτελούσε δρομολόγια στη Δρόπολη

• Φέτος δεν έγινε καρναβάλι στην Κόνιτσα λόγω των ισχνών οικονομικών του Συλλόγου «Αναβίωσης παλιών εδίων», όπως πληροφορηθήκαμε από τον πρόεδρό του.

• Στις 24/3, παραμονή της Εθν. Γιορτής, έγιναν σε όλα τα Σχολεία της Κόνιτσας γιορτές με ομιλίες επίκαιρες και κατάθεση στεφανιών στο μνημείο του Δημαρχείου.

Το πρωί της 25ης, μετά τη λειτουργία στην εκκλησία του Αγ. Κοσμά, έγινε Δοξολογία και επιμνημόσυνη δέηση στο μνημείο της πόλης. Κατόπιν πραγματοποιήθηκε, ενώπιον των πολιτικών, εκκλησιαστικών και στρατιωτικών Αρχών στην Κεντρική Πλατεία, παρέλαση των μαθητών όλων των Σχολείων της πόλης και στρατιωτικού τμήματος. Στη συνέχεια εκφωνήθηκε στο Δημαρχείο από το δάσκαλο του 3ου Δημ. Σχολείου, Γιώργο Λάππα ο πανηγυρικός της ημέρας. Επακολούθησε μικρή δεξίωση στην αίθουσα συνδριάσεων του Δημαρχείου και χοροί στην Κεντρ. Πλατεία από μαθητές και μαθήτριες Γυμνασίου - Λυκείου. Τέλος, το απόγευμα παίχτηκε στην Πνευματική Στέγη από μαθητές των Κατηχητικών θεατρικό έργο πατριωτικού περιεχομένου.

- Ένας πρωταπριλιάτικο χιόνι σκέπασε τις βουνοκορφές αλλά σε λίγες μέρες έλιωσε. Δυστυχώς φέτος δεν έπεσαν πολλά χιόνια στην περιοχή μας, ούτε και βροχές· ίσως το καλοκαίρι ν' αντιμετωπίσουμε έλλειψη νερού...
- Σύσκεψη Δήμου Κόνιτσας και Κοινοταρχών της περιοχής έγινε στις 8/4 στο Δημαρχείο για το ζήτημα του Νοσοκομείου Κόνιτσας.
- Στις 8,9,10 Απριλίου έπεσε ήσυχη, αλλά ποτιστική βροχή, πολύ ευεργετική για τις καλλιέργειες των αγροτών και την κτηνοτροφία.
- Σε συνεδρίαση (έκτακτη) του Νομαρχιακού Συμβουλίου, η οποία έγινε στη

Νομαρχία Ιωαννίνων και παρακολούθησαν και αρκετοί Κονιτσιώτες, πάρθηκε ομόφωνα απόφαση που υποστηρίζει το δίκαιο αίτημα των κατοίκων της περιοχής για τη λειτουργία του Νοσοκομείου Κόνιτσας, όπως είχε εγκριθεί ο κανονισμός λειτουργίας του κατά το παρελθόν.

× Διήμερο βροχής στα πεδινά και χιόνια από τα 1700 μ. και άνω είχαμε στις 18-19 Απριλίου.

× Από τα μέσα της Μεγ. Εβδομάδας άρχισαν να καταφθάνουν στην Κόνιτσα και τα χωριά της. Κονιτσιώτες και ξένοι επισκέπτες για τις γιορτές του Πάσχα.

Τα καταστήματα τροφίμων είχαν μεγάλη κίνηση και περισσότερη τα κρεοπωλεία, όπου ο κόσμος συνωστίζονταν ως το απόγευμα του Μ. Σαββάτου για να εξασφαλίσουν τον πατροπαράδοτο οβελία.

Το Πάσχα η μέρα ήταν καλή κι αυτό βοήθησε όλο τον κόσμο που βγήκε στην ύπαιθρο για τη μεγάλη γιορτή.

Ειδήσεις από την Αθήνα

*Γράφει ο Γιάννης Παπαμιχάλης
Τυμφαίος*

Γεννήσεις: Η κ. Ιωάννα Στρατσάνη (δικηγόρος από την Εξοχή Κόνιτσας) απόχτησε κοριτσάκι.

• Ο κ. Αλεξ. Αθ. Βυζούρης απόχτησε αγοράκι.

Γάμοι: Ένωσαν τη ζωή τους, ενώπιον Θεού και ανθρώπων, ο Βασίλης Μ. Καρράς και η Μαίρη Μιχάλη στις 8-12-91 στη Λαμπρινή. Τα στέφανα άλλαξε ο κ. Σπύρος Παπαδόπουλος.

• Ο Γιάννης Ν. Στάγιος και η Γεωργία Τσαγανίδου έκαναν τους γάμους τους στο Γαλάτσι, στις 18/1/92. Τα στέφανα άλλαξε ο Χαρ. Χονδρογιάννης.

Νέοι επιστήμονες.

Ο Νίκος Κ. Τσούκας πήρε το πτυχίο του οικονομολόγου από το Πανεπι-

στημιο Αθηνών (οικονομικό τμήμα). Ευχές για καλή σταδιοδρομία και πρόοδο.

• Ο Αχιλ. Μ. Αμανατίδης έλαβε το πτυχίο του μεταλλειολόγου από το Μετσόβ. Πολυτεχνείο Αθηνών. Ευχές για καλή σταδιοδρομία στο έργο του.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Αρραβώνες:

• Αρραβωνιάστηκαν στην Αθήνα ο Θανάσης Ματσής από το Ελεύθερο και η Μαρικαίτη Νικολόπουλου, στις 21/3.

• Στην Κλειδωνιά έγιναν στις 9/4, οι αρραβώνες του Βασίλη Λάμπρου από την Καλλιθέα και της Χριστίνας Χ. Καραφλιά.

• Στην Αγ. Παρασκευή αρραβωνιάστηκε την ημέρα του Πάσχα η Ελένη Κοτούλα με τον Γιάννη Χουχουλιάνο.

Γάμοι:

Στο Ναό της Αγ. Μαρίας (Αίγινα) παντρεύτηκαν στις 29/12/9, ο Αντώνης Αχ. Νάτσης από τη Λαγκάδα και η Αντωνία Χαλανδρίου.

• Στη μακρινή Αυστραλία έγιναν οι γάμοι του Απ. Τσάγκα από τη Ζέρμα και της Αυστραλέζας Βίκης Παρίση στις 11-1-92.

Γεννήσεις:

Ο Γιάννης και η Αλίκη Κορτσινόγλου απόχτησαν στην Κόνιτσα στις 22/2, κοριτσάκι.

• Ο Περικλής και η Χριστίνα Τσούκα, στα Γιάννινα απόχτησαν αγοράκι στις 8/1/92.

• Ο Βαγγέλης και η Γεωργία Κυρίση απόχτησαν την 1/3 στα Γιάννινα κοριτσάκι.

• Στην Κόνιτσα ο Περικλής και η Λίτσα Ζώτου απόχτησαν στις 18/3/92 αγοράκι.

• Στην Κλειδωνιά, ο Δημήτρης και η Χριστίνα Ευαγγέλου, απόχτησαν στις 24/3/92 κοριτσάκι.

ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ (Λυκόρραχη)

Ανταπόκριση Σωτ. Φασούλη

Από την Κοινωνική ζωή του χωριού μας κατά το περασμένο έτος 1991:

Γεννήσεις:

Στην Στοκχόλμη (Σουηδία), στις 16-2-91, ο Νίκος και η Πολυξένη Ντίνη απέκτησαν το δεύτερο αγόρι τους.

• Στη Νυρεμβέργη (Γερμανία), στις 19-5-91, ο Ηλίας Ν. Καρανίκας και η Ευανδία Βλαχοπούλου απέκτησαν αγόρι και το ονόμασαν Μάριο.

• Στην Αθήνα, στις 29-4-91, ο Δημήτρης και η Ελένη Σδούκου απέκτησαν κοριτσάκι.

• Στο Βόλο, στις 19-4-91, ο Στέργιος και η Γιαννούλα Καρανίκα απέκτησαν αγοράκι.

• Στα Γιάννινα, στις 10-9-91, ο Κώστας και η Χριστίνα Φασούλη απέκτησαν κοριτσάκι.

Γάμοι:

Στις 21-7-91 παντρεύτηκαν στο χωριό μας ο Αποστόλης Κ. Νούτσος και η Ευδοξία Π. Σίνη.

• Στη Θεσ/νίκη, στις 7-12-91 παντρεύτηκαν, ο Κων/νος Χρ. Καρανίκας και η Μαρία Αποστόλου από την Αλεξανδρούπολη.

Βαπτίσεις:

Στο χωριό μας έγιναν οι παρακάτω βαπτίσεις:

• Στις 21-5-91 βαπτίστηκε ο Βορειοπειρώτης Κων/νος Β. Γκιόνης. Νουνός ο Σωτ. Νούτσος.

• Την ίδια μέρα βαπτίστηκε ο Βορειοπειρώτης Στέφανος Γρ. Βλάσης. Νουνός ο Σωτ. Φασούλης.

• Στις 21-7-91 βαπτίστηκε το αγοράκι του προέδρου μας Κσμά Σδούκου και ονομάστηκε κων/νος. Νουνός του Κσμά Σδούκου και ονομάστηκε Κων/ος. Νουνός του ο δικηγόρος Παναγ. Παππάς.

• Στις 28-7-91 βαπτίστηκε το αγοράκι του Νίκου και της Αλίκης Φασούλη και ονομάστηκε Γεώργιος. Νουνός ο Αριστοτέλης Γραβάνης.

• Στις 15-8-91 βαπτίστηκε το αγοράκι του Νίκου και της Δήμητρας Νούτσου και ονομάστηκε Πέτρος. Νουνός ο Μιχ. Νούτσος.

• Στις 28-8-91 βαπτίστηκε η κόρη του Κων/νου και της Μαρίας - Άννας Φασούλη και ονομάστηκε Χαρίκλεια. Νουνός ο δικηγόρος από την Κύπρο Γεωργ. Μιχαηλίδης.

• Στις 17-11-91 βαπτίστηκε το αγοράκι του Νίκου και της Πολυξένης Νάτση και ονομάστηκε Παρασκευάς. Νουνός ο Θωμάς Δ. Φασούλης.

• Στην Κόνιτσα βαπτίστηκε, στις 18-8-91, το αγοράκι του Γεωργίου και της Μαρίας Νούτσου και ονομάστηκε Στέφανος. Ανάδοχος ο Αντώνης Σδούκος.

Θάνατοι:

Στις 13-2-91 απεβίωσε ο σεβάσμιος ιερέας Θωμάς Ν. Φασούλης ετών 86.

• Στις 16-7-91, ο Ανδρέας Δ. Νούτσος, ετών 96.

• Στις 9-9-91 πέθανε από την ανίατη ασθένεια ο Σπύρος Σ. Σδούκος, ετών 49.

• Πριν από λίγες μέρες έφυγε από αυτή τη ζωή, στα Γιάννινα, όπου ζούσε τα τελευταία χρόνια, ο μπάρμπα Χρήστος Νιτσιάκος από την Αετομηλίτσα.

Στη θεία Πολυξένη και στα παιδιά της Αρσένη, Θεόδωρο και Απόστολο, στέλνουμε θερμά συλλυπητήρια.

Οικογένεια: Σωτ. Φασούλη.

Θάνατοι:

Πέθανε στη Μολυβδοσκεπάστη, σε ηλικία 87 ετών, ο Χρήστος Τζιάτζιος, στις 20/2/92.

• Στη Λαγκάδα πέθανε, στις 28/2, η Αμαλία Αδάμου ετών 94.

• Στην Πηγή πέθανε ο Μιχάλης Βουρδούκας, ηλικίας 72 ετών, στις 2/3.

• Στις 28/3 έγινε στην Πυρσόγιαννη η κηδεία του Σωτήρη Βλάχου, ετών 71.

• Στη Μόλιστα πέθανε ο Βασίλης Τόσκας, ετών 105.

• Στο Μοναστήρι κηδεύτηκε στις 8/4 ο Κων/νος Κιάκος, 80 ετών.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

	Δρχ.		
Δήσιος Γ. Χρήστος Αθήνα	1.000	Λάμπρου Λάμπρος Αθήνα	1.000
Δήσιος Γεώργιος Κόνιτσα	1.000	Γκόρτσος Νικόλαος Αθήνα	1.500
Χρήστος Γ. Δήσιος Α.Ε.		Δερβένη Ελένη Αθήνα	4.500
Αθήνα	30.000	Παπανικολάου Μαριάνθη	
Στεφάνου Δημήτριος Αθήνα	1.000	Αθήνα	2.000
Βαλερά Ροδάνθη Ιωάννινα	1.000	Ρούμπας Νικόλαος Αθήνα	5.000
Μιχαλόπουλος Χαράλαμπος		Παπαζήσης Ηλίας Ιωάννινα	1.500
Κόνιτσα	1.000	Κατής Απόστολος Κόνιτσα	1.000
Σμύρνη Μαριάνθη Ιωάννινα	1.000	Στεργίου Εμμανουήλ	
Μανουσαδάκη Ειρήνη Αθήνα	1.000	Θεσ/νίκη	2.000
Μπακόλας Θεοφάνης		Λύρας Δημήτριος Θεσ/νίκη	3.000
Νικάνορας	1.000	Αφοι ΤΑΣΣΙΟΥ Μπουραζάνι	5.000
Ρίζος Χρήστος Αίγιο	4.000	Ραμαντάνης Δημήτριος	
Μάρκος Κώστας Πρέβεζα.....	3.000	Γρεβενά	1.500
Βαφόπουλος Γρηγόριος		Χριστοδουλίδου Φρ. Θεσ/νίκη....	3.000
Αλεξ/πολη	1.000	Μήτσικας Νεοπτόλεμος	
Ντίνης Ιωάννης Θεσ/νίκη	3.000	Νικάνορας.....	1.000
Μπάκας Βασίλειος Θεσ/νίκη	1.000	Γέγιος Ιωάννης Νεοκαισάρεια	1.000
Σούρλας Βασίλειος Αθήνα.....	5.000	Γκόρτσος Κλέαρχος Αθήνα	2.000
Γκουντουβάς Χρήστος Αθήνα	3.000	Μηλίγκος Μιχάλης Αθήνα	3.000
Κατσένης Μιχάλης Αθήνα	1.000	Σωτηρίου Χαράλαμπος Αθήνα....	1.000
Θεολόγου Στέφανος Αθήνα	2.000	Τζίμας Γεώργιος Ιωάννινα	1.000
Κυρζίδης Κων/νος Αθήνα	2.700	Παπαθεοδώρου Νικηφόρος	
Χαρισιάδης Βασίλειος Αθήνα ...	3.000	Πράμαντα	1.000
Μαυρομάτης Ιωάννης		Σκούφιας Δήμος Ιωάννινα	1.000
Ηγουμενίτσα	4.000	Βαγενάς Γεώργιος Κόνιτσα	2.000
Γαζώνα - Κέφη Ερασμία Άρτα.....	4.000	Κυπαρίσσης Γεώργιος Αθήνα	5.000
Αναστασόπουλος Μιχ. Πάτρα.....	1.000	Προπόδης Βασίλειος Πηγή	1.000
Καρακώστα Ελένη Η.Π.Α. 20 Δολ.		Κουρτίνος Βασίλειος	
Παχώμης Δημήτριος Αθήνα	2.000	Παλαιοσέλι	1.500
Τζαμπούρα Δέσποινα Λάρισα.....	2.500	Παπαχρήστου Ανδρέας	
Παπακώστας Αθανάσιος		Ελεύθερο	1.000
Θεσ/νίκη	1.000	Παπαγεωργίου Λάμπρος	
Παπαδιαμάντης Τιμολέων		Καστανέα	1.000
Ιωάννινα	3.000	Ρέμος Τάσος Ιωάννινα	1.000
Φασούλης Κώστας Πάτρα	2.000	Παπακώστα Ευθυμία	
Τζάλλας Ευάγγελος Κόνιτσα	1.000	Τσεπέλοβο	2.000
Βλάχος Μάνθος Κόνιτσα	1.000	Καπακλής Κων/νος Κόνιτσα	2.000
Τσάνος Δημήτρης Αθήνα	2.000		
Ζιώγας Αθανάσιος Αθήνα	5.000		
Βούρης Πέτρος Αλιβέρι	2.500		
Γκουντουβά Νίκη Αθήνα	1.000		
Καρράς Μηνάς Αθήνα	1.000		

Κοτόπουλος Αθανάσιος		Λάκακας Κων. Κόνιτσα	2000
Μελισσόπετρα	1.500	Ντεντοπούλου Χριστ. Κόνιτσα	1000
Ιερ. Νάκος Απόστολος		Στεφάνου Στέφ. Κόνιτσα	1000
Κόνιτσα	1.000	Σέρρας Ηλίας, Κόνιτσα	1000
Ραγγόζης Χρήστος Φάληρο	3.500	Σέρρας Παύλος, Κόνιτσα	1000
Χατζής Βασίλειος Θεσ/νίκη	2.000	Κυρτσόγλου Νικ. Κόνιτσα	2000
Κωνσταντινίδης Λάζαρος		Σαρλάς Ευθ. Κόρινθος	1000
Αγ. Παρασκευή	1.500	Μιχώτας Ελευθ. Παλιοσέλι	1000
Παπαγιάννης Κων/νος		Μπούσμπουλας Βασ. Κόνιτσα	2000
Αγ. Παρασκευή	1.000	Αλατζάμογλου Αφροδ. Γαλλία	300 FR
Ντίνος Λάμπρος Καλλιθέα	1.000	Γκούτος Χαρίλ. Αθήνα	000
Σχίζα Μαίρη Ιωάννινα	1.000	Τσόγκας Σπύρος, Λάρισα	1000
Φασούλης Σωτήριος		ΓΚότζος Δημ. Αθήνα	2000
Κεφαλοχώρι	1.000	Μωραϊτης Γιώργος, Αθήνα	3000
Κατσαμάνης Δημήτριος		Νατσιοπούλου Ευρύκλεια, Αθήνα	1000
Δροσοπηγή	2.000	Δόβα Ελευθερία, Αθήνα	5000
Δάσκαλος Ιωάννης Καβάσιλα	3.500	Γιάκκας Ευριπ. U.S.A.	60 δολ.
Αθανασίου Σπύρος Κόνιτσα	1.500	Εξάρχου Κώστας, Πηγή	1000
Ξενοδοχείο ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ		Κανάτσης Τάσος, Γιάννινα	1000
Ιωάννινα	2.500	Κοινότητα Δροσοπηγής,	2000
Φαρμάκης Σωτ. Κόνιτσα	1000	Τζήμος Μηνάς, Ελεύθερο	1000
Εξάρχου Νικ. Αγ. Παρασκευή	2000	Τσόμπος Αιμίλιος Μεσολόγγι	2000
Τσάγκας Δημ. Ζέρμα	2.300	Ράγγας Αθαν. Κόνιτσα	1000
Κουρτίνος Γιάννης Κόνιτσα	1000	Ευαγγέλου Δημ. Κλειδωνιά	2000
Λούλης Θεμιστ. Αθήνα	5000	Κουρτίνος Στεργ. Παλιοσέλι	2000
Τρέσκας Κοσμάς, Αθήνα	1000	Βαρδάκης Δημ. Πύργος	1000
Θεοδοσίου Κων. Αθήνα	1000	Καρράς Χρ. Ηλιόρραχη	1000
Μπεκιάρης Μένης Αθήνα	3000	Καρράς Τάσιος Ηλιόρραχη	1000
Παπαγιαννόπουλος Ι. Γιάννινα	1000	Τσάγκας Δημ. Ζέρμα	1.200
Μεσσής Αναστ. Θεσ/νίκη	1000	Σοϊλού Σελμή Κομοτηνή	1000
Γκιοζάρη Δήμητρα, Κόνιτσα	1500	Φασούλης Αριστ.Κεφαλοχώρι	1000
Γκίνη Ευανδία, U.S.A.	3500		
Λάμπας Δημ. Ηλιόρραχη	1000		
Κώτσικας Στεφ. Κόνιτσα	1000		
Τσούκας Κων. Κόνιτσα	1000		
Χήρας Δημ. Γανναδιό	1000		
Κωτσίνας Ιωαν. Δροσοπηγή	1500		
Μήτσης Απόστ. Αθήνα	3000		
Ασημόπουλος Στεφ. Αθήνα	2000		
Καρατζήμας Δημ. Δίστρατο	1000		
Σπανός Πασχ. Κόνιτσα	1000		
Γκαραβέλας Χριστ. Κόνιτσα	2000		
Πάντος Πέτρος, Κόνιτσα	1000		
Ζδράβος Δημ. Κόνιτσα	1000		

Η κ. Λίνα Πατέρα στη μνήμη του συζύγου της Χαρίλαου (πρώην τελωνειακού στη Μέρτζιανη), προσφέρει στο περιοδικό μας 5.000 δρχ.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ
Ελάχιστη θερ.	9,0°K	3,4°K	1,6
Μεγίστη θερμ.	19,2°	22°	25,8
Σχετική υγρ.	63,5%	70,0%	65%
Υγος βροχής	11 εκ	15 εκ	110 εκ.

**HOTEL "ΑΩΟΣ,,
RESTAURANT - BAR**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

**ΛΑΜ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ — ΚΟΖΑΝΗΣ
ΚΟΝΙΤΣΑ — ΤΗΛ. (0655) 22079**

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΜΕΛΕΤΕΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ
Ηλεκτρικών - Μηχανικών εγκαταστάσεων

ΒΑΖΟΥΚΗΣ ΑΝ. - ΜΑΤΣΗΣ ΑΘ.

Βεϊκού 133 - Γαλατσι 111 46
Τηλ. 22.23.727

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔ. ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
Δημήτριος Ν. Καζαμίας
Εμ. Μπενάκη 24
Τηλ. 3627 - 725

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΘΕΜΙΔΟΣ 4 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΟΙΚΙΑ: ΦΛΟΪΑΣ 23 »
ΔΕΧΕΤΑΙ: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ
ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΗ 6 - 8 ΜΜ
ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 80 24 122
80 69 013
ΤΗΛ. ΝΟΣ. 68 27 940

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ Π. ΜΗΤΡΗ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ, ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 343
ΑΡΝΕΣ
ΤΗΛ. 23 17 279

ΔΕΧΕΤΑΙ: ΠΡΩΙ 9.00 - 1.00
ΑΠΟΓ. 5.00 - 8.00
ΕΚΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ
Χειρουργός Οδοντίατρος

ΚΟΡΑΗ 8
ΠΑΝΝΙΝΑ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39.817
* ΣΠΙΤΟΥ 70.153

Δέχεται καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 — Απογευμα 5.0 - 9.30
και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΚΔΡΟΜΕΣ

**ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΠΟΥΛΜΑΝ
ΚΡΕΤΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ**

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

3468.976 - 3421.890 , Αθήνα

Δ^ο ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
ΓΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΝΑΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥΣ
ΕΠΙΜΕΛ. ΝΟΣΟΚ. ΚΛΟΙΜΠΑΝ ΝΟΣΩΝ*

ΚΑΙ ΕΙΔ. ΣΟΛΩΝΟΣ 66
ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)
ΤΗΛ. 3602 966 (106 80)
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5 - 8 ΜΜ
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΟΙΚΙΑ ΚΑΣΤΑΝΑΡΑΣ 10
ΑΝΘ. ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 9701 285